

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK BİLİM DALI

SERİ MONOGAMİ VE ENNEAGRAM KİŞİLİK
TİPLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Nurcan DOĞRU

İstanbul

Temmuz-2024

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK BİLİM DALI

SERİ MONOGAMİ VE ENNEAGRAM KİŞİLİK TİPLERİ
ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Nurcan DOĞRU

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Mustafa Yüksel ERDOĞDU

İstanbul
Temmuz-2024

TEZ ONAYI

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğüne,

Bu araştırma, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı kapsamında jüri üyelerimiz tarafından YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak onaylanmıştır.

Danışman Prof. Dr. Mustafa Yüksel ERDOĞDU

Üye : Dr. Öğretim Üyesi Osman SÖNER

Üye : Doç. Dr. Ahmet Faruk LEVENT

Onay

Yukarıda yer alan imzaların belirtilen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

Prof. Dr. Erhan İÇENER

Enstitü Müdürü

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

“Seri Monogami ve Enneagram Kişilik Tipleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” başlıklı çalışmanın, öneri aşamasından tamamlanma aşamasına kadar geçen süreçte, bilimsel etik ve akademik kurallara tam uyum gösterdiğimi beyan ederim. Tezde yer alan tüm bilgileri, bilimsel dürüstlük ve geleneklere uygun olarak elde ettim. Tez yazım kurallarına sadık kaldım, yaptığım her alıntıya uygun şekilde kaynak gösterdim ve sadece kaynakçada belirtilen eserlerden yararlandım.

Nurcan DOĞRU

ÖN SÖZ

Bu araştırma çalışmalarımı tamamlamanın gururunu yaşarken, bu süreçte yanımda olan herkese teşekkür etmek istiyorum.

Araştırma sürecimin tüm aşamalarında yanımda olan ve desteğini her zaman hissettiren değerli tez danışmanım Prof. Dr. Mustafa Yüksel ERDOĞDU 'ya gönülden teşekkür ederim. Bana yön gösterdiğiniz, rehberlik ettiğiniz ve desteğinizi esirgemediğiniz için size derin bir minnet duyuyorum. Sizin gibi bir danışmanla çalışmak benim için gurur verici bir deneyimdi.

Ayrıca, aileme derin minnettarlığımı ifade etmek isterim. Annem Saime ve babam Faruk Doğru, benim her zaman yanımda oldular ve desteklerini esirgemediler. Onların sevgi dolu desteği olmasaydı, bu çalışmayı başarıyla tamamlamam mümkün olmazdı. Sizler varken her zorluğun üstesinden gelebiliyorum. Teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Sevgili kardeşlerim Nurşah, Rıdvan, Ali Osman, Poyraz ve sevgili aile üyelerime içten teşekkürlerimi sunmak istiyorum. Sizlerin cesaret veren sözleri ve sonsuz anlayışınız, bu süreci daha kolay ve keyifli hale getirdi. Varlığınız ve destekleriniz benim için değerli birer motivasyon kaynağı oldu.

Ve son olarak başta Şule Güneş Demirtaş olmak üzere tüm çalışma arkadaşlarıma da teşekkür etmeden geçemem. Sizlerle paylaştığım zamanlar, benim için paha biçilmez bir motivasyon kaynağı oldu. Özellikle tez çalışmamın yoğun olduğu zamanlarda bile, benim yanımda olduğunuz için minnettarım.

Saygılarımla,

Nurcan DOĞRU

İstanbul-2024

ÖZET

SERİ MONOGAMİ VE ENNEAGRAM KİŞİLİK TİPLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Nurcan DOĞRU

Yüksek Lisans Programı, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Mustafa Yüksel ERDOĞDU

Temmuz, 2024-81 Sayfa

Araştırmanın temel amacı Seri Monogami ile Enneagram kişilik tipleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma grubu 2024 yılında Türkiye’deki 18 yaş üstü 694 gönüllü bireyden oluşmaktadır. Araştırmada veri toplama araçları olarak; araştırmacı tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu, Seri Monogami Ölçeği ve Enneagram Kişilik Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan ölçeklerin betimsel istatistik değerleri hesaplanmıştır. İki grup arasındaki ortalama farklarının anlamlılığını belirlemek için t testi, üç veya daha fazla grup arasındaki ortalama farklarının anlamlılığını belirlemek için ise tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Ayrıca, Enneagram kişilik tipleri puanlarının seri monogami düzeyini ne ölçüde yordadığını test etmek amacıyla çoklu regresyon analizi yapılmıştır. Araştırmaya katılan bireylerin seri monogami düzeyleri; cinsiyet, yaş, ebeveyn evlilik durumu, eğitim seviyesi, kendini çekici bulma, sanaldan tanışılan partner sayısı ve içe/dışa dönüklük gibi değişkenler açısından anlamlı farklılıklar göstermiştir. Seri monogami ile enneagram kişilik tipleri arasında maceracı, gözlemci tipler arasında pozitif yönde; sorgulayan ve uzlaşmacı tiplerle negatif yönde anlamlı ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Enneagram kişilik tiplerinin seri monogamiyi yordama düzeyini ölçmek amacıyla yapılan çoklu regresyon ölçümünde enneagram kişilik tiplerinin toplamının seri monogaminin %7’sini açıkladığı tespit edilmiştir. Seri monogami düzeyini önem sırasına göre anlamlı biçimde yordayan Enneagram kişilik tipleri sırasıyla maceracı, sorgulayan(negatif), gözlemci ve uzlaşmacı (negatif) ‘dır. Araştırmada, cinsiyet, yaş, ebeveyn evlilik durumu, eğitim durumu ve kendini çekici bulma gibi değişkenlerin seri monogami üzerindeki etkileri incelenmiştir. Erkeklerin seri monogami ve alt boyutlarında kadınlardan daha yüksek puan aldığı; 18-20 yaş grubunun duygusal bağlanma puanlarının diğer yaş

gruplarından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ebeveynleri ayrı olan bireylerin daha fazla seri monogamist olduğu ve yeni ilişkilere başlamada daha az beklediği görülmüştür. Eğitim durumu düşük olan bireylerin ilişkilerinde yoğun duygular yaşadıktan sonra ilgilerinin azaldığı ve ilişkilerini bitirdiği belirlenmiştir. Kendini çekici bulan ve sanal platformlardan tanıştığı kişi sayısı fazla olan bireylerin daha seri monogamist olduğu, dışa dönük bireylerin de daha yoğun duygular yaşadığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Seri monogami, Enneagram, Kişilik, İlişi,

ABSTRACT

INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN SERIAL MONOGAMY AND ENNEAGRAM PERSONALITY TYPES

Nurcan DOĞRU

Master, Guidance and Psychological Counseling

Thesis Advisor: Prof. Dr. Mustafa Yüksel ERDOĞDU

July, 2024-81 Pages

The main purpose of the research is to examine the relationship between Serial Monogamy and Enneagram personality types. The relational screening model, one of the quantitative research methods, was used in the research. The research group consists of 694 volunteer participants over the age of 18 in Turkey in 2024. As data collection tools in the research; Personal information form developed by the researcher, Serial Monogamy and Enneagram Personality Scale were used. Descriptive statistical values of the scales used in the research were calculated. A t test was applied to determine the significance of mean differences between two groups, and one-way analysis of variance (ANOVA) was applied to determine the significance of mean differences between three or more groups. Additionally, multiple regression analysis was conducted to test to what extent Enneagram personality types scores predict serial monogamy level. Serial monogamy levels of individuals participating in the research; There were significant differences in terms of variables such as gender, age, parental marriage status, education level, self-attractiveness, number of partners met online, and introversion/extroversion. Among serial monogamy and enneagram personality types, there is a positive correlation between adventurous and observant types; It was found to be negatively significantly related to questioning and conciliatory types. In the multiple regression measurement performed to measure the predictive level of enneagram personality types for serial monogamy, it was determined that the total of enneagram personality types explained 7% of serial monogamy. The Enneagram personality types that significantly predict the level of serial monogamy, in order of importance, are adventurous, questioning (negative), observant and accommodating (negative), respectively. In the study, the effects of variables such as gender, age, parental marriage status, educational status and self-attractiveness on serial monogamy

were examined. Men scored higher than women in serial monogamy and its subscales; It was determined that the emotional attachment scores of the 18-20 age group were higher than other age groups. It has been observed that individuals whose parents are separated are more serial monogamists and wait less to start new relationships. It has been determined that individuals with low education levels lose interest and end their relationships after experiencing intense emotions in their relationships. It has been determined that individuals who find themselves attractive and have met more people on virtual platforms are more monogamous, and extroverted individuals experience more intense emotions.

Key Words: Serial monogamy, Enneagram, Personality, Relationship,

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAYI	i
BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ.....	ii
ÖN SÖZ.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar LİSTESİ.....	ix
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xi
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xiii

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ	1
1.1 Problem.....	1
1.2.Amaç	3
1.3.Araştırmanın Önemi	3
1.4. Varsayımlar.....	5
1.5.Sınırlılıklar	5

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE.....	6
2.1. İlişki Biçimleri ve İlişki Biçimleri Arasındaki Farklar	6
2.2.Seri Monogami Kavramı	8
2.2.1.Seri Monogami Tarihçesi.....	8
2.3. Kişilik.....	12
2.4. Enneagram Kavramı	13
2.5. Enneagram Kişilik Tipleri	14
2.6. Enneagram Kişilik Tiplerinin Sınıflandırılması	15
2.6.1. Bir Numaralı Kişilik Tipi: Mükemmeliyetçi	18
2.6.2. İki Numaralı Kişilik Tipi: Yardımcı	19
2.6.3. Üç Numaralı Kişilik Tipi: Başaran	20

2.6.4. Dört Numaralı Kişilik Tipi: Özgün/Romantik.....	21
2.6.5. Beş Numaralı Kişilik Tipi: Gözlemci/ Araştırmacı	23
2.6.6. Altı Numaralı Kişilik Tipi: Sorgulayan/Sadık	24
2.6.7. Yedi Numaralı Kişilik Tipi: Maceracı/ İyimser.....	25
2.6.8. Sekiz Numaralı Kişilik Tipi: Reis/ Koruyucu.....	26
2.6.9. Dokuz Numaralı Kişilik Tipi: Uzlaşmacı/ Barışçı.....	27
2.7. İlgili Araştırmalar	28

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM.....	30
3.1.Araştırmanın Modeli.....	30
3.2.Çalışma Grubu	30
3.3.Demografik Bilgiler.....	30
3.4.Veri Toplama Aracı	33
3.4.Verilerin Toplanması ve Analizi.....	35

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM 36

ARAŞTIRMA BULGULARI

4.1. Enneagram Kişilik Tipleriyle İlgili Bulgular.....	36
4.2. Seri Monogami Ölçeğine İlişkin Bulgular.....	37
4.3. Araştırma Problemine İlişkin Sonuçlar.....	38

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA VE SONUÇ.....	56
5.1. Sonuç	58
5.2.Tartışma	60
5.3.Öneriler	65
KAYNAKÇA	66
EKLER.....	75

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 4.2: Enneagram Kişilik Ölçeği ve Seri Monogami Ölçeğinin Basıklık-Çarpıklık Değerleri.....	32
Tablo 4.3: Enneagram Kişilik Tiplerine İlişkin Sıklık, Ortalama, Standart Sapma, En Düşük ve En Yüksek Değerler	34
Tablo 4.4: Seri Monogami Ölçeğine Ait Frekans, Aritmetik Ortalama, Standart Sapma, Minimum ve Maximum Değerleri	35
Tablo 4.5: Araştırmadaki Bireylerin Cinsiyet Değişkenine Göre Seri Monogami ve Alt Ölçekleri Puanlarının Bağımsız t Testi Sonuçları	36
Tablo 4.6: Araştırmaya Katılan Bireylerin Eğitim Değişkenine Göre Seri Monogami ve Alt Ölçekleri Puanlarının Bağımsız t Testi Sonuçları.....	36
Tablo 4.7: Araştırmaya Katılan Bireylerin İçe/Dışa Dönüklük Değişkenine Göre Seri Monogami ve Alt Boyutlarının Bağımsız t Testi Sonuçları	38
Tablo 4.8: Araştırmaya Katılan Bireylerin Yaş Değişkenine Göre Seri Monogami ile Alt Boyutlarının Tek Yönlü ANOVASI	38
Tablo 4.9: Araştırmaya Katılan Bireylerin Ebeveyn Evlilik Durumu Değişkenine Göre Seri Monogami ile Alt Boyutlarının Tek Yönlü Anovası.....	40
Tablo 4.10: Araştırmaya Katılan Bireylerin Kendilerini Çekici Bulma Düzeyleri Değişkenine Göre Seri Monogami ve Alt Boyutlarının Tek Yönlü Anovası	41
Tablo 4.11: Araştırmaya Katılan Bireylerin Sanaldan Tanışılan Partner Sayısı Değişkenine Göre Seri Monogami ve Alt Boyutlarının Tek Yönlü Anovası.....	43
Tablo 4.12: Araştırmada Kullanılan Seri Monogami Ölçeği ve Alt Boyutları ile Enneagram Kişilik Tipleri Ölçeği Arasındaki İlişkiyi	45
Tablo 4.13: Enneagram Kişilik Tiplerinin Seri Monogami Üzerindeki Yordayıcılığına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi	46
Tablo 4.14: Enneagram Kişilik Tiplerinin Seri Monogami Alt Ölçeği İlişki Süresi Üzerindeki Yordayıcılığına Üzerine Çoklu Regresyon Analizi	47
Tablo 4.15: Enneagram Kişilik Tiplerinin Seri Monogami Alt Ölçeği İlgide Azalma Üzerindeki Yordayıcılığına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi.....	48

Tablo 4.16: Enneagram Kişilik Tiplerinin Seri Monogami Alt Ölçeği İlişki Başlangıcı Üzerindeki Yordayıcılığına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi..... 49

Tablo 4.17: Enneagram Kişilik Tiplerinin Seri Monogami Alt Ölçeği Duygusal Bağlanma Üzerindeki Yordayıcılığına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi..... 504

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2.1. Enneagram Çemberi.....	16
Şekil 2.2: Enneagram Üçlüsü.....	18

KISALTMALAR LİSTESİ

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı

SPSS : (Statistic Packets For Social Sciencences) Sosyal Araştırmalar İçin

İstatistiksel Program Paketi

Akt : Aktaran

ev : Çeviren

Ed : Editör

sf : Sayfa

vd : Ve Diğerleri

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Araştırmanın bu kısmında araştırmanın problem durumu, araştırmanın amacı ve önemi yer almaktadır. Bunların yanında araştırmadaki varsayımlar, sınırlılıklar ve araştırmada kullanılan terimlerin tanımları yapılmaktadır.

1.1 Problem

Evlilik kurumları, geçmişten günümüze kadar önemli değişimler yaşamıştır. Poligamiden (çok eşlilik) monogamiye (tek eşlilik) ve daha sonra da seri monogamiye (seri tek eşlilik) doğru bir evrim göstermiştir (Andersson, 2015: 195). Seri monogami, birçok ilişkide uzun süreli bağlılık yerine ardışık olarak bir dizi ilişki yaşama eğilimini ifade eder (Suryaman, 2017: 25). Ve bu ilişki biçimi toplumda evliliğin ve ilişkilerin zeminine dayanak olan farklı dinamiklerin bir araya gelerek oluşturduğu motiflerden bir tanesidir (Haavio-Mannila, Kontula, ve Rotkirch, 2003: 148). Bu kavram partnerle yaşanan bağı, hedefleri ve duyguları ifade eder. Bu durum, bireylerin duygusal ve psikolojik olarak istikrarsızlık yaşamasına, güven sorunlarına ve ilişki becerilerinde zayıflıklara yol açabilir (De la Croix ve Mariani, 2015: 565-607). Sürekli değişen partnerlerle kurulan ilişkiler, derin bağlar yerine yüzeysel etkileşimlere dayanabilir ve bu da duygusal tatminsizliğe ve kendini tekrarlayan desenlere yol açabilir (Hobbs, Owen ve Gerber, 2017: 272).

Seri monogami yaşayan kişiler yeni bir ilişkinin doruklarına bağımlıdırlar ve 'aşk bağımlısı' olarak tanımlanabilirler. Bu heyecan beyindeki ödül merkezini harekete geçirir (Seshadri, 2016: 559). Bu ödül merkezi beyinde dopamin salgılayarak mutluluk ve coşku duygularını beraberinde getirir. Bu, uyuşturucu ve kumar bağımlılıkları tarafından etkinleştirilen beynin aynı alanıdır (Tyrrell, 2023: 2). Araştırmalar, sık sık partner değiştirmenin ve bazı enfeksiyonların uzun süre sessiz kalarak yayılmasının, seri monogamistler ve onların partnerlerinin CYBH bulaşma riskini artırdığını göstermektedir (Mercer vd. 2013: 252). Seri monogaminin zararı hem seri monogami kişiye hem de partnerlerine zarar verebilir. Seri monogamistlerin heyecanının azalması durumunda ilişkilerine son verebilir ve bu durum partnerin terk edilmiş ve incinmiş hissetmesine neden olur ve yeni bir ilişki kurma konusunda çekimser olmasına yol açabilir.

Bauman (2003: 65) tarafından öne sürülen görüşe göre, sanal ilişkiler giderek daha istikrarlı ve durağan "gerçek" ilişkilerin yerini almakta ve dolayımı iletişimin yaygınlaşması bireyleri geçici bağlantılar üzerine düşünmeye sevk etmektedir. Flört etme süreci, insanların "sil tuşuna basabildiği" için genellikle tek kullanımlık bir eğlence etkinliğine dönüşmektedir. Bauman, romantik çift ilişkilerindeki bağlarda hafif bir gevşeme olduğunu öne sürmektedir, çünkü insanlar ilişkilerinin genellikle uzun süreli olmadığının farkında oldukları için fazla yatırım yapmaktan kaçınmaktadırlar (Bauman, 2003: 66). Heino ve ark. (2010: 432) belirttiği gibi, sanal ortamlar, bu tanışmaları hızlı ve pratik bir şekilde gerçekleştirmeyi sağlar, gündelik hayatta karşılaşılabilecek potansiyel partnerlerden çok daha geniş bir yelpazede iletişim kurma imkânı sunar. Dijital platformlar aracılığıyla insanlar, çeşitli potansiyel partnerlere hızlıca erişebilir ve iletişim kurabilirler ve durum, ilişkilerin daha sık değişmesine ve daha kısa süreli olmasına, insanların ilişkilerine yeterince emek ve zaman harcamalarına yol açmaktadır (Lopato, 2016: 204).

Bireylerin benzersiz davranışları, tercihleri ve eğilimleri üzerine derinlemesine bir anlayış geliştirmek için kişilik ve mizaç kavramları üzerine yapılan çalışmalar büyük önem taşır (Hook vd., 2021: 865). Enneagram, bireylerin kendi düşüncelerini, duygularını ve davranışlarını derinlemesine anlamalarını sağlayarak kişisel gelişimlerine katkıda bulunur (Choucroun, 2012: 54). Aynı zamanda, farklı Enneagram tiplerinin birbirleriyle etkileşime girdiği ortamlarda daha sağlıklı iletişim ve ilişkiler kurmalarına da yardımcı olur. Simetrik dokuzgen bir diyagram şeklinde temsil edilir ve her nokta, farklı kişilik tiplerini ifade eder (Wagner ve Walker, 1983: 713).

Geleneksel monogamiden seri monogamiye geçiş, evlilik ve ilişki biçimlerinde önemli bir evrim olarak karşımıza çıkmaktadır. Seri monogami, uzun süreli bağlılık yerine ardışık ve geçici ilişkileri tercih etme eğilimini ifade eder ve bu durum bireylerin duygusal ve psikolojik sağlığı üzerinde çeşitli olumsuz etkiler yaratabilir. Bu tür ilişkiler, bireylerin duygusal istikrarını sarsabilir, güven sorunlarına ve ilişki becerilerinde zayıflıklara yol açabilir. Özellikle sık sık partner değiştirme, derin bağlar yerine yüzeysel etkileşimlere neden olabilir ve duygusal tatminsizlik yaratabilir. Aynı zamanda, bu ilişki biçimi, cinsel yolla bulaşan hastalıkların yayılma riskini artırabilir. Dijital platformların yaygınlaşması ve sanal ilişkilerin artışı, romantik ilişkilerin doğasını daha geçici ve yüzeysel hale getirmiştir. Bu bağlamda, bireylerin kişilik ve mizaç yapılarının ilişkiler üzerindeki etkilerini incelemek de önemlidir. Enneagram

gibi kişilik analiz araçları, bireylerin kendi davranışlarını ve duygularını anlamalarına yardımcı olabilir ve daha sağlıklı ilişki dinamikleri geliştirmelerine katkıda bulunabilir.

Bu durum doğrultusunda araştırmanın problem cümlesi: “Seri Monogami ile Enneagram kişilik türleri arasındaki ilişkinin ortaya konulması”dır.

1.2.Amaç

Bu araştırmanın esas amacı Seri Monogami ve Enneagram kişilik tipleri ile arasındaki ilişkiyi incelenmektir. Amaç dahilinde aşağıdaki alt problemlere cevap aranmaktadır:

1. Araştırmaya katılan bireylerin Seri Monogami düzeyleri, Enneagram kişilik tiplerini arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
2. Araştırmaya dahil olan kişilerin Seri Monogami düzeyleri bireylerin yaşları açısından anlamlı biçimde farklılaşmakta mıdır?
3. Araştırmaya dahil olan kişilerin Seri Monogami düzeyleri cinsiyetleri açısından anlamlı biçimde farklılaşmakta mıdır?
4. Araştırmaya dahil olan kişilerin Seri Monogami düzeyleri eğitim açısından anlamlı biçimde farklılaşmakta mıdır?
5. Araştırmaya dahil olan kişilerin Seri Monogami düzeyleri kendilerini çekici bulma düzeyleri açısından anlamlı biçimde farklılaşmakta mıdır?
6. Araştırmaya dahil olan kişilerin Seri Monogami düzeyleri sanal platformlardan tanıştığı partner sayısı açısından anlamlı biçimde farklılaşmakta mıdır?
7. Araştırmaya dahil olan kişilerin Seri Monogami düzeyleri bireylerin içe dönük- dışa dönüklükleri açısından anlamlı biçimde farklılaşmakta mıdır?
8. Araştırmaya dahil olan kişilerin Enneagram kişilik tipleri seri monogami düzeylerini yordamakta mıdır?

1.3.Araştırmanın Önemi

Seri monogami günümüz ilişki biçimlerinden biri olup, bireylerin birbirleriyle olan bağlarını nasıl kurduklarını ve sürdürdüklerini etkileyen faktörleri içermektedir (Petrella, 2005: 169-182). Seri monogami tarzı ilişkiler romantik ilişkilerin ve yakın birlikteliklerin devamı konusunda problemlili bir ilişki tarzı olarak düşünülebilir. Bu nedenden dolayı seri monogami ilişkilerin nedenleri, seri monogami ilişkileri oluşturan zeminlerin neler olduğun araştırılması büyük bir önem arz etmektedir.

Literatürdeki seri monogami ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde, psikoloji ve sosyoloji disiplinlerinde seri monogaminin ilişkilerde duygusal ve psikolojik istikrarsızlığa, güven sorunlarına ve ilişki becerilerinin zayıflamasına neden olduğu görülmekte (De la Croix ve Mariani, 2015: 565-607) buna ek olarak ilişkilerin hızlı biçimde başlayıp bitmesinden ötürü ilişkilerde gevşeme olmasına (Bauman, 2003: 66), bireylerin ilişkilerine zaman ve emek harcanmamasına neden olmaktadır (Lopato, 2016: 204). Biyoloji disiplininde ise seri monogaminin ilişkilerdeki dopamin hormonunun beyne uyuşturucu ile benzer bir etki yaratması (Tyrrell, 2023: 2) ve cinsel yolla bulaşan hastalıkların, HIV, AIDS gibi, hızlı yayılmasına ortam sağlayan bir faktör olduğu gözlemlenmektedir (Mercer vd., 2013: 252). Bu sonuçlar göz önünde bulundurulduğunda, seri monogami oldukça karmaşık bir kavram olarak değerlendirilmektedir. Dolayısıyla seri monogamiye etki eden faktörlerin belirlenmesi ve bunla ilişkili olan değişkenlerin ortaya konması büyük bir önem arz etmektedir. Bu çalışmada bu değişkenlerden bir tanesinin kişilik olabileceği düşünülmektedir.

İnsan kişiliğini anlamak, kişisel ve mesleki gelişimi destekleyerek iletişimi güçlendirir ve toplumsal ilişkileri daha etkili bir şekilde yönlendirme imkânı sunar (Okçu, 2010: 104). Bir kişiyi diğerlerinden ayıran ve ona özgünlük kazandıran, nispeten kalıcı bir nitelik kişiliktir (Veccohio, 1988: 81). Bireyi ve bireyin davranışlarını anlayabilmek ve yorumlayabilmek için kişiliğini irdelemek önemlidir ve bunun içinde kişiliği farklı perspektiflerden anlamayı ve açıklamayı kolaylaştırmak için araştırmacılar kişiliği farklı türlerde sınıflandırmıştır (Buss ve Finn, 1987: 435). Bireyin kişilik özellikleri, ilişkiye başlama, devam ettirme ve sonlandırma süreçlerinde önemli bir rol oynar ve ilişkinin niteliğini etkiler (Erden-İmamoğlu, 2009).

Gadd (2019: 4) yazdığı kitabında bireylerin kendine özgü bir cinsel tarzının olduğunu ve bireylerin hem kendi cinsel tarzlarını hem de diğer insanların cinsel tarzlarını tanımlarının önemini savunmakta ve bu cinsel tarzların kişilik yapılarıyla bütünleştiğini belirtmiş ve Enneagram ile ilişkilendirerek, bireylerin partnerlerinin kişilik tiplerini ve cinsel tarzlarını öğrenerek daha sağlıklı bir doyuma ulaşabileceklerini söylemiştir. Bu noktada bireylerin Enneagram kişilik tiplerinin incelenmesi ve seri monogami düzeyleri tespit edilmesi evlilik öncesi danışmanlıklarda buna yönelik hedefler oluşturulmasına ve terapi yapılmasına yardımcı olacağı söylenebilir.

Seri monogaminin insan hayatında, romantik ilişkilerindeki olumsuz etkileri ve bunun kişilik tipleriyle bağlantılı olabileceğinden hareketle kişilik tiplerinin seri monogomi ile ilişkisi ortaya konacak ve hangi kişilik tiplerinin seri monogamist olabileceği ve buna bağlı olarak gerekli önlemlerin alınabilmesi ve özellikle bu kişilik tiplerine romantik ilişkilerinde destek olmak için psikologlara, psikolojik danışmanlara, aile danışmanlarına ve bu alanda gerçekleştirilecek araştırmalara önemli faydalar sağlayacağı öngörülmektedir. Bununla birlikte Türkiye’de bu konuda yapılmış araştırmaların hemen hemen hiç olmaması, yurt dışında yapılan çalışmaların sınırlı olması bu çalışmanın literatüre önemli katkılar sağlaması beklenmektedir. Bununla ek olarak seri monogami ve kişilik tiplerinin demografik özelliklere göre farklılaşma durumu belirlenecek ve böylece riskli grupların belirlenerek gerekli önlemlerin alınması konusunda da bu araştırmanın katkı sağlaması tahmin edilmektedir.

1.4. Varsayımlar

1. Örneklemin, evreni temsil ettiği varsayılmaktadır.
2. Araştırmaya katılan bireylerin Kişisel Bilgi Formu, Enneagram Kişilik Envanteri ve Seri Monogami Ölçeği’ ne içtenlikle yanıt verdiklerini varsayılmaktadır.

1.5.Sınırlılıklar

1. Araştırma bulgularının genellenebilirliği 18 yaş üzerindeki bireyler ile sınırlıdır.
2. Araştırma Türkiye’de yaşayan 18 yaş üzerindeki gönüllü 695 bireylerle sınırlanmıştır.
3. Araştırmanın pratiği kısmında elde edilen veri seti, Enneagram Kişilik Ölçeği (EKÖ) ve Seri Monogami Ölçeği tarafından ölçülen özelliklerle sınırlıdır.

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde, seri monogami kavramı açıklanmış ve seri monogaminin diğer ilişki biçimlerinden farklı özellikleri vurgulanmıştır. Teorik açıdan, geleneksel ve modern yaklaşımlar ele alınarak, temel kuramlar tetkik edilmiştir. Ayrıca, seri monogami kavramıyla ilgili yapılan araştırmalar detaylı bir şekilde ele alınmış ve açıklanmıştır.

2.1. İlişki Biçimleri ve İlişki Biçimleri Arasındaki Farklar

Toplumsal hayatın var olmaya başladığı günden itibaren neredeyse tüm kültürlerde bireyler karşı cins ile birliktelik yaşama amacı gütmektedir. Bu birliktelik çoğunlukla evlilik akdi ile resmileşerek aile bireyleri arasında yasal olarak onaylanmış birtakım haklar ve sorumluluklar getirmiştir (Soohoo, 2022: 3). 19. yüzyılın ortalarına kadar birlikte yaşamının ön koşulu evlilik olarak görülürken son yıllarda kadınların özgürleşmesi, doğum kontrol yöntemlerinin gelişmesi ve toplumsal dinamiklerin değişime uğramasıyla birlikte bu zorunluluk ortadan kalkmaya başlamıştır (Weyrauch, 1960: 88-110). Artık bireyler evlilik şartı aramaksızın romantik ilişki içerisine girmeye başlamıştır. Toplumsal organizasyonların evrimleşmesiyle beraber evlilik ve romantik ilişkiler partner sayısı ve bu partnerlerin zamanına göre farklılaşmıştır.

Monogami toplumda bireylerin belirli bir zaman diliminde yalnızca bir partnerle ilişki yaşamasıdır (Mulder, 2009: 135). Monogamide yeni bir ilişkiye başlanmanın koşulu var olan mevcut ilişkinin sona ermesidir (Schacht, ve Kramer, 2019: 58). Poligami ise birden fazla partnerle eş zamanlı olarak yaşanan ilişki ağını ifade etmek için kullanılan Yunanca kökenli bir kelimedir. Poligaminin ataerkil toplumlarda en sık görülen hali polijini de bir erkeğin birden fazla kadınla birlikte olmasıdır (Al-Krenawi, 2006: 311). Sosyologlar poligamiyi bir üreme stratejisi olarak görmektedirler. Bunun sebebi ise poligaminin insanların soylarını devam ettirmelerine monogamiye oranla daha fazla olanak sağlamasıdır (White ve Burton, 1988: 871).

2.2. Seri Monogami Kavramı

Monogamideki tek eşli ilişkilerin ardı sıra yaşanması durumunda ortaya çıkan kavram ise seri monogamidir (Haavio-Mannila, Kontula, ve Rotkirch, 2003: 148). Seri

monogamiyi poligamiden ayıran nokta ise bireyin yaşadığı ilişkilerinin eş zamanlı olmaması yani aynı anda yalnızca bir partnerinin olmasıdır. Seri monogami kavramı 1960'larda toplumun gündemine girmesiyle birlikte sosyoloji ve toplum biliminin araştırma gündeminde yer bulmaya başlamıştır. Bu kavramın ismi seri katil kelimesinden türetilmiştir, çünkü bu bireyler devam etmekte olan ilişkilerini öldürerek arkalarında ölmüş ilişki yığını bırakmalarından dolayı seri katillere benzetilmiştir (Larocque ,2009: 42).

İnsanların evlilik ve romantik ilişkileri hakkında yapılan araştırmalarda soyun devamlılığı için en iyi çiftleşme biçimleri araştırılmış ve nihai olarak iki farklı noktada görüşler toplanarak tartışmalara konu olmuştur. Poligamide erkekler birçok kadınla eş zamanlı olarak cinsel birliktelik yaşayabilir ve bu kadınlardan çocuk sahibi olabilir. Bu da bazı toplumlarda poligamiyi üremenin ve soyun devamı için doğru bir tercih haline getiriyor (Symons,1979: 3). Poligami kadın iş gücünün ve üretiminin fazla olduğu tarım toplumlarında yoğun olarak görülürken bununla birlikte tarımcılıkla ilişkili olarak sosyoekonomik farklılıkların doğması, toplumdaki güç ve refahın bölünmesi en üst tabakada poligaminin artmasına sebep olmuştur (Nielsen ,2004: 293). Sanayi öncesi dönemi ele alan araştırmalarda o dönemde polijininin (bir erkeğin birden fazla kadınla beraber olması) toplumun % 85'i tarafından normal karşılandığı ve onaylandığı sonucuna varılmıştır. Ve Murdock, 853 kişi üzerinde yaptığı araştırmada insanların %44'ünün poligamiyi tercih ettiği sonucuna varmıştır. (Murdock ve White, 1969: 330). Van den Berghe, yaptığı araştırmalarda poligamist toplumlarda dahi insanların sadece %25 'inin poligamiyi uygulayabildiği ve buna bağlı olarak poligami evliliklerin fazla olduğu toplumların bile aslında monogami olarak nitelendirilmesi gerektiği görüşündedir (Fisher,1989; akt. Van den Berghe ,1979: 12-36). Mercer vd. (2013: 249) poligaminin erkeklerde yaşa göre farklılık gösterdiğini, 35 yaş sonrasında erkeklerin poligamiye daha yatkın olduğu belirtilmiştir. Poligami Mısır, İran, Hindistan, Güneydoğu Asya, Çin, Amerika ve daha yakın zamanlarda Afrika krallıklarına kadar uzanan imparatorluklarda devlet yöneticilerinin ve elit tabakanın poligaminin uygulayabilmesi için bazı düzenlemeler geliştirilmiştir. Soyun devamlılığı için verimli olduğu düşünülen diğer ilişki biçimi ise monogamidir. Bu monogaminin yoğun olduğu toplumlarda çiftler arasında iş bölümünün yapıldığı, erkeklerin de çocuk bakım sürecine dahil olduğu bir kültür hakimdir. Çocukların sayısal üstünlüğünün yerini niteliksel üstünlüğü değer görmeye başlaması buna en

büyük sebep gösterilmiş, anneye yapılan yatırımın çocuğun kalitesini etkilemeye başlaması erkeklerin bu çıkar doğrultusunda tek eşliliğe yönelmesine neden olmuştur (Gould, Moav, ve Simhon, 2008: 333-340). Ayrıca yüksek statüdeki erkeklerin birden fazla kadınla eşleşmesi, düşük statüdeki erkeklerin kendilerine bir partner bulamamasına sebep olmuş dolayısıyla alt katmandaki toplumun bu konuda ayaklanmalarını ve isyanlar başlatmasını tetiklemiştir (Lagerlöf, 2010: 235). Lagerlöf 'da bu alt tabakanın tehdidinden kaçmak için uzlaşmak amacıyla monogami erkekler tarafından yapılan bir seçim olduğunu belirtiyor (Lagerlöf, 2010: 236). Bu isyanları bastırmak için dönemin yöneticileri kanunlarla ve din kurumlarıyla insanları monogamiye yönlendiren faaliyetler yapmıştır. Kanazawa ve Still (1999: 25-50) ise bu görüşe zıt olarak erkekler arasında gelir oranının dengeli dağıldığı toplumlarda monogaminin kadınların tercihi olduğu görüşündedir. Yapılan araştırma sonuçları incelendiğinde, zengin erkeklerin sayısının artmasıyla birlikte, kadınların monogami evliliklerde daha fazla eş adayına sahip olmaları ve poligamiyi desteklemeyi bırakmalarıyla ortaya çıkmıştır (Skjærvø ve Røskoft, 2015: 445). Ayrıca, çocukların insan sermayesi açısından önemi göz önüne alındığında, evlilik kurumunun yapısal özellikleri, toplumdaki sosyal hareketliliği belirlemede kilit bir rol oynamaktadır (De la Croix ve Mariani 2015: 596).

2.2.3. Seri Monogami Tarihçesi

19.yy. sonuna doğru her türlü cinsel davranışın hastalık olarak kabul edildiği, cinsel tabuların hüküm sürdüğü dönemde, 1950'de kaçınılmaz olan cinsel devrim doğmaya başlamıştır. Ve yine bu dönemde insanların ve özellikle kadınların cinsel eylemlerden zevk alması negatif karşılanırken Freud, Von Kraft, Ebing gibi araştırmacıların katkılarıyla artık insanların cinsellikten memnun olmalarının normal ve hatta olması gereken bir şey olduğu anlayışı yerleşmiştir. Henry Havelock Ellis, 1859–1939 yılları arasında insanları cinsel davranış bakımından incelediği çalışmalar neticesinde kadınların da erkekler gibi mastürbasyon yaptığı, cinsel arzulara sahip olduğu, doğum kontrolünün olması ve bu konular üzerine eğitim verilmesi gerektiğini belirtmiştir (Robinson, 1973: 28). 1960 yılı sonrası cinsel devrime paralel olarak ortaya çıkan psikolojik devrim, savaştan çıkan insanların maddi kaygılardan kurtularak iç dünyalarına odaklanmaya başladıkları bir dönem haline gelmiştir. Elbette bu psikolojik devrim kadın ve erkeklerin evliliğe ve aile kavramına olan bakış açılarını da değiştirmiştir. Eskiden evliliğin ve aile yaşamının mihenk taşı olarak düzgün bir iş,

eş ile görev bölümü, çocuk büyütme ve ortak inançlar yer alırken psikolojik devrimin bireysel tatmin ve kişisel gelişime odaklanması bu mihenk taşlarının yerini çiftler arasında romantizm, duygusal yakınlık, ilişki doyumu almıştır (Wilcox, 2009: 82). Başarılı bir evliliğin göstergesi artık kişinin eşine ve çocuklarına karşı sorumluluklarını yerine getirmesi değil kendini mutlu hissetmesine dayandırıldı. Sosyal tarihçi Whitehead (2005: 1-8); evliliklerin boşanma yoluyla bitirilmesi hakkını bireyin kendini yenileyebilmesi, ifade edebilmesi ve daha güçlü bir imaj oluşturabilmesi için kişilere açılmış bir kapı olarak tasvir etmiştir. Artık 1970’lerde zihinlerdeki evliliğin kutsallığı ve mantıksal yönü yerini “Ruh Eşi” kavramına bıraktığı gerçeği tüm dünyada hissedilmektedir.

Aralarında sevgi bağı kalmayan çiftler ayrılma yoluna gitmekteydiler. 1949’da eşinden boşanarak Amerika’nın ilk boşanan başkanı unvanını taşıyan o zamanların Kaliforniya Valisi (gelecekte ABD 40. başkanı) Ronald Reagan, insanların mutsuz oldukları evliliklerinden kurtulmak için herhangi bir gerekçe göstermeden boşanabilmelerini sağlayan boşanma yasasını imzalamıştır (Simth, 2010: 57). Bu yasayı imzalamasındaki asıl motivasyon o dönemde çiftlerin boşanabilmek için birbirlerine iftira atarak zarar vermeleriydi. İftiraya uğrayan eşin ise yanlış bir şey yapmadığını kanıtlamak zorunda kalmadan mutsuz evliliğini bitirebildiği tek taraflı ve kusura dayandırılmayan kusursuz boşanmalar aynı zamanda evliliğin kutsallığına zarar vermiş ve boşanma vakalarını arttırmıştır. Bunu takip eden on beş yıl içerisinde diğer eyaletlerde de bu yasa uygulanmaya başlandı ve kusursuz boşanma yasasını yürürlüğe koydu. Bu kusursuz boşanma yasasından önce 50’li yıllarda evlenen çiftlerin %20’si boşanma yoluna giderken 70’li yılların sonuna doğru bu rakamlar iki katına çıkarak %50’lere ulaşmıştır (Stevenson ve Wolfers, 2007: 27-52). İlk başta cinsel devrim ve ardından getirdiği psikolojik devrimle başlayan evlilik temellerindeki değişim artık çoktan kaçınılmaz biçimde boşanma devrimini getirmişti. Boşanma devriminde insanlar evlilikten çok şey beklemeye başladılar ve bu hayallerin büyük bir bölümü gerçek dışıydı bu yüzden evlilik dışı partner bulmak insanlara daha kolay gelmekteydi. 20.yy. yarısında başlayan ve ilk olarak The New York Times gazetesinde Martha Lear tarafından kullanılan birinci ve ikinci dalga feminizm başlıkları toplumsal hareketi iyice körüklemişti. Çünkü kadınların kendilerini tatmin etmeyen evliliklerini sonlandırması toplumda meşru hale gelmiş bu da kadınları boşanma konusunda daha cesur yapmıştı (Ambert, 1985: 265-272).

Modern toplumlarda, ömür boyu süren ilişkilerin yerini, bireylerin partnerleriyle yaşama biçimlerinde giderek daha liberal bir yaklaşıma yönelmeleri sağlamıştır. Bu durum, seri monogaminin yaygınlaşmasında önemli bir etken olmuştur (Andersson,2015: 195). Macfarlane'e (1986: 22-30) göre kapitalist sistemin tasarladığı özgür birey modeli mantık evliliğine değil romantik aşk ilişkilerine yönlendirmektedir ve bu romantik aşk bireyselliği temsil eder. Illouz (2023: 10-50)'a göre 1920' den önce eş seçimini çiftlerin özerkliğine bırakılmazken genç kadın ve erkeklerin üniversiteye gitmeye başlaması bu kişilerin sosyal ortamlarda bir araya gelmesine, karşı cinsle yakınlaşma fırsatı bulmasına yardımcı olmuş bununla beraber evlilik çağındaki genç bireylerin bu konuda özgürleşmelerine ve bireyselliğini kazanarak kendi eşlerini seçmelerine yardımcı olmuştur. Dijital çağın gençleri ise yaşlılarıyla sosyalleşmeyi ve karşı cinsle eşleşmeyi artık çevrim içi uygulamalar üzerinden yapmaktadır. Bu sosyal platformlar, bireylerin daha az gayretle daha fazla alternatif elde etmesini ve dünyanın farklı yerindeki insanlarla iletişim kurmasını kolaylaştırdığından dolayı geleneksel yöntemlerden ayrılmakta ve daha fazla tercih edilmektedir (Heino vd., 2010: 433). Mesajlaşma, çevrim içi tanışma uygulamaları ve sosyal medya platformları insanların ilişkileri başlatma sürdürme ve sonlandırma biçiminde değişikliklere yol açtı elbette. Bu platformlardaki hızlı etkileşimler, hızlı bitişler ve anonimlik bazı insanların derin, anlamlı ve yaşam boyu birliktelik yerine yüzeysel ve geçici bağlantılar kurmasını sebep olmaktadır (Bauman, 2003: 66). Romantik ilişkilerdeki bağlarda bir gevşeme olduğuna dair öne sürülen görüş, insanların genellikle ilişkilerin uzun süreli olmadığını farkında olmalarıyla ilişkilendirilebilir. Bu nedenle, birçok insan ilişkilere çok fazla yatırım yapmaktan kaçınarak temkinli davranmakta ve ilişkilerini bir anda sonlandırmaktadır. Hobbs, Owen ve Gerber (2017: 272) bu tür ilişkilere "Sıvı Aşk" ismini vermişlerdir. Literatürdeki araştırmalar incelendiğinde çıkan sonuçlar bölgeden bölgeye değişiklikler göstermektedir bunlardan birkaçı; cinsel partnerler arasındaki boşluklar incelendiğinde erkeklerin %48,4'ü ve tüm kadınların %54,3'ü seri halinde monogami birliktelik yaşadığı görülürken (Mercer vd., 2013: 249), Estonya'da ise erkeklerin % 15'i ve kadınların % 46'sı seri ilişkiye sahip olduğunu (Haavio-Mannila, Kontula, ve Rotkirch, 2003: 143), Almanya'da 135 genç üzerinde yapılan araştırmada da bu gençleri genel olarak seri monogamist oldukları gözlemlenmiştir(Böhm, Dekker, ve Matthiesen, 2016: 36).

2.3. Kişilik

Tarih boyunca insanların olaylar karşısında nasıl düşündüğünü, hissettiğini ve davrandığını anlamak toplumun ve aydınlarının ilgi odağı içerisinde olduğu söylenebilir. Bireyleri özgün kılan davranış, tercih ve eğilimlerini derinlemesine anlamak için kişilik ve mizaç kavramları türetilmiş ve bu kavramlar üzerinde çalışmalar yapılmıştır. Bireyi birey yapan ve onu diğer bireylerden ayıran, özgün kılan ve nispeten kalıcı olan şey kişiliktir (Vecchio, 1988: 81). Bir başka ifadeyle kişilik bireyin doğuştan getirdiği özellikler ile çevreden edindiği özelliklerin harmanlanmasıyla oluşmuştur. Çevreden gelen özelliklerin üzerinde bireyin çevresi, hırsları, yaşanmış olayları, ilişki içerisinde olduğu diğer insanlar ve amaçları etkili olan durumlardan birkaçıdır (Aleksandrowicz ve Aleksandrowicz, 1975: 232). Garner'e (2012: 236) göre kişilik tipini anlayabilmenin en kolay yolu bireyin zevk aldığı aktiviteleri, problem durumlarıyla nasıl başa çıktığının bilinmesi, değişimlere karşı olan tutumunu, verilen bir görevi yerine getirme biçimini bilmektir. Çoğu araştırmacıya göre kişilik bireyin düşünce tarzını, duygusal tepkilerini, sosyal etkileşimlerini ve fiziksel özelliklerini kapsayan bir kavramdır (Greenberg, 1999:12-50) ve bu özellikleri her ne kadar değişkenlik gösterse dahi kişiliğin daha sabit ve tutarlı olduğu görüşünde hemfikirdirler (Ewen, 2009: 1). Kişilik sosyal bağlamda ve ilişkilerde gün yüzüne çıkar ve kendini şekillendirir. Bu perspektife olan araştırmacılara göre kişilik sadece bireyin iç dünyasına bakılarak anlaşılması mümkün değildir bu yüzden bireyin dış dünyayla etkileşime girdiğinde verdiği karşılıkların önemli olduğu söylenebilir.

Farklı boyutlarda insan davranışlarını anlayabilmek amacıyla insan davranışları ve kişiliği daha sistemli incelemeler yapılmış ve kişilik sınıflandırılarak türlere ayrılmıştır. Kişilik türlerini sınıflandıran modeller kişiliği farklı perspektiflerden anlamayı ve açıklamayı kolaylaştırır (Buss ve Finn,1987: 435). İnsan kişiliğini ve dolaylı olarak insanı anlamak; kişisel gelişim ile mesleki gelişimi destekleyerek iletişimi kuvvetlendirmeyi ve toplumsal ilişkileri daha etkili bir biçimde yönlendirmeye olanak sağlar (Okçu, 2010: 104). Elbette her bir modelin kendi çerçevesinde avantajları ve dezavantajları bulunmakta. Kişilik karmaşık bir yapıdan oluştuğu için birden fazla unsurun etkileşimiyle biçimlenir. Kişilik türlerinin sınıflandırmasına; insanların farklılığı, insan davranışlarını anlama çabası, iş

performansı ve kariyer planlaması, psikolojik danışmanlık ve tedavi eğitim ve öğretim toplumsal ilişkiler ve iletişim gibi temel sebepler neden olabilir.

Kişilikle ilgili kuramların ve sınıflamaların tarihi, Hipokrat'tan günümüze kadar uzanır. Hipokrat, M.Ö. dördüncü yüzyılda kan, balgam, safra ve siyah safra adı verilen dört sıvının insanın davranışlarını etkilediğini ve kişiliğine yön verdiğini söyleyerek kişiliğin araştırılması, neden- sonuca bağlanması ve sınıflandırılmasını başlatmıştır. Bu kurama göre kan bireyin mutluluğunu temsil ederken siyah safra hüznü temsil ediyordu (Erdberg, 2004: 85). Hatta bundan daha eski bir grupta ise Sümerlilerin yazdığı Gılgamış destanında karakterlere cesur, kibirli ve cömert gibi farklı özellikler atfedilerek bir nevi kişilik sınıflandırması yapılmıştır (Thomas ve Segal, 2006: 311).

Daha sonra, 20. yüzyılın başlarında, Sigmund Freud'un psikoanalitik kuramı kişilik teorilerinde önemli bir dönüm noktası oluşturdu. Freud'un kuramı insan psikolojisini, davranışlarını ve kişiliğini temel bir yaklaşımla ele alır. Bu temelde kişilik farklı öğelerin birleşimiyle dünyaya gelir. Bu öğeler yaşamın farklı zamanlarında oluşarak kişiliği dönüştürür. Freud kişiliğin parçalardan oluştuğunu ve bu parçaların bazı bölümlerinin ilkel dürtülerle bireyi yönlendirmeye çalıştığını diğer bölümünün ise bu dürtülere karşı koymaya çalışarak bu talepleri düzenlediğini belirtmiştir (Ostow, 1959: 1099). Freud temel bir yaklaşımla ele aldığı kişilik kuramını id, süperego ve ego gibi kavramlarla ilişkilendirmiştir. Freud kişiliği ele alış biçiminde "id" kişiliğin en temel ve içgüdüsel bölümüdür. İd bireyin doğuştan gelen anlık ihtiyaçlarını doyumak amacıyla gelen dürtülerin temel kaynağıdır. Freud'un "dilekler" olarak isimlendirdiği karşılığı Almanca "Triebe" kelimesiyle adlandırılan bu içgüdüler veya dürtüler, hayatın gerçekliğiyle ilgilenmez onun tek istediği ihtiyaçlarının hemen karşılanması ve anlık tatmindir (Boeree, 2006: 10). Ego idin isteklerini gerçek dünyanın doğruları ile düzenleyerek gerçekleştirme üzerine programlanmıştır. Ancak ego dürtüleri anında karşılamak yerine gerçeklik ilkesine göre uygun yer ve zaman oluşuncaya kadar idin isteklerini erteler. İdin isteklerini gecikmiş bir tatmin ilkesiyle karşılarlarken bireyin kendi içinde yaşadığı çatışma ve uyum süreci kişiliğin gelişmesi açısından kritik noktadır (Lapsley ve Stey, 2011: 75). Kişiliği geliştiren son bileşen beş yaş civarında oluşan süperegodur. Süperego ebeveynlerimizden ve toplumdan kötü olarak gördüğümüz şeyler sonucunda suçluluk ve pişmanlık duygusu yaratarak oluşturduğu içselleştirilmiş ahlak ve vicdan kavramı çerçevesinde davranışlarımızı mükemmelleştirmeye ve uygarlaştırmaya çalışır (Parsons, 1952: 14).

2.4. Enneagram Kavramı

Enneagram Yunanca kökenli bir kelime olup “ennea” kelime anlamı “dokuz”, “gramma” ise “figür, nokta” demektir. Enneagram insan kişiliğini dokuz farklı gruba ayıran ve birbiriyle ilişkisini gösteren bir kişilik tipi sistemidir. Enneagram figürlerine M.Ö. 2500 yıllarına kadar uzanmakta ve Pisagor, Platon ve bazı Neoplatoncu düşünürlerin çalışmalarında izleri görülmektedir. Enneagram’ı modern dünyaya ilk tanıtan Gurdjieff kadim gelenekler ile modern psikolojiyi sentezleyerek Batı dünyasına tanıtan bir öğretmen rolünü üstlenmiştir (Moore, 1988: 1-10). Çağdaş Enneagram kuramı 1970’lerde Oscar Ichazo ve Claudio’nun ilke ve dogmalarıyla temelleri atılmış olup kişiliğin bireyi sınırlamalarını, gerçek doyuma ulaşabilmeyi ve büyüme potansiyelini anlamasını sağlayarak içsel keşif yapmamıza, daha anlamlı ve tatmin edici bir yaşam sürmesine rehberlik eder (Riso ve Hudson, 2000: 39). Oscar Ichazo, 1969-1970 yılları arasında Enneagram sistemini Şilili psikiyatrist Claudio Naranjo’ya öğretti. Claudio Naranjo, bu öğretileri Batı psikolojik diline çevirme ve modern psikoterapi çerçevesine entegre etme konusunda çaba sarf etti. Naranjo, Enneagram’ı daha geniş bir kitleye yaymak ve öğretmek için kendi versiyonunu oluşturdu. Claudio Naranjo’nun çabaları, Enneagram’ın Batı dünyasında daha geniş bir kabul görmesine ve popülerleşmesine katkı sağladı. Naranjo’nun öğretileri, Enneagram’ın psikoloji, kişisel gelişim ve terapi alanlarında kullanılmasına olanak tanıdı. Günümüzde, Enneagram birçok farklı alanında kullanılan ve çeşitli uygulamalara sahip bir kişilik modeli olarak bilinmektedir (Maitri, 2000; Naranjo, 1994: 51; Riso ve Hudson, 1999: 63). Enneagram’ın modern psikoloji ile ilişkilendirilmesi psikoterapi sürecinde terapistlere çeşitli alanlarda yol haritasına tutulan ışık niteliği taşımıştır. Bunlara örnek olarak Enneagram, terapist ve danışan arasında güçlü bir ittifak oluşturmayı teşvik etmeye, , danışanın ilişki dinamikleri ve temaları üzerinde çalışmaya yardımcı olmaya, danışanın güçlü yönlerini anlamak ve vurgulamaya, çiftler ve aileler arasındaki iletişimi iyileştirmek ve anlamaya (Matisse, 2018: 47); terapötik sürecin bir haritasını çıkarmak ve danışanın kişisel gelişim yolculuğunu anlamaya, danışanların duygusal zorluklarını anlamaya ve normalleştirmeye, danışanları kendi iyileşme süreçlerine aktif bir şekilde katılmaya teşvik etmeye yardımcı olmuştur (Choucroun, 2012: 56).

2.5. Enneagram Kişilik Tipleri

Enneagram, insan ilişkilerinde derinlemesine anlayış geliştirmek ve kişisel gelişimi desteklemenin ötesinde, bir bireyin başkalarıyla daha etkili ve anlayışlı bir iletişim

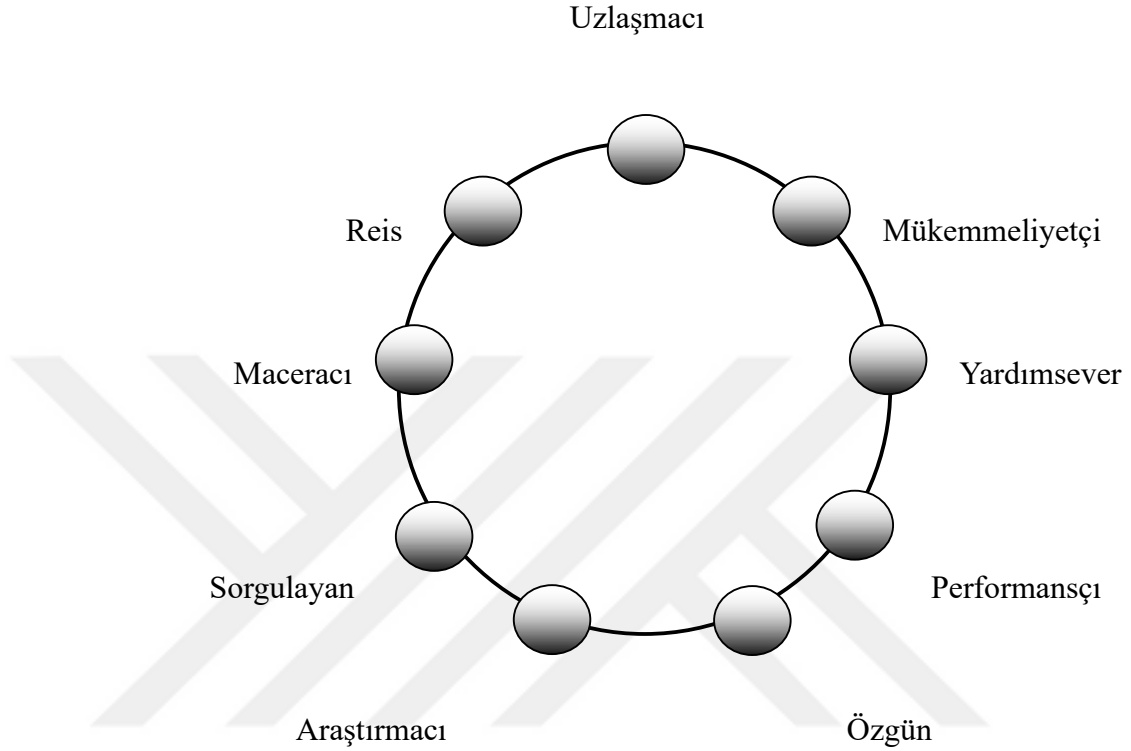
kurmasına olanak tanıyan kapsamlı bir araçtır. Bu sistem, bireylerin sadece kendi duygusal ve düşünsel süreçlerini değil, aynı zamanda çevrelerindeki insanların benzersiz perspektiflerini de anlamalarına yardımcı olur. Ouspensky; Enneagramı çözmeyi, çölde yalnız bir adamın kumun üzerindeki izleri takip ederek evrenin içindeki sonsuz yasaları anlayabilmesine, her seferinde daha önce bilmediği yeni bir şey öğrenmesine benzetmiştir (Ouspensky, 1949: 294). Enneagramda da dokuz farklı ego saplantısı ve her birinin, belirli özellikleri anlatılmaktadır. Ego ise kişinin hayatta kalma çabasıyla ilişkilendirilen ve manipülatif savunma mekanizması olarak nitelendirilen bir yapıdır. Wagner ve Walker (1983: 712) Özünü özgürce kabul eden ve ona teslim olan kişinin tüm potansiyelini fark ederek dünyayla uyum içinde yaşayabileceği görüşünü savunmuştur. Enneagram üç temel aşamadan oluşmaktadır. Birinci aşama, kendimizi gözlemleme yeteneğimizi geliştirebilmek için davranışlarımızı objektif bir biçimde değerlendirmemizden oluşur. İkinci aşamada davranışlarımızın gerçek motivasyonlarını anlamak için içsel anlayışımızı derinleştirmek, son aşama ise farkındalığı geliştirerek dönüşüm ve yenilenme sürecini gerçekleştirmektir. Dönüşümümüz için yalnızca kendini gözlemleme ve iç görü kazanmak yeterli değildir. Dönüşümün tamamlanabilmesi için farkındalık şarttır (Riso ve Hudson, 2000). Enneagram, sadece bireyin içsel dünyasını keşfetmekle sınırlı kalmayıp, aynı zamanda diğer insanları anlama, onlara karşı şefkat geliştirme ve düşünce, korku, arzu, değer ve güçlü-zayıf yanlarını anlama konusunda içgörü kazandıran bir araçtır (Heuertz, 2020: 2). Bu, başkalarının bakış açılarını daha iyi kavramamıza ve farklılıkları takdir etmemize yardımcı olur. İnsanların güçlü ve zayıf yönlerini anlamak, birlikte çalışırken daha etkili olmamıza ve daha sağlıklı ilişkiler kurmamıza olanak tanır. Bu bağlamda, insanların temelde benzer olduğu yanılsamasından uzaklaşarak, onları daha nesnel ve şefkatli bir bakış açısıyla değerlendirebiliriz. Carl Jung'un kişilik teorisine göre, bireylerin temel zihinsel işlevleri dört ana kategoriye ayrılır: hissetme, düşünme, duyum ve sezgi. Jung, bu işlevleri birbirinden ayırarak dışa dönük ve içe dönük kişilik tiplerini tanımlamıştır. Dışa dönük duygu tipi, bireyin çevresine odaklandığı ve duygusal tepkilerini çevresine göre şekillendirdiği bir kişilik özelliğini ifade eder. İçe dönük duygu tipi ise bireyin duygusal deneyimlerini içsel dünyasında yoğunlaştırdığı ve içsel değerlendirmelere dayandırdığı bir eğilimi temsil eder (Gray, ve Wheelwright, 1945: 265). Karen Horney, klinik gözlemlerine dayanarak kişilerin temel karakterini “başkalarına doğru hareket eden”, “başkalarından uzaklaşan” veya “başkalarına karşı hareket eden” şeklinde üç

ana kategoriye ayırdı. Horney, bu genel kategorilerin alt tiplerini belirtmemiş olsa da eğer belirtseydi, sistemin muhtemelen Enneagram'ın dokuz kişilik tipi gibi bir yapıya sahip olacağını düşünürdü (Riso ve Hudson, 1996: 7). Kişilik tiplerini anlamaya yönelik olan ve dokuz temel kişilik tipinden oluşan Enneagram modelinde baskın olan kişilik tipimizi bulmak stres ve güvenlik durumlarında tepkilerimizi içerir ve içsel dinamiklerimizi keşfederek kişisel gelişimde bize rehberlik eder. Bu modelde benliğimizin sadece baskın olan tipimizle sınırlı olmadığını Enneagram'ın tamamının içimizde olduğunu anlamak önemlidir. Riso ve Hudson (2003: 9) kendimizi keşfetmeden başkalarını gerçekten anlayamayacağımızı ve aynı şekilde, başkalarını anlamadan da kendimizi gerçekten tanıyamayacağımızı ifade ediyor. Bu, insan doğasının karmaşıklığı ve genişliği göz önüne alındığında, Enneagram'ın bu keşif sürecinde bir rehber veya harita gibi hizmet edebilecek bir araç olduğunu belirtmiştir. Bu dokuz kişilik tiplerin her biri birbiriyle ilişki içerisinde olup her tipin özel bakış açıları, değer dizileri, iletişim tarzları, problem çözme yöntemleri gibi özelliklerini anlamamıza sağlar. Kişilik tipini ölçmek için geliştirilen Enneagram testlerinde soruların doğru cevabı yoktur veya insanın zihinsel olarak sağlıklı olup olmadığı ölçülmeye çalışılmaz. Yaşam boyu bizi en iyi yansıtan tutum ve ifadeyi seçmemiz istenir ve birbirinden farklı ifadelerden hiçbirini bizi yansıtmasa dahi bize en yakın olanı seçmek amaçlanmaktadır. Enneagram araştırmacıları dört farklı "benlik" üzerine odaklanmaktadır: geçmiş benliği, şimdiki benliği, ideal benliği ve başkalarının algıladığı benliği. Enneagram da kişilik tipimizi ölçebilmek için sorulara geçmiş benliğimizi düşünerek cevap vermemiz gerekmektedir.

2.6. Enneagram Kişilik Tiplerinin Sınıflandırılması

Enneagram, diğer kişilik sistemlerinden farklı olarak dinamik bir yapıya sahiptir. Bu, dokuz tarzın sabit bir sınıflandırma olmadığı anlamına gelir. Her bir tarz, Enneagram çemberindeki diğer tarzlarla özel bir şekilde bağlantılıdır. Enneagram, bizi geliştirmemize ve içsel güçlerimizi keşfetmemize yardımcı olduğu için değerlidir. Dokuz farklı kişilik tarzı, insan doğasının çeşitli yönlerini ifade etmektedir; yaşama dokuz farklı bakış açısı, dokuz farklı varoluş biçimi. Enneagram, yalnızca kişisel gelişimde değil, aynı zamanda yakın ilişkilerden iş yaşamına kadar birçok alanda önemli bir katkı sağlar. Ancak, bu sistem öncelikle gerçek doğamızı ve bu doğayı ifade etmenin önündeki engelleri anlamamıza yardımcı olur (Riso ve Hudson, 2000: 29).

Enneagram'ın kişilik türleri sayılarla sembolize edilen dokuz noktanın bir daire üzerine yerleştirilmesiyle en basit ve anlaşılır biçimde gösterilmektedir (Şekil 1'e bakınız).

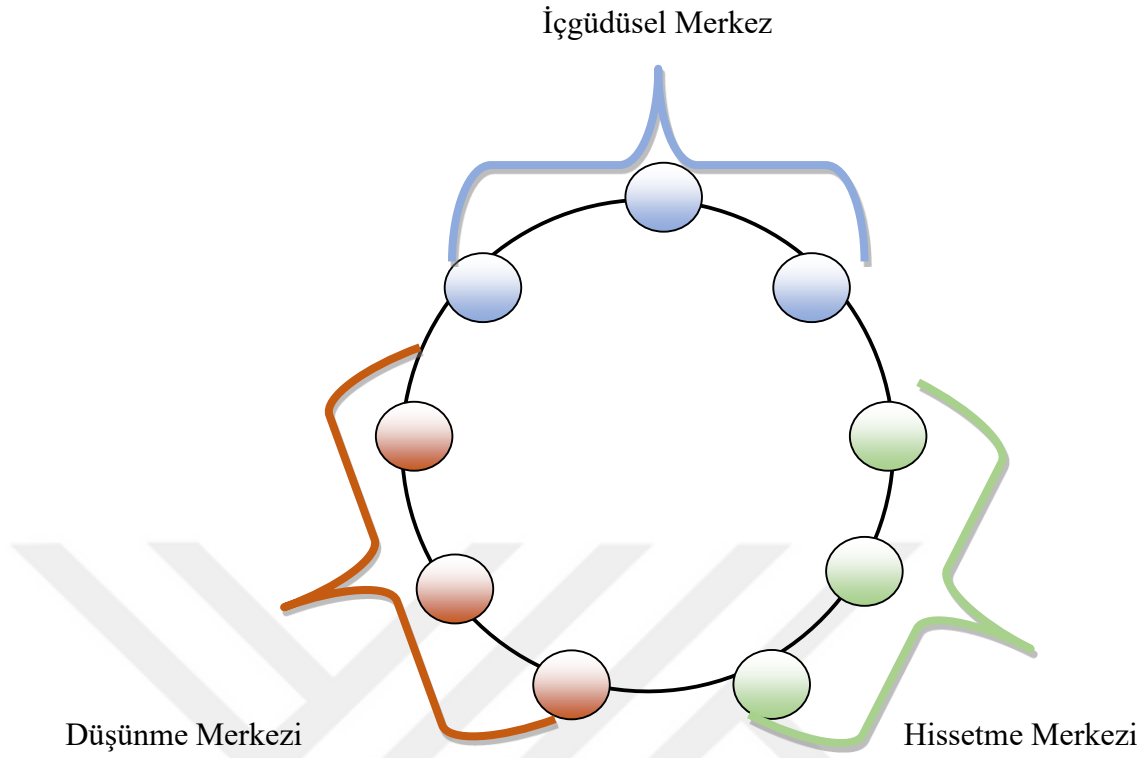

Şekil 2.1. Enneagram Çemberi

Bu şema üzerindeki sayıların yerleşim yeri ve birbirileri arasındaki bağlantı çizgileri kişilik tipleri hakkında bize bilgi vermektedir. Çemberdeki oklar bireyin güvenlik ve stres durumlarında gösterdiği tutum biçimini gösterir (Şekil 3 ve Şekil 4). Bireyin stresli ve baskı altında hissettiği durumlarda geçiş yaptığı kişilik türü Enneagram'da daire biçiminde sembolize edilirken bireyin rahat ve güvenli hissettiğinde veya kendini bunalmış ve bitkin hissettiğinde geçiş yaptığı kişilik türü ok işareti ile sembolize edilmektedir (Raitamäki, 2012: 17). Araştırmacılar arasında, türlerin adlandırılması konusunda farklı yaklaşımlar bulunmaktadır. Bu tür isimlendirmeler genellikle genel kişilik tanımlamalarının kısa yolları olarak kullanılır. Kimi öğretmenler, türleri numaralara göre atıfla belirtmeyi tercih ederken; diğerleri ise bu yaklaşımın kişisel bir anlam taşımadığını düşünüp, türleri isimlendirmeyi tercih ederler. Enneagram'daki bireyler, kişilik tipleri açısından özgün ve farklıdır. Çünkü her kişi, temel kişilik

tipinin, yanındaki iki türle bir araya gelerek eşsiz bir kombinasyon oluşturur. Bu iki yakın tipe "Kanat" adı verilir ve temel kişilik tipine ait özellikleri tamamlayarak, zaman zaman da çatışmalı unsurlar ekler. Bu dokuz kişilik tipi üç grup biçiminde düzenlenmektedir. Bu üç grubun sınıfları şunlardır: İçgüdüsel Üçlü (Sekiz, Dokuz ve Bir), Duygu Üçlüsü (İki, Üç ve Dört) ve Düşünme Üçlüsü (Beş, Altı ve Yedi). Her üç grupta da üçer farklı kişilik tipi bulunur (Brown ve Bartram, 2005: 4).

Enneagram`da "entegrasyon", bir ferdin kendi benlik tipinin daha olgun ve sıhhatli özelliklerini geliştirmesi anlamına gelir. Her Enneagram tipinin stres altında ya da sıhhatli bir durumda sergilediği davranış kalıpları vardır. Entegrasyon süreci, ferdin kendi tipinin stres yönlerine karşı daha müspet, davranışlar geliştirmesi ve başka bir tipin daha dengeli özelliklerini benimsemesiyle gerçekleşir. Bu, ferdin daha dengeli ve tamamlanmış bir benlik yapısı oluşturmasına destek olur. Örneğin, bir "Dört" tipi stres altında daha olgun ve eli bol bir "İki" şeklinde davranarak entegrasyon dönemini yaşayabilir. Bu süreç, ferdin manevi dengeyi bulmasını ve şahsi gelişimini destekler (Matisse, 2007: 47). Enneagram'ın dokuz tarzı tesadüfi bir şekilde ortaya çıkmamıştır. Bu tarzlar, üç farklı Üçlü grubuna bölünürler ve her bir grup, bir Enneagram Üçlüsü oluşturur (Riso ve Hudson, 2000: 29). Her Üçlü, insan zihninin bir işlevi veya "merkezi" ile bağlantılıdır. Bu merkezler, Düşünme, Hissetme ve İçgüdüsel olarak adlandırılan üç merkez ile ilişkilendirilir. Bir Üçlü içindeki üç tarzın kişilik yapıları, temel özellikler ve konular üzerine kurulmuştur ve bu yapılar arasında etkileşim bulunmaktadır (Riso ve Hudson, 2000: 30).

Şekil 2.2: Enneagram Üçlüsü

Şekil 2'de gösterildiği gibi, İki, Üç ve Dört tarzları Hissetme Üçlüsü içinde yer alır. Bu tarzların varlığı ve sorumlulukları, kalp konularıyla ilişkilidir. Kendi kimliklerini ve değerlerini araştırırken, aynı zamanda kalbin diğer özgün nitelikleriyle de meşgul olurlar. Beş, Altı ve Yedi tarzları ise Düşünme Üçlüsü'nde yer alır (Riso ve Hudson, 2000: 30). Zayıf ve güçlü yanları, içsel kılavuzları bulmak ve desteklenmekle ilişkilidir. Bu tarz, karar verme ve gelecek planlama konularında zorlanabilirler. Nihayetinde, Sekiz, Dokuz, Bir tarzları İçgüdüsel Merkez'dedir. İçgüdüsel enerjileriyle, yani hayatîyet ve yaşam güçleriyle temas, bu tarzların başlıca konuları arasındadır (Riso ve Hudson, 2000: 31).

2.6.1. Bir Numaralı Kişilik Tipi: Mükemmeliyetçi

Mükemmeliyetçi kişilik tipine sahip bireyler, genellikle eleştirel bir tutum sergiler ve kendileriyle birlikte başkalarını da değerlendirirler. Bu kişilerin benimsediği bir "yapılması gerekenler" ve "yapılmaması gerekenler" listesi bulunur. Güçlü bir sorumluluk duygusuna sahiptirler ve işlerini kusursuz bir şekilde yapma arzusuyla hareket ederler. Yüksek standartlara bağlı kalarak davranışlarını şekillendirirler ve

sürekli olarak daha fazla şey yapma baskısı altında hissederler. Bu nedenle, sadece keyif almak için kendilerine izin vermede zorluk yaşayabilir ve "mükemmel olamama" korkusuyla erteleyebilirler (Webb, 2012: 25).

Sağlıksız birinci tip bireyler, katı ve tartışmasız görüşlere sahip, kendilerini üstün gören, hoşgörüsüz ve esnek olmayan kişiler olabilirler. Başkalarını genellikle tembel veya ahlaksız olarak görürler ve sadece kendilerinin doğruyu bildiğine inanırlar (Palmer, 2006: 98). Temel kaygıları, eksik, dengesiz veya kusurlu olmakla ilgilidir, temel arzuları ise iyi, dengeli ve dürüst olmaktır. Bu kişilerin genellikle aklında yer eden sağlıksız düşünce şu şekildedir: "Doğruyu söylüyorum ve insanlar beni dinlerse dünya daha iyi bir yer olacak" (Riso ve Hudson, 2009: 143). Bununla birlikte, kırılğan, uyum sağlamakta zorlanan ve aşırı eleştirel bir imaj sergileyebilirler. İnsanlar genellikle olayları siyah-beyaz, doğru ve yanlış olarak değerlendirme eğilimindedirler. Haklı olma isteğiyle hareket etmeye her zaman hazır olabilirler. Bu durum, genellikle işlerin nasıl daha iyi yapılabileceği ve neyin yanlış yapıldığı konusunda birçok tartışma içinde olmaları nedeniyle iletişim tarzlarının başkalarına öğüt veren bir ton taşımaya yol açabilir; bu durum da genellikle başkalarında hayal kırıklığı yaratır (Raitamäki, 2012: 21). Dünyayı daha iyi bir yer haline getirmek istiyorlar. Temel korkuları kötü olmak ya da ahlaki açıdan sağlam olmamaktır. Doğru olanı yaparlarsa iyi olacaklarına inanırlar (Matise, 2007: 42). Bu şekilde düşünmelerinin sebebi bu kişilerin otokontrolü kaybettiklerinde kendilerini de kaybedeceklerini algılamalarıdır. Bu kişiler, sevgiyi sadece iyi davranarak, hataları düzelterek ve kendi yüksek iç standartlarını karşılayarak kazanabileceklerine inanır ve genellikle bu kişiler, kitaba göre hareket ederler ve kaliteye odaklanırlar (Sutton, Allinson ve Williams, 2013: 3). Herkesin sorumluluklarını tam olarak anlamasını sağlarlar, ancak işin doğru şekilde yapılmayacağı korkusuyla yetki verme ile inisiyatif alma konusunda zorluk yaşayabilirler (A.g.e.).

2.6.2. İki Numaralı Kişilik Tipi: Yardımcı

İkinci tip yani yardımsever veya verici kişilik tipine sahip bireyler genel olarak sevgi dolu, sahiplenici ve cömerttirler. Özellikle cömertlikleri zamanlarını, enerjilerini ve diğer kaynaklarını paylaşma konusunda sınır tanımamak üzerinedir (Palmer, 2006: 130). Bu kişiler kendi ihtiyaçlarını fark etmekte veya yardım istemekte zorlandıkları için, bilinçsizce ilişkileri aracılığıyla kendi gereksinimlerini karşılamaya yönelirler, başkalarının ihtiyaçlarına ve duygularına çok fazla duyarlıdırlar ve başkalarının bu

ihtiyaçlarını karşılayarak çevrelerinden onay almaya çalışırlar (Webb, 2012: 26). Yardımsever kişiliğe sahip bu insanlar her ne kadar verici olsalar bile bu davranışlarının arkasında bağlılık ve takdir edilme ihtiyacı vardır. Yani başkalarının ihtiyaçlarına yardımcı olurken karşılığında karşısındakilerden bir şeyler bekleyerek sevgi kazanma ve kişisel ihtiyaçlarını karşılamaya çalışırlar (Sutton, Allinson ve Williams, 2013: 3).

Bu kişilerin temel korkuları, birey olarak sevilip istenmemektir. Temel arzuları ise, tam olarak kabul gördüklerini ve sevildiklerini hissetmektir. Bu bireyler, gerçek ve samimi ilişkiler kurmayı arzularlar. İkincil tipler, istediklerini doğrudan elde edemeyeceklerini düşünerek, arzularının başkalarının sevgi ve takdiri tarafından gerçekleşeceğine inanırlar. Bu nedenle, isteklerini dolaylı yollarla ifade ederler ve sanki başkalarının sevgisi doğal olarak onlara yönelmiş gibi davranırlar. Manipülasyon ve hizmet etme eğiliminde olabilirler, çünkü gerçek duygularını bastırarak sempati kazanmaya çalışırlar. Özgüvenleri zayıflar ve suçluluk duygularıyla mücadele ederler, bu nedenle bazen duygusal yeme veya ilaç kullanımına başvurabilirler (Riso ve Hudson, 2009: 87). Dikkati daima başkalarının ihtiyaçlarında olan kişiler bu sebeple öz değerler duygularına zarar verebilmektedirler. Bunun sebebi ise başkalarının ihtiyaçlarını karşılamadıkları sürece kabul edildiklerini ve sevilebileceklerine dair inançlarının düşük olmasıdır (Matise, 2007: 43). Bu tipler başkalarının görevlerinin sorumluluğunu almak ve onlara yardım teklif etmek konusunda genellikle istekli ve aktifken kendi isteklerini ve ihtiyaçları konusunda kimseden yardım istemezler bu yüzden genişleme eğilimindedirler. Raitamäki (2012: 23) yardımsever kişilik tipindekileri şöyle tanımlamıştır: genellikle başkalarını hayal kırıklığına uğratmaktan, reddetmekten veya reddedilmiş hissetmekten kaçınma eğiliminde olan bu kişiler, çoğu zaman başkalarının ihtiyaçlarına öncelik verirler ve onları memnun etmeye çaba gösterirler. Ve yine bu tiplerin konuşma tarzı güzel, sempatik ve öğüt verici olarak nitelendirilebilir. İnsanlara karşı duyarlıdırlar ve işlerin doğru şekilde yapılması gerektiği konusunda hassasiyet gösterirler. Aynı zamanda diğer insanların duygularını anlama yetenekleri gelişmiştir ve başkalarının başarılı olmasına yardımcı olmanın yollarını bulma konusunda yeteneklidirler.

2.6.3. Üç Numaralı Kişilik Tipi: Başaran

Üçüncü tip yani başaran bireyleri görmek için en çok bakmamız gereken kişiler işkoliklerdir. Çünkü performansçı bireyler statü ve onay kazanmak amacıyla başarıya odaklanıncaya kadar enerjileri düşmeden çalışabilen motivasyonları yüksek kişilerdir. Rekabetçilikleri, diğerlerini yenme isteğinden ziyade, sevgi dolu bir meydan okuma olarak algılanabilir (Palmer, 2006: 169). Bu tipler yaşamda edindikleri rollerde başarılı olmak için imajlarını değiştirme eğilimindedirler bu rollere ebeveynlik, eş, iş arkadaşı örnek gösterilebilir (Webb, 2012: 26). Elbette bu kişilerin sevgiyi elde edebilme ve değer görebilme inançları başarılarına koşul biçildiği üzerinedir. Bu sevgi ve değer verme koşulu kendilerinin de kendilerine değer vermeleri ile benzerdir çünkü performansçı tipler kendi değerlerini ve diğerlerinin değerini genellikle elde ettikleri başarılarla ölçerler. Bu yaklaşım, başarılarını vurgulayarak sevgi ve değer görmeyi arayan bireylerin dünya algısını yansıtmaktadır (Sutton, Allinson ve Williams, 2013: 3). Bu kişiler başarısızlık, kaybetme ve dikkatlerini dağıtacak her türlü duyguyu kanalize ederek görevlerini eksiksiz tamamlamaya odaklanırlar. Bu sebeple performansçı tipleri başarılı, enerjik, başkalarını motive edebilen ve yüksek sonuçlar elde eden insanlar oluşturur. Elbette bu kişilik tipi kendi bünyesinde sabırsız ve rekabetçilik gibi olumsuz duygular da barındırmaktadır. Amerikan iş kültürünün Enneagram'ın Üçüncü tipini temsil ettiği belirtiliyor (Raitamäki ,2012: 24). Kendilerini sürekli başkalarıyla kıyaslayan bu bireyler, kişisel ve mesleki başarılarını önemserler. Kariyer gelişimi ve toplumsal statü onlar için kritik öneme sahiptir. Bu kişiler, başarısızlık korkusuyla küçük düşmekten çekinirler; bu nedenle üstünlüklerini kanıtlamak için ellerinden geleni yaparlar. Üçüncü tipte bulunan bireylerin temel korkusu değersizlik duygusudur ve temel arzuları, kendilerini değerli hissetmektir. Kendi değerlerini, dışsal faktörlere bağlı olarak, başarılarına veya mal varlığına, toplumsal konumlarına ve mesleki başarılarına dayandırma eğilimindedirler (Riso ve Hudson, 2009: 89). Performansçı tipler stres altındayken değer verilmenin bir anahtarı olan performans göstererek, başarıya odaklanarak dikkatlerini üzerlerine çekerler ve streslerini bu şekilde azaltırlar. Rekabet gücüne sahip bireyler, arzularını mantıksız ve gerçek olmayacak şekilde, dogmatik zorunluluklara, taleplere ve emirlere dönüştürme konusunda güçlü bir meyil gösterirler ve bu da bireyin işlevsiz kişiliğini düzeltmek amacıyla düşüncelerin ve mantıksız inançların yeniden yapılandırılmasına odaklanırlar (Matisse, 2007: 43).

2.6.4 Dört Numaralı Kişilik Tipi: Özgün/Romantik

Özgün tipler kendilerine münhasır ve farklı hissetmeye ihtiyaç duyan kişilerdir. Kendilerini özel hissetmek için sıradan ve herkeste olan şeyleri reddetme eğilimi taşırlar ve bu özgünlük arayışı onların kendi benliklerini, egolarını bulma ve tanıma konusunda önemli bir araçtır. Özgün tiplerin dikkatleri genellikle var olanlardan ziyade eksik olan noktalar üzerinde yoğunlaşmıştır bu da onları yüksek riskli olaylar karşısında cesur ve etkili kılar. Kişiliklerinin ve fikirlerinin özgün olması onları var oldukları her ortamda liderlik konumuna getirmektedir (Sutton, Allinson ve Williams, 2013: 3). Özgün tipler eksik olduğu düşünülen idealleştirilmiş bir aşkı deneyimlemek isterler. Kendilerini benzersiz ve özel hissetmek için çaba sarf ederler ve bu benzersizliği ortaya koymak isterler bununla birlikte kendi kıymetlerini belirlemek adına devamlı olarak kendisini başkalarıyla kıyaslamaya giderler ve başkalarının özgün fikirleri veya başarılarını gözlemlediklerinde kıskançlık duygusuna kapılırlar (Raitamäki, 2012: 26). Özgün tiplerin gücü, özel ve derin duygulara sahip olmalarında yatar. Ancak, karamsarlık, içine kapanıklık ve iş birliği yapmama eğilimi gibi zayıf yönleri de vardır. Terk edilme korkusu ve kimliğini kaybetme korkusu bu kişiler için hayatlarının bir gerçeği gibi görüldüğü belirtiliyor (Palmer, 2006: 208). Bu korkunun etkisi altında, ilişkilerinde bir tür itme-çekme dinamiği yaşayabilirler, yani hem ilişkilere yaklaşma hem de uzaklaşma eğilimi gösterebilirler. Tutkulu ve özgün bir hayat arayışında olan bu bireyler hayatlarında eksiklik duygusu hissederler lakin gerçek bir uyum bulabilirlerse, kendilerini tamamlanmış hissederler ve sıklıkla hayallerinde mükemmel olarak canlandırdıkları geçmişi, geleceği ve mevcut durumu karşılaştırma eğilimindedirler (Webb, 2012: 27).

Dördüncü tipler, kendi hakkındaki gerçekleri görmek yerine, imajlarını desteklemeyen her şeyi ve herkesi reddederler; bu durumda başkalarına olan bağımlılıkları artar ve yaşamlarını devam ettirebilmek için bu bağımlılıklara daha fazla bel bağlarlar. Hayalleri ve beklentileri yıkıldığında, kendi içlerine dönerek yenilgi hissederler ve destek alamadıkları için diğerlerine çok öfkelenirler. "Herkes beni terk ediyor" düşüncesiyle öfke ve nefretlerini içlerinde tutmaya çalışırlar. Bu da duygusal bunalımlara ve kısıtlayıcı davranışlara yol açabilir. Dördüncü tiplerin temel korkusu kişisel önemden yoksun ve kimliksiz olmaktır; temel arzuları ise kendilerini keşfetmektir. Kendi durumlarını "Ben sezgisel, duyarlı bir insanım" şeklinde tanımlarken, sağlıksız düşünceleri "Başkalarından değişim ve hiçbir yere uymuyorum" şeklinde olabilir (Riso ve Hudson, 2009: 100). "Ben kimlikleri", dış dünyadan gelen

onay ve tanımlamalardan oluşan, kişinin dışarıdan kendisine yüklediği roller ve kimliklerdir ve bu tip dörtteki bireylerde amaç dışı etmenlerden ziyade kendi iç dünyasına yönlendirmesini ve içsel kaynaklarını keşfetmesini sağlayarak daha derin ve içsel farkındalık geliştirmesidir (Matise, 2007: 44).

2.6.5. Beş Numaralı Kişilik Tipi: Gözlemci/ Araştırmacı

Gözlemci tipler hayatın ne olduğunu bilmek ve anlamak isterler. Bu tiplerin eksiklik ve bilgisizlikleri kendi yeteneksizlikleri olarak algırlar ve korkuların kökeninde genellikle kendini anlama ve hayatın anlamını bulma arayışı yatar (Matise, 2007: 44). Gözlemci ve araştırmacı tipler oldukça uzmanlaşmış bir bilgi ve enformasyon sevgisine sahiptirler ancak iş yaşantısında mesafeli olabilir ve sosyal etkileşimlerde zorlanabilirler. Araştırmacı tipler olayları gözden geçirme ve kendilerini güvende hissetme konusunda yeterli zaman tanınmadığı durumlarda bitkin ve endişeli hissedebilirler. Zihin yaşamı onlar için çok önemlidir ve genellikle oldukça uzmanlaşmış bir bilgi ve enformasyon sevgisine sahipken iş yaşamında mükemmel karar vericiler ve yaratıcı entelektüeller olabilirler (Webb, 2012: 27).

Sağlıksız Beşinci tipler, tüm sosyal ilişkileri reddeder ve kendilerini inzivaya çekerler; insanlardan ve gerçekten korkarlar. Zamanla, giderek daha içine kapanık, garip, tuhaf ve dengesiz bir hale gelirler. Derin bir umutsuzluğa ve boşluğa sürüklenirler. Düşmanca eylemlerde bulunur ve aşağılayıcı bir üslup benimserler; aynı zamanda başkalarının tepkilerinden korkarlar, giderek daha fazla kuşkuculuk ve sinir bozukluğu içine girerler (Palmer, 2006: 245). Beşinci tiplerin temel korkusu çaresiz, yetersiz ve değersiz olmaktır; temel arzuları ise yeterli ve başarılı olmaktır. Sağlıksız düşünceleri, "Ben o kadar akıllıyım ki, hiç kimse benim anladıklarımı anlayamaz veya bilmediğim şeyleri bilemez" şeklinde olabilir (Riso ve Hudson, 2009: 102). Beşinci tipler detaylı bilgi ve analiz yapma isteği duydukları için ani planlardan hoşlanmazlar. Toplantılar için detaylı tutanaklar tutarlar ve gündemleri önceden hazırlarlar çünkü beklentilerini önceden bilmek isterler. Bu onların kontrol duygusunu ve güvende hissetmelerini sağlar bu nedenle beklenmedik sorularla veya beklenmedik durumlarla karşılaştıklarında donup kalabilirler çünkü bu durumlar kontrolsüz ve belirsiz hissettirebilir. Bu kişiler, kendilerini güvende ve hazırlıklı hissetmek için detaylı bilgi ve planlamaya ihtiyaç duyarlar (Raitamäki, 2012: 27). Bilgi üzerindeki kontrolleri çok güçlüdür ve yalnızca gerekli olduğunu düşündükleri şeyleri verirler ve yalnız zaman geçirmekten hoşlanırlar çünkü bu, düşüncelerine dalmak ve kendi içlerinde

derinleşmek için fırsat sağlar bunun için de dünyayı gözlemlemek adına kendilerini dünyadan ayırmaya dikkat ederler. Diğer insanlardan bağımsızlık ve kişisel alanlarına saygı duyulmasını beklerler (Sutton, Allinson ve Williams, 2013: 3).

2.6.6. Altı Numaralı Kişilik Tipi: Sorgulayan/Sadık

Sorgulayan altıncı tipler sadık ilgili ve görevlerinin farkında olan kişilerdir. Ayrıca dünyayı tehlikeli, öngörülemez bir yer olarak algırlar ve en kötü senaryoları hayal ettikleri için güvenli ortam oluşturmak için sorgulama yoluna giderler. Bazıları, kendi başarılarına karşı içsel şüphelerini gizlemek için otoriter bir tutum sergileyebilir. Bu, güçlü ve kararlı bir liderlik imajı çizmeyi amaçlar (Palmer, 2006: 281). Diğer yandan, bazı düşünceli tip altılar ise astlarını korumak ve iş birliğini teşvik etmek için daha empatik bir yaklaşımı tercih edebilirler. Onlar, koalisyonlar kurarak ve insanları bir araya getirerek, ortak hedeflere ulaşmayı amaçlarlar (Sutton, Allinson ve Williams, 2013: 3). Diğer insanlarla yüzleşmekten kaçınma eğiliminde olabilirler ve kendilerini korumak için saldırgan bir tavır sergileyebilirler. Ancak, güvenlerini kazandıklarında, altıncı tipler sadık ve kararlı arkadaşlar, ekip üyeleri ve lider yardımcıları olabilirler (Webb, 2012: 28).

Riso ve Hudson'a göre sağlıklı altıncı tip bireyler, aniden isyankâr davranışlar ya da karar alamama durumlarına maruz kaldıklarında, kendilerini boşluktaymiş hissederler ve panik olabilirler. Bağımlı ve kendilerini kötüleyen veya yardıma ihtiyaç duymayan "sert" bir görünüme bürünürler. Değersizlik ve yetersizlik hisleriyle boğuşurken, bunalıma kapılırlar. Her şeye aşırı tepki gösterir ve sorunları büyütürler. Temel korkuları desteksiz ve kılavuzsuz kalmaktır, temel arzuları ise destek ve rehberlik alabilmektir. Beğenilmek, onaylanmak ve korkularıyla başa çıkmak için girişken olmak isterler; otorite figürlerinden yardım beklerler. Sağlıksız düşünceleri şu şekilde ifade edilebilir: "Ben güvenilir bir insanım ve gerekeni yapıyorum, fakat herkes bu şekilde değil" (Riso ve Hudson, 2009: 113). Sadık kişilik tipine sahip bireyler istikrar ve güvenlik aradıkları için genellikle otorite figürlerine sadıktır ve güvenlik duygusu arar. Bu kişiler, güçlerini tamamen dış kaynaklara bırakmamakla birlikte, yetkililere itaat etmeye eğilimlidirler. Korku ve belirsizlik hissettiklerinde sorgulama eğilimi gösterdiklerinden kendilerini gerçekleştirmek için farkındalıklarının artmasına, kendi sorumluklarını üstlenmeye ve kendi kimliklerini oluşturmaya ihtiyaçları vardır (Matise, 2007: 45). Kendilerini güvende hissetmek için çevrelerindeki insanları değerlendirme eğilimindedirler ve bu bazen saldırgan bir şekilde olabilir. Altılılar, genellikle "Kim

benim yanımda?" veya "Kim benim fikirlerimi destekliyor?" gibi içsel diyaloglarla kendilerini sorgularlar. Onlar için önemli olan, kendilerini koruyacak ve destekleyecek kişileri belirlemektir. Bu süreçte, altılılar genellikle dostları ve düşmanları belirleme eğilimindedirler. Bu içsel mücadeleler, altılıların güvenlik ihtiyaçlarını karşılamak için sürekli olarak çaba sarf etmelerine neden olabilir (Raitamäki, 2012: 29).

2.6.7. Yedi Numaralı Kişilik Tipi: Maceracı/ İyimser

Maceracı kişilik tipine sahip bireyler mutluluk ve tatmin arzusuyla hareket ederler. Sıradan yaşamın varoluşsal zorluklarını hissetmekten kaçınır ve bu acı dolu gerçekliğin içinde sıkışıp kalmaktan korkarlar. İhtiyaçları karşılandığında, doyuma ulaşacaklarını ve acı duygularının azalacağına inanırlar. Amatör tipin ruh hali, olumsuz olasılıkları göz ardı ederek ve yaşamın pozitif yönlerine aşırı odaklanarak karakterize edilir (Sutton, Allinson ve Williams, 2013: 3). Maceracı tiplerin diğer insanlara iletişimi coşkulu bir biçimdedir ve olumlu bir gelecek vizyonu oluşturmada iyidirler ve astlarını güçlendirerek harekete geçerler. Hızlı tempolu ve dinamik bir ortamda en iyi şekilde çalışırlar ve baskı altında hızlı düşünüp hareket edebilirler. Farklı bilgi türlerini tutarlı bir şekilde bir araya getirip kalıplar oluşturabilirler (Webb, 2012: 28). Önemli olan, bireyin keyif alması ve kendi yolunu bulmasıdır. Yedinci tip bireyler genellikle geniş bir bilgi yelpazesine sahiptirler, ancak genellikle bir konuyu derinlemesine incelemeye sabırları yoktur. Onların güçlü yanları, maceraperestlikleri, eğlenceli ruh halleri ve hızlı düşünme yetenekleridir. Ancak, zayıf noktaları bencil olma eğilimleri, dikkatlerinin kolayca dağılması ve bağlanmada zorluk çekmeleridir (Raitamäki, 2012: 30).

Sağlıksız yedinci tipteki bireyler, endişelerini yatıştırmak için çabalarken, sık sık engellenmiş hissederler. Artan panik duygularını kontrol etmek için, hak ettiklerini düşündükleri şeyleri ısrarla talep ederler ve bu süreçte sert, kaba veya kışkırtıcı davranışlar sergileyebilirler. Çocuksu kaçış yolları ararlar, manik konuşmalar veya etkinliklerle endişelerini atmaya çalışırlar; ne zaman duracaklarını bilemezler (Palmer, 2006: 321). Bu bireylerin zihinlerindeki sağlıksız düşünce ise "Şu an mutluyum, ama her istediğimi elde edebilirim daha da mutlu olacağım" şeklinde olabilir (Riso ve Hudson, 2009: 119). Bununla birlikte hayatlarını keyifli tutma ihtiyaçları, olumsuz duyguları dışlamak ve kendilerini olumlu ve etkili kişiler olarak gören imajlarını korumak için gerçekliği yeniden şekillendirmeye yol açar. Yedinci tip bireyler, yeni deneyimlerden, insanlardan ve fikirlerden hoşlanırlar ve bu nedenle yaratıcı ağlar

oluşturabilirler. Sentez yapma yetenekleriyle bilinen, yeni fikirleri bir araya getiren ve teoriler geliştiren kişiler olabilirler (Matisse, 2007: 45).

2.6.8. Sekiz Numaralı Kişilik Tipi: Reis/ Koruyucu

Reisler daima güçlü ve etkileyici insanlar olmak isterler bunun sebebi de dünyayı güçlülerin zayıfları ezdiği bir yer olarak algılamalarıdır. Büyük balığın küçük balığı yuttuğu yaşamda çevreden saygı görme amacıyla güçlü ve etkileyici olma arzularıyla kırılganlıklarını gizlemektedirler (Palmer, 2006: 353). Kendine güvenen ve özgür ruhlu, çatışmacı bir tarza sahip olan bu bireyler, genellikle kontrolün ellerinde olmasını tercih ederler. Kontrolün ellerinden kayması durumunda zarar görebileceklerinden veya faydalanabileceklerinden endişe ederler. Zayıf görünmekten kaçınmak için güçlü olmaları gerektiğine inandıkları için, yakınlık ve samimiyet bu bireyler için zorlayıcı olabilir (Matisse, 2007: 46). Sutton, Allinson ve Williams' a göre (2013: 3) sekizinci tipler liderlik konusunda tereddüt etmezler ve istikrarsız ortamlarda doğrudan, cesur ve sorumluluk sahibi bir lider olmaları gerektiğinde uygundur. Rekabetçi veya kriz durumlarında liderlik yapmakta iyidirler, ancak günlük yönetim görevlerinden sıkılabilirler. Reis kişilik yapısına sahip bireyler çevrelerinde genellikle lider insanlardır, yetkiyi paylaşmak istemezler ve hatta bir sorumluluk gruptan herhangi birisine verilmemişse o görevi reis tipler üstlenirler. Somut gerçekler onlar için olumsuz dahi olsa gerçeklikten kaçınmazlar ve kabul ederler (Raitamäki, 2012: 33). Gücün nerede olduğunu bilerek, başkalarının kendilerini kontrol etmesine izin vermezler ve hükmedilmekten kaçınmak için liderlik yapabilirler. Adaletsizliğe karşı aktif bir tavır sergilerler ve işleri kendi yöntemleriyle hallederler. Adalet ve hakkaniyet konusunda derin bir endişe duyarlar ve bunlar için mücadele etmeye hazırdırlar (Webb, 2012: 29).

Sağlıksız sekizinci tip bireyler, arkadan vurulduklarını düşünürler ve her türlü kontrolü reddederler, hiçbir kural veya sınıra boyun eğmezler. Merhametsiz, vicdansız ve ahlaksız olabilirler; suçlu, korku ve empati duyguları eksik bir şekilde şiddet kullanabilirler. Temel korkuları incinmek, kontrol altına alınmak ve belirledikleri sınırların aşılmasıdır. Temel arzuları ise kendilerini ve bağımsızlıklarını korumaktır. Zihinlerinde dönen düşünce ise “Hayatta kalma savaşı veriyorum; eğer izin verirsem başkaları beni kullanabilir” şeklinde olabilir (Riso ve Hudson, 2009: 127).

2.6.9. Dokuz Numaralı Kişilik Tipi: Uzlaşmacı/ Barışçı

Uzlaşmacı kişilik yapısına sahip bireyler barışçıl kişilerdir. Diğer insanlarla uyumlu olmaya ve huzur içinde yaşamaya gayret gösterirler fakat bu insanlar baskı altında olduklarında çevrelerine inatçı veya pasif-agresif davranabilirler (Palmer, 2006: 399). Yıkıcı olmak yerine uyum sağlama eğilimindedirler ve bu nedenle genellikle arabuluculuk rollerine benzer rollerde bulunurlar. Ancak, bu durum, başkalarının ihtiyaçlarını öncelemek adına kendi ihtiyaçlarını ihmal etmelerine neden olabilir. Barışçıl tarzdan olan danışanlar, genellikle kendi hedeflerini göz ardı ederek başkalarının hedeflerine aşırı odaklanma eğilimindedirler (Matise, 2007: 47). Bu kişiler genellikle yaşamlarında çatışma yaratmak yerine başkalarının gündemlerine uymayı tercih ederler (Webb, 2012: 29). Dış dünyadan kabul görmek ve sevilmenin anahtarı olarak herkesle kaynaşmak olduğu kanısındadırlar. Katılımcı bir yaklaşıma sahiptirler, herkesi işin içine dahil etmeyi ve başarıyı paylaşmayı önemserler. Başkalarına yetki devretmek onlar için doğal bir davranıştır ve herkesin katkıda bulunabileceği sistemli çözümler geliştirirler. Sorunları önlemek veya çözmek için önceden adım atmaktansa, genellikle durumların gelişmesini beklerler ve ardından tepki gösterirler (Sutton, Allinson ve Williams, 2013: 3). Uzlaşmacı kişilik yapısına sahip bireyler kendilerine çoğu zaman küçük hedefler yerine daha büyük ve küresel amaçlar koymaktadırlar ve geniş bir perspektiften bakmayı tercih ederler, bu sebeple detaylar çoğu zaman birbiriyle çelişir. Farklı bakış açılarını tam olarak idrak etmek için uzun bir karar verme sürecine gereksinim duyarlar ve karar vermeden önce ayrıntılı ve her açıdan düşünmeyi severler. Tip Dokuzların kuvvetli yönleri, dengeli, ahenkli ve kabullenici olmalarıdır. Bununla birlikte, inatçı, kararsız ve çatışmalardan kaçınan bir eğilime sahiptirler (Raitamäki, 2012: 34).

Sağlıksız dokuzuncu tipler, ifade edilemeyen yoğun bir öfkeye sahiptirler ve bu öfkeyi bastırmak için çaba harcayarak yorgun düşerler. Derin bir duygusal bunalım içindedirler. Öfkeyi içlerinde tutmak, kişisel gelişimlerini engeller ve giderek daha etkisiz ve çaresiz hissetmelerine neden olur. Yardım etmeye çalışanlara öfke duyarlar ve gerçek sorunlarıyla yüzleşmek istemezler. Temel korkuları bir şeylerin kaybolması ve ayrılma yaşamaktır, kişiliklerinin parçalanmasıdır. Temel arzuları ise iç huzur ve bütünlük sağlamaktır. Zihinlerinde dönen düşünce ise “Çevremdeki herkes beni değiştirmeye çalışsa da ben mevcut durumdan memnunum” (Riso ve Hudson, 2009: 134).

2.7. İlgili Araştırmalar

Bozık'ın 2024'te yaptığı "Evli bireylerin enneagram kişilik tipleriyle evlilik uyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi" adlı yüksek lisans tezinde sekiz ve altı numaralı kişilik tiplerine sahip bireylerin, evlilikte doyum açısından daha yüksek puanlar aldıkları gözlemlenmiştir. Bu bireyler genellikle açık iletişimi tercih eden ve sorunları çözmekten hoşlanan özelliklere sahiptir.

Birincioğlu (2021) "Alışveriş bağımlılığı ve kişilik tipleri arasındaki ilişkinin incelenmesi" adlı yüksek lisans tezinde yardımcı ve özgün kişilik tipine sahip olan bireylerin, hedonik alışveriş bağımlılığına daha yatkın olduğu ve gözlemci kişilik yapısına sahip kişilerin alışveriş bağımlılığına daha az ilişkili olduğu gözlemlenmiştir.

Daniels ve diğerlerinin (2018:238) yaptığı bir araştırmada, katılımcılara verilen 40-50 saatlik Enneagram eğitimlerinin sonucunda, bu eğitimlerin psikolojik büyümeyi ve ego gelişimini teşvik etmede önemli derecede faydalı olduğu görülmüştür. Araştırma, Enneagram eğitimlerinin bireylerin içsel farkındalıklarını artırarak, daha derin bir kendini anlama ve duygusal olgunluk geliştirme süreçlerine katkı sağladığını ortaya koymuştur. Bu uzun süreli eğitimler, katılımcıların kendi davranış ve düşünce kalıplarını tanımalarını, bu kalıpların kökenlerini anlamalarını ve böylece daha dengeli ve sağlıklı bir psikolojik yapıya ulaşmalarını sağlamıştır.

Gadd (2019: 4) yaptığı araştırma sonucunda, Enneagram kişilik tiplerinin bireylerin partnerleriyle olan cinsel iletişim tarzları üzerinde belirleyici bir etkisi olduğunu belirtmiştir. Bu araştırma, Enneagram tiplerinin sadece genel kişilik özellikleri değil, aynı zamanda bireylerin romantik ve cinsel ilişkilerindeki iletişim biçimlerini de önemli ölçüde şekillendirdiğini ortaya koymaktadır. Gadd'in bulgularına göre, her bir Enneagram tipinin kendine özgü bir cinsel iletişim tarzı vardır ve bu, bireylerin partnerleriyle olan etkileşimlerinde önemli bir rol oynamaktadır.

Yapılan diğer bir araştırmada Enneagram öğretisinin yaratıcı liderlik algısı üzerinde belirgin bir etkisi olduğu saptanmıştır. Bu araştırma platformu, yöneticilerin kişilik analizleri aracılığıyla sadece yaratıcı liderlik becerilerini geliştirmekle kalmayıp, aynı zamanda çalışanlarla olan etkileşimlerini de iyileştirebileceğini ortaya koymaktadır. Enneagram bilgisi, yöneticilerin kendi yaratıcılıklarını daha objektif bir şekilde değerlendirmelerini sağlamıştır. Bu bilgiye sahip olan takım liderleri, çalışanların

davranışlarını daha iyi anlayarak, kişisel performansla doğrudan ilgisi olmayan durumları daha net bir şekilde ayırt edebileceklerdir (Keskin ve Gündüz, 2019: 15)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın planlaması, evren ve örneklem seçimi, veri toplama araçlarının belirlenmesi ve kullanımı, güvenilirlik ve geçerlilik testlerinin gerçekleştirilmesi gibi konular detaylı olarak ele alınmıştır. Ayrıca, elde edilen verilerin analizinde kullanılan istatistiksel yöntemler ve teknikler açıklanmıştır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, yetişkin bireylerin Enneagram kişilik tipleri ile seri monogami düzeyleri arasındaki ilişkiyi belirlemeyi hedeflemektedir. Bu nedenle, ilişkisel tarama deseni kullanılmıştır. Büyüköztürk'e (2003: 15) göre, İlişkisel tarama modeli, araştırmacıların bir veya daha fazla değişken arasındaki ilişkileri belirlemek için kullandığı bir araştırma yöntemidir. Bu çalışmada, Enneagram kişilik tipi bağımsız değişken olarak kullanılmıştır, bağımlı değişken ise seri monogami düzeyidir.

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, 2024 yılında Türkiye'nin farklı illerinde yaşayan yetişkin bireylerden oluşmaktadır. Araştırma verileri, ölçeklerin online veya yüz yüze doldurulmasıyla toplanmıştır. Bu yöntem, geniş bir coğrafi alandan veri toplanmasını ve katılımcı çeşitliliğinin artırılmasını sağlamıştır. Araştırmanın örnekleme, kişilik tipleri ile seri monogami düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla rastgele seçim yöntemiyle oluşturulmuştur. Örneklem, seçkisiz olarak belirlenen 18 yaş ve üzerindeki 695 bireyden meydana gelmektedir. Katılımcıların %64,3'ü (447 kişi) kadın, %35,7'si (248 kişi) erkektir.

3.3. Demografik Bilgiler

Araştırmada yer alan bireylerin demografik bilgilerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımları tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 3.1: Katılımcıların Demografik Özellikleri

Değişken	Gruplar	N	%
Cinsiyet	Kadın	447	64.3
	Erkek	248	35.7
Yaş	18-20	364	52.4
	21-25	161	23.2
	26-30	72	10.4
	31+	98	14.1
Eğitim Durumu	Lise ve altı	258	37.1
	Lisans ve üstü	437	62.9
Ebeveyn evlilik durumu	Evli	629	90.5
	Boşanmış	45	6.5
	Ayrı yaşıyor	21	3.0
Kendini çekici bulma	Düşük	69	9.9
	Orta	459	66.0
	Yüksek	167	24.0
Sanaldan tanışılan partner sayısı	Hiç	108	15.5
	1	404	58.1
	2-3	104	15.0
	4+	79	11.4
İçer/dışa dönük kişilik	İçer dönük	275	39.6
	Dışa dönük	420	60.4

Bu araştırmaya katılan bireylerin 447'si (64.3) kadın, 248'i (35.7) erkektir. Araştırma katılımcıları 364'i (52.4) 18-20, 161'i (23.2) 21-25, 72'si (10.4) 26-30, 98'i (14.1) 31 yaş ve üzeri bireylerden oluşmaktadır. Bireylerin 258'i (37.1) lise ve altı eğitim seviyesine sahipken 437'si (62.9) lisans ve üstü eğitim seviyesindedir. Katılımcıların 629'unun (90.5) ebeveynleri evliyken 45'i (6.5) boşanmış, 21'nin (3.0) ebeveynleri ayrı yaşamaktadır. Katılımcıların 69'u (9.9) kendini çekici bulurken 459'u (66.0) kendini orta çekici bulmakta, 167'i (24.0) kendini yüksek derecede çekici bulmaktadır. Katılımcıların 42'si (6.0) partnerleriyle sanal ortamdan tanışmakta, 413'ü (59.4)

partnerleriyle sosyal ortamdan tanışmakta, 240'ı (34.5) partnerleriyle hem sosyal hem de sanal ortamlardan tanışmaktadırlar. Katılımcıların 108'i (15.5) daha önce hiç sanal ortamdan partner bulmazken 404'ü (58.1) bir kişi ile birliktelik yaşamış, 104'ü (15.0) 2-3 kişi ile birliktelik yaşamış, 79'u (11.4) ise dörtten fazla kişiyle sanal ortamdan tanışarak birliktelik yaşamıştır. Katılımcıların 37'si (5.3) doğum sırası olarak tek çocukken 276'sı (39.7) ilk çocuk, 194'ü (27.9) ortanca çocuk ve 188'i (27.1) son çocuktur. Ve son olarak katılımcıların 275'i (39.6) içe dönük kişilik yapısına sahip olduğunu belirtirken 420'si (60.4) dışa dönük kişilik yapısına sahip olduğunu belirtmiştir.

Tablo 3.2'de, Enneagram Kişilik Ölçeği ve Seri Monogami Ölçeğinin basıklık ve çarpıklık değerleri sunulmaktadır. Bu tabloda her bir ölçek için, katılımcıların dağılımı ve ölçeklerin genel özellikleri hakkında istatistiksel bilgiler bulunmaktadır.

Tablo 3.2: Enneagram Kişilik Ölçeği ve Seri Monogami Ölçeğinin Basıklık-Çarpıklık Değerleri

	N	X	Çarpıklık (Skewness)	Basıklık (Kurtosis)	SS
Seri Monogami	695	32.23	.886	2.390	7.33
İlişki Süresi	695	10.00	1.130	1.556	3.63
İlgide Azalma	695	7.93	.443	.515	2.30
İlişki Başlangıcı	695	5.68	.856	.740	2.02
Duygusal Bağlanma	695	8.00	-.268	.116	1.97
Mükemmeliyetçi	695	7.52	.148	-.413	2.08
Yardımcı	695	7.85	.117	-.508	1.99
Başaran	695	7.65	.156	-.572	2.09
Özgün	695	8.33	-.104	-.428	2.09
Gözlemci	695	7.57	.123	-.307	2.05
Sorgulayan	695	8.51	.005	-.338	1.78
Maceracı	695	8.05	-.007	-.509	2.16
Reis	695	7.58	.729	-.627	2.29
Uzlaşmacı	695	8.00	-.099	-.250	1.96

Araştırmadaki ölçek sonuçlarının çarpıklık ve basıklık değerleri incelendiğinde, Seri monogami ölçeği için şu değerler elde edilmiştir: çarpıklık (0.886) ve basıklık (2.390), Seri monogaminin alt ölçeklerinden olan ilişki süresi için çarpıklık (1.130), basıklık (1.556), ilgide azalma için çarpıklık (.443), basıklık (.515), ilişki başlangıcı için çarpıklık (.856), basıklık (.740), duygusal bağlanma için çarpıklık (-.268), basıklık

(.116) değerleri bulunmuştur. Enneagram kişilik ölçeğinin alt boyutları için; Mükemmeliyetçi çarpıklık (.148), basıklık (-.413) Yardımcı için çarpıklık (.117), basıklık (-.508) Başaran için çarpıklık (.156), basıklık (-.572), Özgün için çarpıklık (-.104), basıklık (-.428), Gözlemci için çarpıklık (.123), basıklık (-.307), Sorgulayan için çarpıklık (.005), basıklık (-.338), Maceracı için çarpıklık (-.007), basıklık (-.509), Reis için çarpıklık (.729), basıklık (-.627), Uzlaşmacı için çarpıklık (-.099), basıklık (-.250) değerleri bulunmuştur.

Yapılan normallik analizleri neticesinde, elde edilen puanların normal dağılıma sahip olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

3.4. Veri Toplama Aracı

Bu araştırmada verileri toplayabilmek amacıyla üç ayrı ölçme aracı kullanılmıştır. Ölçme aracının ilk bölümünde, katılımcıların demografik bilgilerini öğrenmek amacıyla hazırlanmış bir sosyo-demografik bilgi formu yer almaktadır. İkinci bölümünde Seri Monogami Ölçeği ve üçüncü bölümünde Enneagram Kişilik Ölçeği (EKÖ) kullanılmıştır. Ölçme araçlarının geçerlilik ve güvenilirlik testleri tamamlanmıştır. Verilerin güvenilirliğini belirlemek için bu çalışmada Cronbach Alfa Katsayısına ulaşılmıştır.

3.4.1. Kişisel Bilgi Formu

Ölçme araştırmanın birinci kısmında, katılımcıların demografik özelliklerini belirlemek amacıyla yedi sorudan oluşan bir form hazırlanarak uygulanmıştır. Bu form, katılımcıların cinsiyeti, yaşı, ebeveynlerinin evlilik durumu, eğitim düzeyi, çekicilik algısı, sanal ortamlarda edindikleri partner sayısı ve içe dönük veya dışa dönük olma durumlarını tespit etmek için kullanılmıştır.

3.4.2. Enneagram Kişilik Ölçeği

SUBAŞ ve ÇETİN tarafından 2017 yılında geliştirilen Enneagram Kişilik Ölçeği (EKÖ), bu çalışmada kullanılmıştır. Ölçek, bireylerin en baskın olduğu 9 kişilik tipini belirlemeye odaklanmış olup dörtlü Likert tipinde, 27 maddeden ve dört likertden oluşmaktadır. Araştırmacılar tarafından yapılan güvenilirlik ve geçerlilik

çalışmalarında ölçeğin Cronbach Alfa değeri 0.901, Guttman güvenirlik katsayısı 0.915 ve Spearman Brown katsayısı 0.91 olarak belirlenmiştir. Ayrıca, ölçeğin madde ayırt ediciliği ve toplam korelasyonunun anlamlı olduğu gözlemlenmiştir. Açımlayıcı faktör analizi sonuçlarına göre, ölçeğin toplam varyansın %73.899'unu açıkladığı tespit edilmiştir. Ölçeğin yapısal uygunluğunu değerlendirmek amacıyla yapılan doğrulayıcı faktör analizi (DFA) sonuçlarına göre, p değeri=0,000; $\chi^2/df=1.41$; RMSEA=0.045, SRMR=0.028, NFI=0.849; CFI=0.949; GFI=0.875 ve AGFI=0.836 gibi uyum göstergeleri yeterli referans aralıklarında bulunmuştur. DFA sonuçlarına göre, Enneagram Kişilik Ölçeği'nin maddelerinin standartize regresyon ağırlıkları en düşük 0.640 ve en yüksek 0.909 düzeyindedir. Tüm maddelerdeki varyans ve kovaryans değerleri istatistiksel olarak anlamlıdır ($p<0.001$).

3.4.3. Seri Monogami Ölçeği

Bu çalışmada kullanılan Seri Monogami Ölçeği, ERDOĞDU ve DOĞRU (2024) tarafından geliştirilmiş olup dördümlü Likert tipinde ve toplamda 16 madde içermektedir. Ölçeğin açımlayıcı faktör analizi sonuçlarına göre, ölçeğin dört farklı faktörden oluştuğu ve bu faktörlerin toplam varyansın %55.40'ını açıkladığı belirlenmiştir. Ölçeğin alt boyutları "İlişkinin süresi", "İlgide azalma", "İlişkinin başlangıcı" ve "Duygusal bağlanma" olarak adlandırılmıştır. Cronbach Alpha güvenirlik katsayıları, ölçeğin alt boyutları için sırasıyla 0.80, 0.60, 0.73 ve 0.63 olup, tüm ölçek için 0.79 olarak hesaplanmıştır. Doğrulayıcı faktör analizi (DFA) sonuçlarına göre, ölçeğin 16 maddesinin faktör yükleri 0.43 ile 0.74 arasında değişiklik göstermektedir. Analizde elde edilen ki kare değeri $\chi^2 = 723.56$ ($p<.001$, $sd=95$) olup, ki kare değerinin serbestlik derecesine oranı 3.40 olarak hesaplanmıştır. Uyum indeks değerleri incelendiğinde RMSEA=0.059, SRMR=0.03, CFI=0.91, GFI=0.94, AGFI=0.92, NFI=0.88 ve IFI=0.91 olarak ölçülmüştür. Bu bulgular, ölçeğin yapısal geçerliliği ve güvenilirliği konusunda sağlam bir temel sunmaktadır.

3.5. Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırma kapsamında toplanan verilerin analizi, Windows için SPSS 21 paket programı kullanılarak yürütülmüştür. Bu analizlerde çeşitli istatistiksel yöntemler ve teknikler kullanılarak verilerin anlamlılığı ve ilişkileri detaylı bir şekilde incelenmiştir.

Başlangıçta, katılımcıların seri monogami ve Enneagram tipleri ne ilişkin puanlarındaki normal dağılım incelenmiştir. Analiz sonuçlarına göre, verilerin normal dağılıma uygun olduğu belirlenmiştir. Normallik testi sonuçlarına göre, verilerin basıklık ve çarpıklık değerleri incelenmiş ve bu değerlerin normal dağılım için kabul edilebilir sınırlar içinde (-1 ile +1 aralığında) olduğu belirlenmiştir (Cevahir, 2020: 13). Enneagram kişilik tiplerinin seri monogami düzeylerinin ayrı ayrı cinsiyetlerine, eğitim durumlarına, içe dönük-dışa dönük kişilik tutumların gruplar arasında farklılaşmanın belirlenmesi için bağımsız örneklem t-testi kullanılmıştır. Ayrıca, yaş, ebeveynlerinin evlilik durumu, çekicilik seviyeleri ve sanal ortamda tanıştığı partner sayısı gibi değişkenlere göre Farklılaşmanın araştırılması için tek yönlü varyans analizi yöntemi tercih edilmiştir. Anovanın sonuçlarının anlamlı olduğu durumlarda, farkın hangi grup ortalamaları arasında olduğunu belirlemek için Scheffe testi uygulanmıştır. Enneagram kişilik tipleri ile seri monogami ve alt ölçek düzeyleri arasındaki ilişkiyi değerlendirmek amacıyla Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı kullanıldı. Bu analizde, Seri Monogami ile Enneagram kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin gücü ve yönü incelendi. Araştırmada, anlamlılık düzeyi %0.05 olarak belirlendi, yani bulunan ilişkilerin rastgele olmadığı ve istatistiksel olarak önemli olduğu kabul edildi (Büyüköztürk vd., 2010: 16).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA BULGULARI

Bu kısımda, saha araştırmasının sonuçlarına odaklanılacaktır. Başlangıçta, araştırmaya katılan kişilerin demografik özellikleri incelenecek, daha sonra ise çalışmanın temel sorularıyla ilgili bulgular yer almaktadır.

4.1. Enneagram Kişilik Tipleriyle İlgili Bulgular

Bu bölümde, araştırmaya katılan bireylerin Enneagram kişilik tiplerine ait frekans dağılımı ile aritmetik ortalama, standart sapma, minimum ve maksimum değerler sunulmuştur. Elde edilen bulgular Tablo 1 de yer almaktadır.

Tablo 4.1: Enneagram Kişilik Tiplerine İlişkin Sıklık, Ortalama, Standart Sapma, En Düşük ve En Yüksek Değerler

Boyutlar	N	Ortalama	Std.Sapma	Min	Max
Mükemmeliyetçi	695	7.52	2.08	3.00	12.00
Yardımcı	695	7.85	1.99	3.00	12.00
Başaran	695	7.65	2.09	3.00	12.00
Özgün	695	8.33	2.09	3.00	12.00
Gözlemci	695	7.57	2.05	3.00	12.00
Sorgulayan	695	8.51	1.78	3.00	12.00
Maceracı	695	8.05	2.16	3.00	12.00
Reis	695	7.58	2.29	3.00	12.00
Uzlaşmacı	695	8.00	1.93	3.00	12.00

Tablo 4.1'teki bulgulara göre, araştırmaya katılan bireylerin Enneagram kişilik tiplerinden mükemmeliyetçi kişilik tipinde ortalama puanları ($\bar{x}=7.5223$) olduğu görülmektedir. Ayrıca, yardımcı kişilik tipinde ortalama ($\bar{x}=7.8532$), başaran kişilik tipinde ortalama ($\bar{x}=7.6590$), özgün kişilik tipinde ortalama ($\bar{x}=8.3367$), gözlemci kişilik tipinde ortalama ($\bar{x}=7.5741$), sorgulayan kişilik tipinde ortalama ($\bar{x}=8.5180$), maceracı kişilik tipinde ortalama ($\bar{x}=8.0590$), reis kişilik tipinde ortalama ($\bar{x}=7.5899$) ve uzlaşmacı kişilik tipinde ortalama ($\bar{x}=8.0043$) olduğu görülmüştür.

Tablodaki bulgulara göre ise, araştırmaya katılan bireylerin özgün kişilik tipi boyutunda ortalama puanlarının daha yüksek ($\bar{x}=8.3367$) olduğu, mükemmeliyetçi kişilik tipi boyutunda ise daha düşük ($\bar{x}=7.5223$) olduğu gözlenmektedir.

4.2. Seri Monogami Ölçeğine İlişkin Bulgular

Bu bölümde, araştırmaya katılan kişilerin Seri Monogami Ölçeğinden elde edilen frekans dağılımı ile aritmetik ortalama, standart sapma, minimum ve maksimum değerler sunulmuştur. Elde edilen bulgular, Tablo 4.2'de gösterilmiştir.

Tablo 4.2: Seri Monogami Ölçeğine Ait Frekans, Aritmetik Ortalama, Standart Sapma, Minimum ve Maximum Değerleri

Boyutlar	N	Ortalama	Std.Sapma	Min	Max
Seri Monogami	695	32.23	7.33	16.00	64.00
İlişi Süresi	695	10.27	3.63	6.00	24.00
İgide Azalma	695	7.93	2.30	4.00	16.00
İlişi Başlangıcı	695	5.68	2.02	3.00	12.00
Duygusal Bağlanma	695	8.32	1.97	3.00	12.00

Tabloda araştırmada kullanılan Seri Monogami ölçeği ve alt ölçeklerine ait toplam puanlarının betimsel istatistiklerine yer verilmiştir.

Seri Monogami ölçeğinin aritmetik ortalaması $\bar{x}=32.23$. standart sapması $ss=7.33$. en düşük puanı 16 ve en yüksek puanı ise 64 olarak belirlenmiştir. İlişki Süresi Alt ölçeğindeki aritmetik ortalama $\bar{x}=10.27$, standart sapma $ss=3.63$ olup, ölçekten alınan en düşük puan 6, en yüksek puan ise 24'tür. İlgide Azalma Alt ölçeği için aritmetik ortalama $\bar{x}=7.93$, standart sapması $ss=2.30$ 'dur. Bu alt ölçekte alınan en düşük puan 4, en yüksek puan ise 16'dır. İlişki Başlangıcı Alt ölçeğinde ise aritmetik ortalama $\bar{x}=5.68$ ve standart sapma $ss=2.02$ 'dir. Bu alt ölçekte en düşük puan 3 iken, en yüksek puan 12'dir. Son olarak, Duygusal Bağlanma Alt ölçeğinde aritmetik ortalama $\bar{x}=8.32$ ve standart sapma $ss=1.97$ 'dir. Bu alt ölçekte en düşük puan 3, en yüksek puan ise 12'dir.

4.3. Araştırma Problemine İlişkin Sonuçlar

Buradaki kısımda, araştırmadaki bireylerin demografik verileri üzerinde yapılan fark testlerinin sonuçları sunulacaktır.

Tablo 4.3'te, araştırmaya katılan bireylerin cinsiyet değişkenine göre Seri Monogami ölçeği ve alt ölçekleri puanlarının bağımsız t-testi sonuçları sunulmaktadır. Bu tabloda, cinsiyetin Seri Monogami ölçeği ve alt ölçekleri üzerindeki etkisini değerlendirmek için yapılan istatistiksel testlerin sonuçları yer almaktadır.

Tablo 4.3: Araştırmadaki Bireylerin Cinsiyet Değişkenine Göre Seri Monogami ve Alt Ölçekleri Puanlarının Bağımsız t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	t Testi		
					Sd	t	P
Seri Monogami	Kadın	447	31.25	6.77	693	-4.769	.000
	Erkek	248	33.98	7.98			
İlişki Süresi	Kadın	447	9.79	3.37	693	-4.592	.000
	Erkek	248	11.15	3.92			
İlgide Azalma	Kadın	447	7.80	2.23	693	-2.061	.040
	Erkek	248	8.18	2.43			
İlişki Başlangıcı	Kadın	447	5.40	1.80	693	-4.789	.000
	Erkek	248	6.20	2.28			
Duygusal Bağlanma	Kadın	447	8.25	1.97	693	-1.206	.228
	Erkek	248	8.44	1.96			

Tablo 4.3 incelendiğinde, araştırmanın demografik değişkenlerinden biri olan cinsiyete göre seri monogami ve alt ölçek puanlarının farklılaşma biçimini analiz etmek için hesaplanan bağımsız t testi sonuçlarında; cinsiyetler arasında seri monogami ve alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir.

Seri monogami ($t=-4.769, p<.05$) anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır. Erkeklerin seri monogami ($\bar{x}=33.98$) düzeylerinin kadınlardan ($\bar{x}=31.25$) anlamlı bir şekilde daha yüksektir. İlişki süresi ($t=-4.592, p<.05$) anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır. Erkeklerin ilişki süresi ($\bar{x}=11.15$) düzeylerinin kadınlardan ($\bar{x}=9.79$) anlamlı bir şekilde daha yüksektir. İlgide azalma ($t=-2.061, p<.05$) anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır. Erkeklerin ilgide azalma ($\bar{x}=8.18$) düzeylerinin kadınlardan ($\bar{x}=7.80$) anlamlı bir şekilde daha yüksektir. İlişki başlangıcı ($t=-4.789, p<.05$) anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır. Erkeklerin ilişki başlangıcı ($\bar{x}=6.20$) düzeylerinin kadınlardan ($\bar{x}=5.40$) anlamlı bir şekilde daha yüksektir.

Tablo 4.4, araştırmaya katılan bireylerin eğitim düzeyi değişkenine göre Seri Monogami leği ve alt ölçekleri puanlarının bağımsız t-testi sonuçlarını içermektedir. Bu tabloda, bireylerin eğitim düzeylerinin Seri Monogami leği ve alt ölçekleri üzerindeki potansiyel etkisini değerlendirmek için yapılan istatistiksel analizlerin sonuçları sunulmaktadır.

Tablo 4.4: Araştırmaya Katılan Bireylerin Eğitim Değişkenine Göre Seri Monogami ve Alt lekleri Puanlarının Bağımsız t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	Ss	Sh $\bar{x}$	t Testi		
						Sd	t	P
Seri Monogami	Lise ve altı	258	33.2636	7.79	.485	693	2.859	.004
	Lisans ve st	437	31.6247	6.99	.334			
İlişki Süresi	Lise ve altı	258	10.5775	3.94	.245	693	1.606	.109
	Lisans ve st	437	10.1030	3.43	.164			
İlgide Azalma	Lise ve altı	258	8.2597	2.44	.151	693	2.750	.006
	Lisans ve st	437	7.7506	2.20	.105			
İlişki Başlangıı	Lise ve altı	258	5.8566	2.13	.133	693	1.692	.091
	Lisans ve st	437	5.5881	1.94	.093			
Duygusal Bağlanma	Lise ve altı	258	8.5698	2.12	.132	693	2.426	.016
	Lisans ve st	437	8.1831	1.86	.089			

Tablo 4.4 incelendiğinde araştırmanın demografik değişkenlerinden olan eğitim değişkenine göre seri monogami leği ve alt ölçekleri puanlarının farklılaşma durumunu inceleyebilmek için hesaplanan bağımsız t testi sonucuna göre; Seri

monogami ve alt boyutları arasında eğitim düzeyleri arası anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir.

Seri monogami ($t = 2.859, p < .05$) anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır. Lise ve altı eğitim seviyesine sahip kişilerin seri monogami ($\bar{x} = 33.26$) düzeylerinin lisans ve üstü eğitim seviyesine sahip kişilere göre ($\bar{x} = 31.62$) anlamlı bir şekilde daha yüksektir. İlgide azalma ($t = 2.750, p < .05$) anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır. Lise ve altı eğitim seviyesine sahip kişilerin ilgide azalma ($\bar{x} = 8.25$) düzeylerinin lisans ve üstü eğitim seviyesine sahip kişilere göre ($\bar{x} = 7.75$) anlamlı bir şekilde daha yüksektir. Duygusal bağlanma ($t = 2.426, p < .05$) anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır. Lise ve altı eğitim seviyesine sahip kişilerin duygusal bağlanma ($\bar{x} = 8.56$) düzeylerinin lisans ve üstü eğitim seviyesine sahip kişilere göre ($\bar{x} = 8.18$) anlamlı bir şekilde daha yüksektir.

Bireylerin Eğitim seviyesine göre seri monogamide ilişki süresi ($t = 1.606, p > .05$) ve ilişki başlangıcı ($t = 1.692, p > .05$) durumu için ise eğitim durumları arasında anlamlı bir farklılaşmaya ulaşılmamıştır.

Tablo 4.5, araştırmaya katılan bireylerin kendilerini içe dönük ve dışa dönük kişilik yapısına göre değerlendirmelerine göre Seri Monogami ölçeği ve alt boyutlarının bağımsız t-testi sonuçlarını içermektedir. Bu tabloda, içe ve dışa dönüklük özelliklerinin Seri Monogami ölçeği ve alt boyutları üzerindeki olası etkilerini değerlendirmek için yapılan istatistiksel analizlerin sonuçları yer almaktadır.

Tablo 4.5: Araştırmaya Katılan Bireylerin İçe/Dışa Dönüklük Değişkenine Göre Seri Monogami ve Alt Boyutlarının Bağımsız t Testi Sonuçları

Ölçek leri	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $\bar{x}$	t Testi		
						Sd	T	P
Seri Monogami	İçe dönük	275	31.39	6.93	.418	693	-2.452	.014
	Dışa dönük	420	32.78	7.54	.368			
İlişki Süresi	İçe dönük	275	9.98	3.55	.214	693	-1.725	.085
	Dışa dönük	420	10.47	3.68	.179			
İlgide Azalma	İçe dönük	275	7.88	2.29	.138	693	-.516	.606
	Dışa dönük	420	7.97	2.32	.113			
İlişki Başlangıcı	İçe dönük	275	5.50	1.90	.114	693	-1.887	.060
	Dışa dönük	420	5.80	2.09	.102			
Duygusal Bağlanma	İçe dönük	275	8.01	1.95	.117	693	-3.404	.001
	Dışa dönük	420	8.53	1.95	.095			

Tablo 4.5 incelendiğinde araştırmanın demografik değişkenlerinden olan İçe/Dışa Dönüklük değişkenine göre seri monogami ve alt ölçek puanlarının farklılaşma durumunu inceleyebilmek için hesaplanan bağımsız t testi sonucuna göre; Seri monogami ile alt boyutlarında içe dönük-dışa dönük düzeyleri arası anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir.

Seri monogami ($t=-2.452$, $p<.05$) anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır kendilerini dışa dönük algılayan kişilerin seri monogami ($\bar{x}=32.78$) düzeylerinin içe dönük algılayan kişilere göre ($\bar{x}=31.39$) anlamlı bir şekilde daha yüksektir. Duygusal bağlanma ($t=-3.404$, $p<.05$) anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır kendilerini dışa dönük algılayan

kişilerin duygusal bağlanma ($\bar{x}=8.53$) düzeylerinin içe dönük algılayan kişilere göre ($\bar{x}=8.01$) anlamlı bir şekilde daha yüksektir.

Bireylerin seri monogamide ilişki süresi ($t = -1.725$, $p < .05$), ilgide azalma ($t = -.516$, $p > .05$) ve ilişki başlangıcı ($t = -1.887$, $p > .05$) durumu için ise içe-dışa dönüklük arasında anlamlı bir farklılaşmaya ulaşılmamıştır.

Tablo 4.6, araştırmaya katılan bireylerin yaş değişkenine göre Seri Monogami ölçeği ile alt boyutlarının tek yönlü varyans analizi sonuçlarını içermektedir. Bu tabloda, bireylerin yaş grupları arasındaki Seri Monogami ölçeği ve alt boyutları puanlarındaki varyansın incelendiği istatistiksel analizlerin sonuçları sunulmaktadır.

Tablo 4.6: Araştırmaya Katılan Bireylerin Yaş Değişkenine Göre Seri Monogami ile Alt Boyutlarının Tek Yönlü Varyans Analizi

Ölçekler	Gruplar	N	X±S	V.K	K. T	Sd	K.O.	F	P
Seri Monogami	18-20	364	32.86±7.80	GA	492.104	3	164.035	3.074	.027
	21-25	161	31.31±6.72	Gİ	36872.135	691	53.361		
	26-30	72	30.58±6.18	T	37364.239	694			
	31+	98	32.62±7.01						
İlişki Süresi	18-20	364	10.57±3.98	GA	96.157	3	32.052	2.438	.063
	21-25	161	1.03±3.51	Gİ	9085.691	691	13.149		
	26-30	72	9.41±2.76	T	9181.847	694			
	31+	98	1.21±2.84						
İlgide Azalma	18-20	364	8.11±2.43	GA	69.188	3	23.063		
	21-25	161	7.57±2.17	Gİ	3632.274	691	5.257	4.387	.005
	26-30	72	7.37±1.91	T	3701.462	694			
	31+	98	8.30±2.17						
İlişki Başlangıcı	18-20	364	5.62±2.12	GA	38.340	3	12.780	3.148	.025
	21-25	161	5.50±1.79	Gİ	2804.906	691	4.059		
	26-30	72	5.63±1.91	T	2843.246	694			
	31+	98	6.25±2.01						
Duygusal Bağlanma	18-20	364	8.54±2.05	GA	44.988	3	14.996	3.910	.009
	21-25	161	8.19±2.00	Gİ	2649.869	691	3.835		
	26-30	72	8.15±1.69	T	2694.858	694			
	31+	98	7.84±1.65						

Tablo 4.6 incelendiğinde, bireylerin seri monogami ölçeği ve alt boyutları puanlarının yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini analiz etmek için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Anlamlı farkın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek için Post-Hoc Scheffe sonuçlarına bakılmıştır.

Analiz sonucunda bireylerin seri monogami düzeyleri yaş değişkenleriyle önemli farklılaşma gözlemlenmiştir (F=3.074, p<.05). Yapılan Post-Hoc Scheffe testi sonucunda gruplar arasında farklılaşmanın anlamlı çıkmadığı fakat bununla birlikte 18-20 yaş bireylerin ($\bar{x}$ =32.86) lehine anlamlı bir farkın olduğu söylenebilir.

Analiz sonucunda bireylerin seri monogaminin alt boyutu ilgide azalma düzeyleri yaş değişkenleriyle önemli farklılaşma gözlemlenmiştir ($F=4.387$, $p<,05$). Yapılan Post-Hoc Scheffe testi sonucunda gruplar arasında farklılaşmanın anlamlı çıkmadığı fakat bununla birlikte 31+ bireylerin ($\bar{x}=8.30$) lehine anlamlı bir farkın olduğu söylenebilir.

Analiz sonucunda bireylerin seri monogamide ilişki başlangıcı alt boyut düzeyleri bireylerin kendilerini yaş düzeylerine göre anlamlı bir farklılık oluşturmaktadır ($F=3.148$, $p<,05$). Post-Hoc Scheffe sonuçlarına bakıldığında 31 ve üstü yaştaki bireylerin ($\bar{x}=6.25$) 21-25 yaş arasındaki bireylere ($\bar{x}=5.50$) göre seri monogamide ilişki başlangıcı alt boyutunun anlamlı derecede yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Analiz sonucunda bireylerin seri monogamide duygusal bağlanma alt boyut düzeyleri bireylerin kendilerini yaş düzeylerine göre anlamlı bir farklılık oluşturmaktadır ($F=3.910$, $p<,05$). Post-Hoc Scheffe sonuçlarına bakıldığında 18-20 yaştaki bireylerin ($\bar{x}=8.54$) 31 ve üstü yaşındaki bireylere ($\bar{x}=7.84$) göre seri monogamide duygusal bağlanma alt boyutunun anlamlı derecede yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Analiz sonucunda bireylerin seri monogamide ilişki süresi alt boyut düzeylerinin yaş ($F=2.438$, $p>,05$) değişkenine göre anlamlı bir farklılık oluşturmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 4.7, araştırmaya katılan bireylerin ebeveynlerinin evlilik durumu değişkenine göre Seri Monogami ölçeği ile alt boyutlarının tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçlarını içermektedir. Bu tabloda, bireylerin ebeveynlerinin evlilik durumunun Seri Monogami ölçeği ve alt boyutları üzerindeki etkilerini değerlendirmek için yapılan istatistiksel analizlerin sonuçları yer almaktadır.

Tablo 4.7: Araştırmaya Katılan Bireylerin Ebeveyn Evlilik Durumu Değişkenine Göre Seri Monogami ile Alt Boyutlarının Tek Yönlü Varyans Analizi

Ölçekler	Gruplar	N	X±S	V. K	K. T	sd	K.O.	F	p
Seri Monogami	Evli	629	32.05±7.31	GA	432.234	2	216.11	4.04	.018
	Boşanmış	45	32.66±6.41	Gi	36932.005	692	7	9	
	Ayrı Yaşayan	21	36.61±8.69	T	37364.239	694	53.370		
İlişki Süresi	Evli	629	10.22±3.60	GA	64.144	2	32.072	2.43	.088
	Boşanmış	45	10.24±3.56	Gi	9117.704	692	13.176	4	
	Ayrı Yaşayan	21	12.00±4.34	T	9181.847	694			
İlgide Azalma	Evli	629	7.87±2.28	GA	24.867	2	12.433	2.34	.097
	Boşanmış	45	8.44±2.34	Gi	3676.595	692	5.313	0	
	Ayrı Yaşayan	21	8.66±2.78	T	3701.462	694			
			7.93±2.30						
İlişki Başlangıcı	Evli	629	5.63±2.00	GA	43.497	2	21.749	5.37	.005
	Boşanmış	45	5.75±1.73	Gi	2799.749	692	4.046	6	
	Ayrı Yaşayan	21	7.09±2.68	T	2843.246	694			
Duygusal Bağlanma	Evli	629	8.31±1.95	GA	6.467	2	3.234	.832	.435
	Boşanmış	45	8.22±2.08	Gi	2688.391	692	3.885		
	Ayrı Yaşayan	21	8.85±2.17	T	2694.858	694			

Tablo 4.7' un incelenmesi sonucunda, bireylerin seri monogami ölçeği ve alt boyutlarındaki puanların ebeveynlerin evlilik durumu değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için tek yönlü varyans analizi gerçekleştirilmiştir. Anlamlı farkın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek için Post-Hoc Scheffe sonuçlarına bakılmıştır.

Analiz sonucunda bireylerin seri monogami düzeyleri ebeveyn evlilik durumu değişkenleriyle önemli farklılaşma gözlemlenmiştir (F=4.049, p<.05). Post-Hoc Scheffe sonuçlarına bakıldığında ebeveynleri ayrı yaşayan bireylerin ($\bar{x}$ =36.61) seri

monogami düzeyleri ebeveyni evli olan kişilere göre ($\bar{x}=32.05$) anlamlı derecede yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Analiz sonucunda bireylerin seri monogaminin alt boyutu ilişki başlangıcı düzeyleri ebeveyn evlilik durumuna göre önemli farklılaşma gözlemlenmiştir ($F=5.376$, $p<,05$). Post-Hoc Scheffe sonuçlarına bakıldığında ebeveynleri ayrı yaşayan bireylerin ($\bar{x}=7.09$) ebeveynleri boşanmış ($\bar{x}=5.75$) ve evli bireylere ($\bar{x}=5.63$) göre seri monogamide ilişki başlangıcı alt boyutunun anlamlı derecede yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Analiz sonucunda bireylerin ebeveyn evlilik durumlarının bireylerde ilişki süresi ($F=2.434$, $p>,05$), İlgide Azalma ($F=2.340$, $p>,05$) ve Duygusal Bağlanma ($F=.832$, $p>,05$) alt boyutunda önemli bir farklılaşma oluşturmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 4.8, araştırmaya katılan bireylerin kendilerini çekici bulma düzeyleri değişkenine göre Seri Monogami ölçeği ve alt boyutlarının tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçlarını içermektedir. Bu tabloda, bireylerin kendilerini çekici bulma düzeylerinin Seri Monogami ölçeği ve alt boyutları üzerindeki etkilerini değerlendirmek için yapılan istatistiksel analizlerin sonuçları sunulmaktadır.

Tablo 4.8: Araştırmaya Katılan Bireylerin Kendilerini Çekici Bulma Düzeyleri Değişkenine Göre Seri Monogami ve Alt Boyutlarının Tek Yönlü Varyans Analizi

Ölçekler	Gruplar	N	X±S	V. K	K. T	sd	K.O.	f	p
Seri Monogami	Düşük	69	30.15±6.87	GA	1577.32	2	788.66	15.250	.000
	Orta	459	31.61±6.36	Gİ	35786.91	692	51.71		
	Yüksek	167	34.80±9.19	T	37364.23	694			
İlişki Süresi	Düşük	69	9.66±3.50	GA	339.62	2	169.81	13.290	.000
	Orta	459	9.92±3.15	Gİ	8842.22	692	12.77		
	Yüksek	167	11.51±4.56	T	9181.84	694			
İlgide Azalma	Düşük	69	7.62±1.91	GA	28.30	2	14.15		
	Orta	459	7.86±2.19	Gİ	3673.15	692	5.30	2.666	.070
	Yüksek	167	8.27±2.71	T	3701.46	694			
İlişki Başlangıcı	Düşük	69	5.08±1.83	GA	66.62	2	33.31	8.303	.000
	Orta	459	5.60±1.83	Gİ	2776.61	692	4.01		
	Yüksek	167	6.16±2.45	T	2843.24	694			
Duygusal Bağlanma	Düşük	69	7.78±2.03	GA	70.39	2	35.19	9.280	.000
	Orta	459	8.22±1.88	Gİ	2624.46	692	3.79		
	Yüksek	167	8.84±2.06	T	2694.85	694			

Tablo 4.8 değerlendirilmesi sonucunda, bireylerin seri monogami ölçeği ve alt boyutları puanlarının bireylerin kendini çekici bulma düzeyine göre anlamlı bir şekilde farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Anlamlı farkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için Post-Hoc Scheffe sonuçlarına başvurulmuştur.

Analiz sonucunda bireylerin seri monogami düzeyleri bireylerin kendilerini çekici bulma düzeylerine göre önemli farklılaşma gözlemlenmiştir ($F=15.250$, $p<.05$). Post-Hoc Scheffe sonuçlarına bakıldığında kendini yüksek derecede çekici bulan bireylerin

($\bar{x}$ =34.80) kendini orta ($\bar{x}$ =31.61) ve düşük derecede çekici olan bireylere ($\bar{x}$ =30.15) göre seri monogami düzeyleri anlamlı derecede yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Analiz sonucunda bireylerin seri monogamide ilişki süresi alt boyut düzeyleri bireylerin kendilerini çekici bulma düzeylerine göre önemli farklılaşma gözlemlenmiştir (F=13.290, $p<,05$). Post-Hoc Scheffe sonuçlarına bakıldığında kendini yüksek derecede çekici bulan bireylerin ($\bar{x}$ =11.51) kendini orta ($\bar{x}$ =9.92) ve düşük derecede çekici olan bireylere ($\bar{x}$ =9.66) göre seri monogamide ilişki süresi alt boyutunun anlamlı derecede yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Analiz sonucunda bireylerin seri monogamide ilişki başlangıcı alt boyut düzeyleri bireylerin kendilerini çekici bulma düzeylerine göre önemli farklılaşma gözlemlenmiştir (F=8.303, $p<,05$). Post-Hoc Scheffe sonuçlarına bakıldığında kendini yüksek derecede çekici bulan bireylerin ($\bar{x}$ =6.16) sırasıyla kendini orta ($\bar{x}$ =5.60) ve düşük ($\bar{x}$ =5.08) derecede çekici olan bireylere göre seri monogamide ilişki başlangıcı alt boyutunun anlamlı derecede yüksek olduğu tespit edilmiştir. Kendini çekici bulma oranı arttıkça ilişki başlangıcı alt boyut düzeyleri anlamlı derecede artmaktadır.

Analiz sonucunda bireylerin seri monogamide duygusal bağlanma alt boyut düzeyleri bireylerin kendilerini çekici bulma düzeylerine göre önemli farklılaşma gözlemlenmiştir (F=9.280, $p<,05$). Post-Hoc Scheffe sonuçlarına bakıldığında kendini yüksek derecede çekici bulan bireylerin sırasıyla kendini orta ve düşük derecede çekici olan bireylere göre seri monogamide duygusal bağlanma alt boyutunun anlamlı derecede yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Analiz sonucunda bireylerin kendilerini çekici bulma düzeyleri bireylerde ilgide azalma (F=2.666, $p>,05$) alt boyutunda önemli bir farklılaşma oluşturmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 4.9, araştırmaya katılan bireylerin sanaldan tanışılan partner sayısı değişkenine göre Seri Monogami ölçeği ve alt boyutlarının tek yönlü varyans analizi sonuçlarını içermektedir. Bu tabloda, bireylerin sanaldan tanıştıkları partner sayısının Seri Monogami ölçeği ve alt boyutları üzerindeki etkilerini değerlendirmek için yapılan istatistiksel analizlerin sonuçları yer almaktadır.

Tablo 4.9: Araştırmaya Katılan Bireylerin Sanaldan Tanışılan Partner Sayısı Değişkenine Göre Seri Monogami ve Alt Boyutlarının Tek Yönlü Varyans Analizi

Ölçekler	Gruplar	N	X±S	V.K	K. T	sd	K.O.	F	p
Seri Monogami	Hiç	108	31.87±6.46	GA	5959.62	3	1986.54	43.710	.000
	1	404	30.43±6.15	Gİ	31404.61	691	45.44		
	2-3	104	33.94±6.42	T	37364.23	694			
	4+	79	39.64±9.75						
İlişki Süresi	Hiç	108	9.22±3.03	GA	1638.32	3	546.10	50.024	.000
	1	404	9.59±2.93	Gİ	7543.52	691	10.91		
	2-3	104	10.97±3.67	T	9181.84	694			
	4+	79	14.30±4.84						
İlgide Azalma	Hiç	108	8.25±2.32	GA	138.87	3	46.29		
	1	404	7.59±2.10	Gİ	3562.58	691	5.15	8.979	.000
	2-3	104	8.25±2.16	T	3701.46	694			
	4+	79	8.87±3.03						
İlişki Başlangıcı	Hiç	108	5.82±1.93	GA	247.17	3	82.39	21.931	.000
	1	404	5.26±1.69	Gİ	2596.06	691	3.75		
	2-3	104	6.15±2.17	T	2843.24	694			
	4+	79	7.06±2.66						
Duygusal Bağlanma	Hiç	108	8.53±1.90	GA	150.97	3	50.32	13.670	.000
	1	404	7.98±1.84	Gİ	2543.88	691	3.68		
	2-3	104	8.55±1.86	T	2694.85	694			
	4+	79	9.40±2.32						

Tablo 4.9 incelendiğinde, bireylerin seri monogami ölçeği ve alt boyutları puanlarının sanal platformlardan tanışılan partner sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini analiz etmek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Anlamlı farkların hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek için Post-Hoc Scheffe sonuçlarına bakılmıştır.

Analiz sonucunda bireylerin seri monogami düzeyleri sanaldan tanışılan partner sayısı değişkenleriyle önemli farklılaşma gözlemlenmiştir ($F=43.710$, $p<.05$). Post-Hoc

Scheffe sonuçlarına bakıldığında sanal platformlardan dört ve üstü partnerle tanışan bireylerin ($\bar{x}$ =39.64) seri monogami düzeyleri, iki- üç kişiyle ($\bar{x}$ =33.94), bir kişiyle ($\bar{x}$ =30.43) ve hiç kimseyle tanışmayan ($\bar{x}$ =31.87) gruplara göre anlamlı derecede yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ve sanaldan tanışılan partner sayısı arttıkça seri monogami düzeyi artmaktadır.

Analiz sonucunda bireylerin seri monogamide ilişki süresi alt boyut düzeyleri sanaldan tanışılan partner sayısı değişkenleriyle anlamlı bir farklılık oluşturmaktadır ($F=50.024$, $p<.05$). Post-Hoc Scheffe sonuçlarına bakıldığında sanal platformlardan dört ve üstü partnerle tanışan bireylerin ($\bar{x}$ =14.30) seri monogaminin ilişki süresi alt boyutu düzeyleri iki- üç kişiyle ($\bar{x}$ =10.97), bir kişiyle ($\bar{x}$ =9.59) ve hiç kimseyle tanışmayan ($\bar{x}$ =9.22) gruplara göre anlamlı derecede yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Analiz sonucunda bireylerin seri monogamide ilgide azalma alt boyut düzeyleri sanaldan tanışılan partner sayısı değişkenleriyle önemli farklılaşma gözlemlenmiştir ($F=8.979$, $p<.05$). Post-Hoc Scheffe sonuçlarına bakıldığında sanal platformlardan dört ve üstü partnerle tanışan bireylerin ($\bar{x}$ =8.87) seri monogaminin ilgide azalma alt boyutu düzeyleri iki-üç kişiyle ($\bar{x}$ =8.25), bir kişiyle ($\bar{x}$ =7.59) ve hiç kimseyle tanışmayan ($\bar{x}$ =8.25) gruplara göre seri monogaminin ilişki alt boyutu düzeyleri anlamlı derecede yüksek olduğu tespit edilmiştir. Yapılan Post-Hoc Scheffe testi sonucunda gruplar arasında farklılaşmanın anlamlı çıkmadığı fakat bununla birlikte dört ve üstü partnerle tanışan grubun lehine anlamlı bir farkın olduğu söylenebilir.

Analiz sonucunda bireylerin seri monogamide ilişki başlangıcı alt boyut düzeyleri bireylerin sanaldan tanışılan partner sayısına göre önemli farklılaşma gözlemlenmiştir ($F=21.931$, $p<.05$). Post-Hoc Scheffe sonuçlarına bakıldığında sanaldan tanışılan partner sayısının dört ve üstü olan bireylerin ($\bar{x}$ =7.06) seri monogaminin ilişki başlangıcı alt boyutu düzeyleri iki-üç kişiyle ($\bar{x}$ =6.15), bir kişiyle ($\bar{x}$ =5.26) ve hiç kimseyle tanışmayan ($\bar{x}$ =5.82) gruplara göre anlamlı derecede yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Analiz sonucunda bireylerin seri monogamide duygusal bağlanma alt boyut düzeyleri bireylerin sanaldan tanışılan partner sayısına göre önemli farklılaşma gözlemlenmiştir ($F=13.670$, $p<.05$). Post-Hoc Scheffe sonuçlarına bakıldığında sanaldan tanışılan partner sayısının dört ve üstü olan bireylerin ($\bar{x}$ =9.40) seri monogaminin duygusal bağlanma alt boyutu düzeyleri iki-üç kişiyle ($\bar{x}$ =8.55), bir kişiyle ($\bar{x}$ =7.98) ve hiç

kimseyle tanışmayan ($\bar{x}=8.53$) gruplara göre önemli biçimde fazla olduğu bulunmuştur.

Tablo 4.10, araştırmada kullanılan Seri Monogami ölçeği ve alt boyutları ile Enneagram kişilik tipleri ölçeği arasındaki ilişkiyi incelemektedir. Bu tabloda, Seri Monogami ölçeği ve alt boyutları ile katılımcıların Enneagram kişilik tipleri arasındaki ilişkileri gösteren istatistiksel analizlerin sonuçları sunulmaktadır.

Tablo 4.10: Araştırmada Kullanılan Seri Monogami Ölçeği ve Alt Boyutları ile Enneagram Kişilik Tipleri Ölçeği Arasındaki İlişki

	Seri Monogami	İlişki Süresi	İlgide Azalma	İlişki Başlangıcı	Duygusal Bağlanma	Mükemmeliyetçi	Yardımcı	Başaran	Özgün	Gözlemci	Sorgulayan	Maceracı	Reis	Uzlaşmacı
Seri Monogami	1	.848*	.746*	.696*	.569*	.002	.107*	.173*	.137*	.076*	-.002	.194*	.140	-.032
İlişki Süresi	.848*	1	.461*	.464*	.294*	-.014	.071	.135*	.103*	.093*	-.012	.155*	.147*	-.014
İlgide Azalma	.746*	.461*	1	.431*	.311*	-.013	-.004	.091*	.072	.099*	-.075*	.045	.036	-.075*
İlişki Başlangıcı	.696*	.464*	.431*	1	.204*	-.036	.004	.054	.003	.020	-.075*	.090*	.047	-.085*
Duygusal Bağlanma	.569*	.294*	.311*	.204	1	.083*	.267*	.233*	.234*	-.023	.178*	.291*	.159*	.084*
Mükemmeliyetçi	.002	-.014	-.013	-.036	.083*	1	.409*	.407*	.378*	.413*	.540*	.202*	.424*	.332*
Yardımcı	.107*	.071	-.004	.004	.267*	.409*	1	.499*	.423*	.123*	.426*	.429*	.396*	.302*
Başaran	.173*	.135*	.091*	.054	.233*	.407*	.499*	1	.539*	.340*	.430*	.546*	.671*	.194*
Özgün	.137*	.103*	.072	.003	.234*	.378*	.423*	.539*	1	.262*	.440*	.489*	.534*	.276*
Gözlemci	.076*	.093*	.099*	.020	-.023	.413*	.123*	.340*	.262*	1	.422*	.135*	.314*	.304*
Sorgulayan	-.002	-.012	-.075*	-.075*	.178*	.540*	.426*	.430*	.440*	.422*	1	.364*	.404*	.400*
Maceracı	.194*	.155*	.045	.090*	.291*	.202*	.429*	.546*	.489*	.135*	.364*	1	.500*	.255*
Reis	.140*	.147*	.036	.047	.159*	.424*	.396*	.671*	.534*	.314*	.404*	.500*	1	.168*
Uzlaşmacı	-.032	-.014	-.075*	-.085*	.084*	.332*	.302*	.194*	.276*	.304*	.400*	.255*	.168*	1

Tablo 4.10 incelendiğinde Enneagram kişilik tiplerinden Mükemmeliyetçi tipin Seri monogaminin alt boyutu Duygusal Bağlanma ile arasında pozitif biçimde ilişki gözlemlenmiştir ($r=.083$, $p<.01$). Yardımcı tipinin Seri Monogami ($r=.107$, $p<.01$) ve duygusal bağlanma alt boyutu ile ($r=.267$, $p<.01$) arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkisi olduğu belirlenmiştir. Başaran tipinin Seri Monogami ölçeği ($r=.173$, $p<.01$), ilişki süresi ($r=.135$, $p<.01$), ilgide azalma ($r=.091$, $p<.01$), duygusal bağlanma alt boyutları ($r=.233$, $p<.01$) ile arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkisi olduğu belirlenmiştir. Özgün tipinin Seri Monogami ölçeği ($r=.137$, $p<.01$), ilişki süresi ($r=.103$, $p<.01$), duygusal bağlanma alt boyutları ($r=.234$, $p<.01$) ile arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkisi olduğu belirlenmiştir.

Gözlemci tipinin Seri Monogami ölçeği ($r=.076$, $p<.01$), ilişki süresi ($r=.093$, $p<.01$) ilgide azalma ($r=.099$, $p<.01$) alt boyutları ile arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkisi olduğu belirlenmiştir. Sorgulayan tipinin duygusal bağlanma alt boyutları ($r=.178$, $p<.01$) ile arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkisi olduğu belirlenmiştir. Maceracı tipinin Seri Monogami ölçeği ($r=.194$, $p<.01$), ilişki süresi ($r=.155$, $p<.01$), ilişki başlangıcı ($r=.090$, $p<.01$) duygusal bağlanma alt boyutları ($r=.291$, $p<.01$) ile arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkisi olduğu belirlenmiştir. Reis tipinin Seri Monogami ölçeği ($r=.140$, $p<.01$), ilişki süresi ($r=.147$, $p<.01$), duygusal bağlanma alt boyutları ($r=.159$, $p<.01$) ile arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkisi olduğu belirlenmiştir. Uzlaşmacı tipinin duygusal bağlanma alt boyutları ($r=.084$, $p<.01$) ile arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkisi olduğu belirlenmiştir.

Sorgulayan tipinin ilgide azalma ($r=-.075$, $p<.01$) ve ilişki başlangıcı ($r=-.075$, $p<.01$) alt boyutları ile arasında negatif yönde anlamlı bir ilişkisi olduğu belirlenmiştir. Uzlaşmacı tipinin ilgide azalma ($r=-.075$, $p<.01$) ve ilişki başlangıcı ($r=-.085$, $p<.01$) alt boyutları ile arasında negatif yönde anlamlı bir ilişkisi olduğu belirlenmiştir.

Tablo 4.11, Enneagram kişilik tiplerinin Seri Monogami üzerindeki yordayıcılığını değerlendirmek amacıyla yapılan çoklu regresyon analizinin sonuçlarını içermektedir. Bu tabloda, Enneagram kişilik tiplerinin Seri Monogami ölçeği üzerindeki etkilerini belirlemek için yapılan istatistiksel analizlerin detayları yer almaktadır.

Tablo 4.11: Enneagram Kişilik Tiplerinin Seri Monogami Üzerindeki Yordayıcılığına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi

Değişken	S.H.				İkili	Kısmi
	B	β	t	p		
Sabit	27.82	1.666	16.698	.000		
Mükemmeliyetçi	-.215	.170	-.061	-1.264	.207	-.048
Yardımcı	.236	.173	.064	1.362	.174	.052
Başaran	.259	.199	.074	1.306	.192	.050
Özgün	.221	.170	.063	1.300	.194	.050
Gözlemci	.385	.158	.108	2.442	.015	.093
Sorgulayan	-.530	.204	-.129	-2.592	.010	-.099
Maceracı	.529	.164	.156	3.218	.001	.122
Reis	.036	.171	.011	.210	.833	.008
Uzlaşmacı	-.325	.161	-.085	-2.019	.044	-.077

R=.267 R²=.07

F (9-685) =5.844

P=.000

Tablo 4.11'e göre, Enneagram kişilik tipleri bir arada değerlendirildiğinde Seri Monogamiyi anlamlı bir şekilde yordamaktadır (R=.267, R²=.07, p<0.01). Değişkenler bir araya geldiğinde Seri Monogaminin %7'sini açıklamaktadır. Normalleştirilmiş regresyon katsayılarına (β) göre, yordayıcı değişkenlerin Seri Monogami üzerindeki göreceli etkisi aşağıdaki gibidir: Maceracı tip, sorgulayan tip (negatif), gözlemci tip, uzlaşmacı tip (negatif).

Tablo 4.12, Enneagram kişilik tiplerinin Seri Monogami alt ölçeği üzerinde ilişki süresi üzerindeki yordayıcılığını incelemek amacıyla yapılan çoklu regresyon analizinin sonuçlarını içermektedir. Bu tabloda, Enneagram kişilik tiplerinin Seri Monogami alt ölçeği ve ilişki süresi arasındaki ilişkiyi değerlendirmek için yapılan istatistiksel analizlerin detayları yer almaktadır.

Tablo 4.12: Enneagram Kişilik Tiplerinin Seri Monogami Alt Ölçeği İlişki Süresi Üzerindeki Yordayıcılığına Üzerine Çoklu Regresyon Analizi

Değişken	S.H.				İkili	Kısmi	
	B	β	t	p			r
Sabit	8.43	.833		10.126	.000		
Mükemmeliyetçi	-.151	.085	-.087	-1.778	.076	-.014	-.068
Yardımcı	.084	.086	.046	.970	.332	.071	.037
Başaran	.038	.099	.022	.384	.701	.135	.015
Özgün	.053	.085	.030	.619	.536	.103	.024
Gözlemci	.229	.079	.129	2.905	.004	.093	.110
Sorgulayan	-.251	.102	-.123	-2.462	.014	-.012	-.094
Maceracı	.201	.082	.120	2.447	.015	.155	.093
Reis	.145	.086	.092	1.698	.090	.147	.065
Uzlaşmacı	-.090	.080	-.048	-1.122	.262	-.014	-.043

R=.238 R²=.06

F (9-685) =4.572

P=.000

Tabloya göre Enneagram kişilik tipleri birlikte Seri monogaminin alt ölçeği ilişki süresini anlamlı şekilde yordamaktadır (R=.238 R²=.06, p<0.01). Değişkenler birlikte seri monogaminin ilişki süresi alt boyutunu %6'sini açıklamaktadır. β göstergesine dayanarak, tahmin edici değişkenlerin seri monogamin ilişki süresi alt boyutu üzerindeki anlamlı görelî önem sırası gözlemci, sorgulayan(negatif), maceracı 'dır.

Tablo 4.13, Enneagram kişilik tiplerinin Seri Monogami alt ölçeği üzerinde ilgide azalma üzerindeki yordayıcılığını değerlendirmek amacıyla yapılan çoklu regresyon analizinin sonuçlarını içermektedir. Bu tabloda, Enneagram kişilik tiplerinin Seri Monogami alt ölçeği ile ilgide azalma arasındaki ilişkiyi belirlemek için yapılan istatistiksel analizlerin detayları yer almaktadır.

Tablo 4.13: Enneagram Kişilik Tiplerinin Seri Monogami Alt Ölçeği İlgide Azalma Üzerindeki Yordayıcılığına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi

Değişken	S.H.		İkili Kısmi				
	B	β	t	p	r	r	
Sabit	7.88	.530	14.878	.000			
Mükemmeliyetçi	-.014	.054	-.013	-.257	.798	-.013	-.010
Yardımcı	.000	.055	.000	.002	.998	-.004	.000
Başaran	.112	.063	.102	1.773	.077	.091	.068
Özgün	.105	.054	.095	1.950	.052	.072	.074
Gözlemci	.181	.050	.161	3.607	.000	.099	.137
Sorgulayan	-.224	.065	-.173	-3.447	.001	-.075	-.131
Maceracı	.046	.052	.044	.888	.375	.045	.034
Reis	-.064	.055	-.064	-1.178	.239	.036	-.045
Uzlaşmacı	-.116	.051	-.097	-2.266	.024	-.075	-.086

R=.228 R²=.05

F (9-685) =4.171

P=.000

Tabloya göre Enneagram kişilik tipleri birlikte Seri monogaminin alt ölçeği ilgide azalma anlamlı şekilde yordamaktadır (R=.228 R²=.05, p<0.01). Değişkenler bir araya geldiğinde Seri Monogaminin İlgide Azalma alt boyutunun %5'ini açıklamaktadır. Standardize edilmiş regresyon katsayılarına (β) göre, yordayıcı değişkenlerin seri monogamin ilgide azalma alt boyutu üzerindeki anlamlı görelî önem sırası sorgulayan(negatif), gözlemci ve uzlaşmacı(negatif) 'dır.

Tablo 4.14 Enneagram kişilik tiplerinin Seri Monogami alt ölçeği üzerinde ilişki başlangıcı üzerindeki yordayıcılığını incelemek amacıyla yapılan çoklu regresyon analizinin sonuçlarını içermektedir. Bu tabloda, Enneagram kişilik tiplerinin Seri Monogami alt ölçeği ile ilişki başlangıcı arasındaki ilişkiyi değerlendirmek için yapılan istatistiksel analizlerin detayları yer almaktadır.

Tablo 4.14: Enneagram Kişilik Tiplerinin Seri Monogami Alt Ölçeği İlişki Başlangıcı Üzerindeki Yordayıcılığına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi

Değişken	S.H.		İkili Kısmi				
	B	β	t	p	r	r	
Sabit	5.96	.469	12.715	.000			
Mükemmeliyetçi	-.009	.048	-.009	-.178	.859	-.036	-.007
Yardımcı	.015	.049	.015	.315	.753	.004	.012
Başaran	.025	.056	.026	.442	.659	.054	.017
Özgün	-.027	.048	-.028	-.558	.577	.003	-.021
Gözlemci	.079	.044	.080	1.771	.077	.020	.068
Sorgulayan	-.145	.057	-.128	-2.519	.012	-.075	-.096
Maceracı	.127	.046	.136	2.752	.006	.090	.105
Reis	.014	.048	.016	.298	.766	.047	.011
Uzlaşmacı	-.099	.045	-.095	-2.196	.028	-.085	-.084

R=.184 R²=.03

F (9-685) =2.675

P=.005

Tabloya göre Enneagram kişilik tipleri birlikte Seri monogaminin alt ölçeği ilişki başlangıcı anlamlı şekilde yordamaktadır (R=.184 R²=.03, p<0.01). Değişkenler birlikte seri monogaminin ilişki başlangıcı alt boyutunu %3'ünü açıklamaktadır. β göstergesine dayanarak, tahmin edici değişkenlerin seri monogamin ilişki başlangıcı alt boyutu üzerindeki anlamlı görelî önem sırası maceracı, sorgulayan(negatif) ve uzlaşmacı(negatif) 'dır.

Tablo 4.15, Enneagram kişilik tiplerinin Seri Monogami alt ölçeği üzerinde duygusal bağlanma üzerindeki yordayıcılığını incelemek amacıyla yapılan çoklu regresyon analizinin sonuçlarını içermektedir. Bu tabloda, Enneagram kişilik tiplerinin Seri Monogami alt ölçeği ile duygusal bağlanma arasındaki ilişkiyi değerlendirmek için yapılan istatistiksel analizlerin detayları yer almaktadır.

Tablo 4.15: Enneagram Kişilik Tiplerinin Seri Monogami Alt Ölçeği Duygusal Bağlanma Üzerindeki Yordayıcılığına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi

Değişken	S.H.				İkili	Kısmi	
	B	β	t	p			
Sabit	5.549	.433	12.813	.000			
Mükemmeliyetçi	-.042	.044	-.044	-.939	.348	.083	-.036
Yardımcı	.136	.045	.138	3.032	.003	.267	.115
Başaran	.084	.052	.090	1.638	.102	.233	.062
Özgün	.090	.044	.095	2.029	.043	.234	.077
Gözlemci	-.103	.041	-.108	-2.520	.012	-.023	-.096
Sorgulayan	.090	.053	.082	1.702	.089	.178	.065
Maceracı	.154	.043	.170	3.612	.000	.291	.137
Reis	-.059	.045	-.069	-1.335	.182	.159	-.051
Uzlaşmacı	-.019	.042	-.019	-.461	.645	.084	-.018

R=.361 R²=.13

F (9-685)

=11.411

P=.000

Tabloya göre Enneagram kişilik tipleri birlikte Seri monogaminin alt ölçeği duygusal bağlanma anlamlı şekilde yordamaktadır (R=.361 R²=.13, p<0.01). Değişkenler bir arada değerlendirildiğinde, Seri Monogaminin İlişki Başlangıcı alt boyutunun %13'ünü açıklamaktadır. Standardize edilmiş regresyon katsayılarına (β) göre, yordayıcı değişkenlerin Seri Monogaminin Duygusal Bağlanma alt boyutu üzerindeki görece önemi şu sıralamada belirlenmiştir: Maceracı, Yardımcı, Gözlemci (negatif) ve Özgün.

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu araştırma 2024 yılında 18 yaş üstü bireylerin gönüllü katılımlarıyla yapılmıştır. Araştırma grubunda yer alan bireylerin Enneagram kişilik tiplerinin seri monogami düzeyleri ile arasındaki ilişkinin incelenmesi ve demografik değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığı araştırılmıştır. Enneagram kişilik tiplerinin seri monogami alt boyutlarının üzerindeki yordayıcılığına ilişkin çoklu regresyon analizi sonuçları test edilmiştir. Bu araştırmaya ait sonuçlar, literatürdeki bilgilere dayanarak tartışılmış ve analiz edilmiştir.

5.1.SONUÇ

Bu çalışma kapsamında yapılan veri analizleri ve elde edilen sonuçlar, aşağıdaki bulguları ortaya koymuştur:

1. Araştırmaya katılan bireylerin Seri Monogami düzeyleri, Enneagram kişilik tiplerini arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

a) Seri Monogami ve Enneagram kişilik tipleri arasında bir ilişki vardır.

2. Araştırmaya dahil olan kişilerin Seri Monogami düzeyleri bireylerin yaşları açısından anlamlı biçimde farklılaşmakta mıdır?

a) Seri monogami bireylerin yaş değişkeni açısından farklılaştığı tespit edilmiştir.

b) İlişki başlangıcı, ilgide azalma ve duygusal bağlanma alt boyutlarında yaş değişkeninde 18-20 yaş aralığındaki bireylerin daha yüksek puan aldığı tespit edilmiştir.

3. Araştırmaya dahil olan kişilerin Seri Monogami düzeyleri cinsiyetleri açısından anlamlı biçimde farklılaşmakta mıdır?

a) Seri monogami bireylerin cinsiyetleri açısından anlamlı farklılık göstermektedir.

b) Araştırmaya katılan bireylerin seri monogami ve alt boyutları, ilişki süresi, ilgide azalma ve ilişki başlangıcı cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılıklar göstermiştir. Erkeklerin seri monogami ve alt boyutlarında kadınlardan daha yüksek puan aldığı bulunmuştur.

4. Araştırmaya dahil olan kişilerin Seri Monogami düzeyleri eğitim açısından anlamlı biçimde farklılaşmakta mıdır?

a) Bireylerin eğitim düzeyi değişkenine göre seri monogami anlamlı biçimde farklılaşmıştır.

b) Lise ve daha altı eğitim düzeyine sahip bireylerin seri monogami, ilgide azalma ve duygusal bağlanma boyutlarında anlamlı farklılık göstermiştir.

5. Araştırmaya dahil olan kişilerin Seri Monogami düzeyleri kendilerini çekici bulma düzeyleri açısından anlamlı biçimde farklılaşmakta mıdır?

a) Bireylerin seri monogami düzeyleri bireylerin kendilerini çekici bulma düzeyleri açısından farklılık göstermektedir.

b) Kendini çekici bulan bireylerin seri monogami düzeyleri diğer gruplara göre yüksek olduğu tespit edilmiştir.

6. Araştırmaya dahil olan kişilerin Seri Monogami düzeyleri sanal platformlardan tanıştığı partner sayısı açısından anlamlı biçimde farklılaşmakta mıdır?

a) Bireylerin seri monogami düzeyleri sanal platformlardan tanıştıkları partner sayısı değişkenine göre anlamlı biçimde farklılaşmıştır.

b) Sanal platformlardan dört ve üstü kişiyle tanışan bireyler diğer gruplara göre daha fazla seri monogamist oldukları tespit edilmiştir.

7. Araştırmaya dahil olan kişilerin Seri Monogami düzeyleri bireylerin içe dönük- dışa dönüklükleri açısından anlamlı biçimde farklılaşmakta mıdır?

a) Bireylerin seri monogami düzeyleri algılanan içe-dışa dönüklükleri açısından anlamlı şekilde farklılaşmıştır.

b) Dışa dönük bireylerin seri monogami düzeyleri içe dönük kişilere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

8. Araştırmaya dahil olan kişilerin Enneagram kişilik tipleri seri monogami düzeylerini yordamakta mıdır?

a) Enneagram Kişilik tipleri seri monogamiyi anlamlı şekilde yordamaktadır.

5.2.TARTIŞMA

5.2.1. Farklılıklara İlişkin Sonuçlar

Araştırmaya katılan bireylerin seri monogami ve alt boyutlarından ilişki süresi, ilgide azalma, ilişki başlangıcı cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılığa sahiptir. Erkeklerin seri monogami ve alt boyutlarındaki puanları kadınlara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu farklılığın sebebi evrimsel biyoloji ve sosyokültürel dayanabilmektedir. Evrimsel perspektiften bakıldığında bir bebeği dünyaya getirme sürecinde daha az yatırım yapan cinsiyet genellikle erkeklerdir. Bu yüzden erkekler üreme şansının ve genetik çeşitliliğin artması için daha fazla dişinin üreme ömründen faydalanma isteği duyabilir. Bu da doğal seçim ile erkeklerin daha fazla seri monogamistliğe evrilmesine neden olduğu düşünülebilir. Literatürdeki araştırmalar incelendiğinde (De la Croix ve Mariani, 2015: 565; Fisher, 1989: 331; Jokela ve ark., 2010: 906; Maness ve Anderson,2007:2047; Schacht ve Kramer,2019:26-58; Starks ve Blackie, 2000: 1260) erkeklerin çiftleşme ve üreme başarısını arttırmak amacıyla kadınlara oranla daha fazla seri monogamist oldukları görülmektedir. Doğurganlık ve çocuk bakımıyla daha fazla biyolojik yatırım yapan taraf yani kadınlar ise dünyaya gelecek yavrunun kaliteli biçimde yetiştirilmesi için uzun vadeli ve bağlı ilişkilere odaklanmak isteyebilirler (Murray, Sutherland, ve Milhausen, 2012: 373). Sosyokültürel nedenler düşünüldüğünde Türkiye toplumunda, kadınların seri partner değiştirmesi veya kısa süreli ilişkiler yaşamasına erkeklere oranla daha fazla olumsuz tutumlar sergilenmektedir (Kaya ve Aslan, 2013: 216). Bu sebeple birden fazla partnerle birliktelik yaşayan kadınlar karşılaşılabileceği olumsuz tepkilerden kaçınmak için seri monogamist olsa dahi bunu dile getirmede erkekler kadar cesaretli olamayabilirler.

Araştırmaya katılan bireylerin seri monogami ve alt boyutlarından ilgide azalma, ilişki başlangıcı, duygusal bağlanma yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılığa sahiptir. Seri monogami toplam puanı ile duygusal bağlanma alt boyutunda 18-20 yaş aralığındaki bireylerin puanlarının anlamlı biçimde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Yani 18-20 yaş arasındaki bireyler daha fazla partner değiştirmekte ve yaşadığı ilişkilerde ilişkinin başında çok yoğun duygular hissetmektedir. Ergenlik döneminde bireylerin beyinleri hızlı ve dinamik bir şekilde gelişmekte ve özellikle ödül ve motivasyonla ilişkili beyin bölgeleri daha fazla dopamin ihtiyacı duyabilmektedir (Schultz, 2015: 853). Bu nedenle gençler yeni deneyimler yaşamak ve risk almak isteyebilirler (Spear,

2000: 112). İlişkinin başındaki yoğun duygular bu bireylerde ihtiyaç duydukları ve bağımlısı oldukları dopamini salgılayabilir. Bu kişiler ilişkilerini çabucak bitirmelerinin sebebi ilişkinin başındaki yoğun duygusal sona ermesi olabilir.

Araştırma sonuçlarında ilgide azalma ve ilişki başlangıcı alt boyutlarında 31 yaş ve üzeri bireylerin daha yüksek puan aldığı tespit edilmiştir. Yani 31 yaş ve üstü kişiler daha hızlı partnerlerine karşı ilgileri azalmakta ve yeni bir ilişkiye başlamak için beklenen süre kısalmaktadır (Reeder, 1996: 326-340). Kadınlar güvenli ve istikrarlı bir ortam arayışındadırlar (Buss, 1988: 617). Kendilerine bu ortamı yaratacak erkeğin de statü sahibi olması gerekmektedir. Bu yüzden kadınlar yüksek statüdeki erkeklere yönelmektedir. Erkeklerin ise beklenen maddi olanaklara ve statüye genellikle orta yaşlarda sahip olurlar. Erkeklerin statüsünün hızla artmasıyla çevresindeki kadın sayısı da doğru orantıda hızla artmaktadır. Dolayısıyla orta yaştaki erkeklerin birliktelik yaşayabileceği daha fazla seçeneği bulunur. Bu da 31 yaş ve üstü bireylerin ilişkide ilgisini kaybetmesinin ve yas süresini beklemeye ihtiyaç duymamasının nedenlerinden biri olabilir (Aile Sosyal Hizmetler Bakanlığı ,2009: 99). Yapılan araştırmalarda kadınların statüsünün artması boşanma ihtimalinin arttırdığını göstermektedir (Doğan, 1998:60). Kötü giden bir ilişkinin kadın tarafından bitirilebilmesi için kadının kendi ayakları üstünde durabilmesi gerekir. Bunun kazanılabilmesi birçok kadın için 30'lu yaşlardan sonra olabilmektedir (Jalovaara, 2003: 391-404; Sander,1985: 522; Trent ve South,1989: 393). Aynı zamanda iş yaşamına giren kadınların sorumluluklarının artması ve babaların üstlerine düşen sorumlulukları yerine getirmemesi de aile içi çatışmalara ve sonu boşanmalarına sebep olabilir (Aile Sosyal Hizmetler Bakanlığı ,2009: 107)

Araştırmaya katılan bireylerin seri monogami ve alt boyutlarından ilişki başlangıcı ebeveynlerin evlilik durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Ebeveynleri ayrı yaşayan kişilerin ebeveynleri evli olan kişilere göre daha fazla seri monogamist oldukları ve yeni bir ilişkiye başlamak için beklemeye gerek olmadığını düşündükleri tespit edilmiştir. Romantik ilişki tercihleri bireylerin kişisel deneyimlerine, değerlerine ve duygusal ihtiyaçlarına göre şekillenmektedir. Ebeveynleri ayrılmış insanların da yaşadığı deneyimler sonucunda bağlanma ve kaygı düzeyleri etkilenmiş olup kişinin kendisine yönelik ebeveynlik ve aile planlarına dair beklentileri buna göre şekillenmiş olabilir (Demirbaş ve Dağcı, 2020: 20). Aynı zamanda ebeveynlerinin evliliğindeki yatırımlar ve emekler sonucunda evliliklerinin

ayrılık ile sonuçlanmasını gözlemleyen kişilerde duygusal bağlantılara karşı isteksizlik oluşmuş olabilir. Bu da kişiyi uzun vadeli derin bağlantılar yerine seri monogami tarzında daha kısa süreli ve yüksek bağımsızlık sağlayan ilişkilere yönlendirebilir. Tüm bunlara ek olarak bireyin yaşadığı bu tarz ilişkiler kişinin duygusal iyileşmesine ve kendini keşfetme sürecine destek olabilirken birliktelik yaşadığı partnerinin uzun vadeli ilişki beklentisini karşılamayacağı için tek taraflı hayal kırıklığı yaratabilir. Buna ek olarak aile büyükleri geleneksel toplumlarda çocuklarının evliliklerinde problemleri çözme ve barışma konusunda önemli bir rolü bulunmaktaydı. Ebeveynleri ayrı yaşayan kişilerin çocukların ilişkileri üzerinde arabuluculuk rolü azalmış olabilir (Aile Sosyal Hizmetler Bakanlığı ,2009: 56).

Araştırmaya katılan bireylerin seri monogami ve alt boyutlarından ilgide azalma ve duygusal bağlanma eğitim durumu değişkenine göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Lise ve daha altı eğitim durumuna sahip bireyler ilişkinin başında yoğun duygu seline kapıldıklarını ardından partnerlerine karşı olan bu ilgileri azaldığı için ilişkilerine son verdikleri görülmektedir. Lise ve altı seviyesine sahip kişilerin genellikle daha genç bir grup olduğunu varsayarsak; gençlerin henüz duygusal olgunluklarını tam olarak kazanamamış olmaları, uzun vadeli ilişkiler yerine duygusal açıdan daha az karmaşık görünen kısa vadeli ilişkilere yönelmelerine neden olabilir (Moore ve ark., 2011: 7 ;Scharf ve Mayseless, 2001: 380) Ayrıca, ilişkilerde henüz yeterince deneyimleri olmadıklarından, iletişim ve problem çözme becerilerinde eksiklik yaşayabilirler; bu da ilişkilerinin erken sonlanmasına yol açabilir (Tuval-Mashiach ve Shulman , 2006: 561–588). Gençlerin gelecek hakkında belirsizlik yaşamaları, onları uzun vadeli ilişkilere girmek yerine daha esnek ve geçici ilişkilere yönlendirebilir. Henüz kendilerini keşfetme aşamasında olan genç bireyler, birçok farklı ilişki yaşayarak yeni deneyimler kazanma ve keşfetme eğiliminde olabilirler; bu da onları seri monogamiye yönlendirebilir.

Araştırmaya katılan bireylerin seri monogami ve alt boyutlarından ilişki süresi, ilişki başlangıcı ve duygusal bağlanma bireylerin kendilerini çekici bulma düzeylerine göre anlamlı farklılık göstermektedir. Kendini yüksek derecede çekici bulan kişiler daha fazla ilişkinin başında yoğun duygular hissettikten sonra ilgileri azalmakta ve ilişkilerini kısa sürede bitirmektedirler. Ayrıca ilişkiler bittikten sonra yeni bir ilişkiye başlamak için bir süre bekleme ihtiyacı duymamaktadırlar. Çekici kişilerin daha fazla seri monogamist olmaları, kendini gerçekleştiren kehanet ilkesiyle açıklanabilir. Bu

ilkeye göre, kendilerini çekici bulan bireyler genellikle daha az yalnız hisseder, sosyal açıdan daha özgüvenli olurlar ve güçlü sosyal iletişim becerilerine sahip olarak algılanırlar; hatta bu beklentilerle davranmaya teşvik edilebilirler (Eğimli, 2019: 370). Bu özgüven, farklı ilişkileri deneyimleme ve çeşitli partnerlerle bağ kurma konusunda daha rahat olmalarını sağlayabilir. Ayrıca bireyin sergilediği özgüvenli davranışlar çevresinden daha fazla talep almasına neden olduğu için insanların kendilerini çekici olduklarına inandırıyor, karşılıklı olarak birbirini pekiştiriyor olabilir (Kwang ve ark. 2013: 1149). Yine bunlarla birlikte çekici olduğuna inanan insanlar daha fazla insanın ilgisini hak ettiklerini düşünüyor bu yüzden kısa vadeli çok sayıda ilişki silsilesi kurarak kendi çekiciliklerini kanıtlamaya çalışıyor olabilirler.

Araştırmaya katılan bireylerin seri monogami ve alt boyutlarından ilişki süresi, ilgide azalma, ilişki başlangıcı, duygusal bağlanma sanal platformlardan tanışılan partner sayısı ile anlamlı farklılık göstermektedir. Sanal platformlardan dört ve daha fazla kişi ile tanışan bireylerin daha fazla seri monogamist oldukları tespit edilmiştir. Sanal platformlar, insanların karşı cinsle iletişim kurma ve tanışma süreçlerini kolaylaştırır. Teknolojinin sağladığı iletişim kolaylığı, insanlara geniş bir seçenek yelpazesi sunarken ilişkilerin hızlı başlamasına ve sonlanmasına sebep olur. Ve bu durum, yüzeysel ilişkilerin derinleşmesini engelleyebilir. Çünkü bitmek üzere olan bir ilişkiyi kurtarmak, artık yeni birisini bulmaktan daha zorlayıcı olduğu için insanlar ilişkilerini sürdürmek yerine bitirme eğilimi gösterebilirler. Bu durum, insanların gerçek hayattan uzaklaşarak partnerlerini sanal platformlarda arama alışkanlığını artırır. Sanal platformları partner bulmak için kullanan kişiler, bu ortamlarda yüz yüze iletişim kurmadıkları için kendilerini daha rahat hissederler. Bu ortamlar, insanların kendilerini daha açık ve cesur bir şekilde ifade etmelerine ve hamlede bulunmalarına olanak tanır. Çünkü insanlar, yüz yüze iletişimde reddedilme korkusuyla sanal ortamda reddedilmeyi tercih edebilirler. Bununla birlikte, bazı insanlar için sanal platformlar güven sorunlarına neden olabilir. Çünkü insanlar karşısındaki kişinin kendisi hakkında verdiği bilgilerin doğruluğundan, karşısındakinin samimiyet ve dürüstlüğünden tam olarak emin olamamaktadırlar. Aynı zamanda internet ortamındaki platformlarda dolandırıcılık, sahtekarlık ve aldatma gibi olaylar sıkça yaşanabilmektedir.

Araştırmaya katılan bireylerin seri monogami ve alt boyutlarından duygusal bağlanma, bireylerin içe dönük- dışa dönük kişilik yapıları değişkenine göre anlamlı farklılık göstermektedir. Dışa dönük yapıdaki bireyler daha fazla seri monogamist olurken

ilişkinin başında partnerlerine karşı çok yoğun duygular hissetmektedirler. Dışa dönük kişiler, çevrelerindeki insanlarla daha fazla iletişim kurmaya ve sosyalleşmeye eğilimli bireylerdir. Bu kişilerin güçlü iletişim becerileri, onları çevrelerinde dikkat çeken bireyler haline getirirken aynı zamanda partnerleriyle daha kolay iletişim kurabilen ve duygusal yakınlık hissedebilen kişiler yapabilir. Bununla birlikte, dışa dönük kişiler her zaman sosyal etkileşime ihtiyaç duyarlar ve yeni heyecanlar veya deneyimler için açıktırlar. Bu durum, seri monogami ilişkilerinde yeni şeyler keşfetmeye yönlendirebilir.

5.2.2. Regresyona İlişkin Sonuçlar

Enneagram kişilik tipleri birlikte Seri monogamiyi anlamlı şekilde yordamaktadır. Değişkenler birlikte seri monogaminin %7'sini açıklamaktadır. Seri monogami düzeyini önem sırasına göre anlamlı biçimde yordayan Enneagram kişilik tipleri sırasıyla maceracı, sorgulayan(negatif), gözlemci ve uzlaşmacı (negatif) 'dır. Seri monogami bireyin ilişki ve bağlılık konusundaki tutumlarını gösteren bir ölçüttür. Bireyin sahip olduğu Enneagram'daki kişilik tipinin taşıdığı özellikler bireyi seri monogamiye doğru yönlendirebilir. Örneğin, maceracı kişilik tipindeki bireylerin genel olarak ortak özellikleri bağımsızlık ve özgürlüklerini koruma ihtiyaçlarıdır. Bu kişiler ilişkilerinde monotonluktan ve sıkıcılıktan hoşlanmazlar. Yeni deneyimler ve aktivitelerle ilişkilerini her zaman canlı tutmak isterler. Maceracı kişiler genellikle ilgilerini birçok alana yönlendirirler, bu nedenle tek bir odak noktasından sıkılabilirler ve dikkatlerini kısa sürede farklı bir şeye çekebilirler. Maceracı tipler, romantik ilişkilerinde de yeni deneyimler arayan ve özgürlüğe değer veren bireylerdir. İlişkinin başında partnerlerine ilgi duyabilirler, ancak zamanla çevredeki alternatif partner adayları dikkatlerini çekebilir. Bir ilişkiye başlarken partneri keşfetme süreci ve bu sürecin getirdiği heyecan, maceracı kişilik tipleri için büyük bir nimettir.

Seri monogamiyi pozitif anlamda yordayan diğer bir kişilik tipi gözlemci tiplerdir. Bu tipler, araştırmayı sevdiklerinden bağımsız olmaya ve kişisel alanlarına çok önem verirler. Gözlemci tiplerin içlerinde yatan merak ve keşif arzusu, onları farklı insanlarla ilişkilere girmeye ve farklı sosyal dinamiklerin içerisinde olmaya itebilir. Ancak, bu kişiler her ne kadar duygusal deneyimlere girmek isteseler bile, duygusal yoğunluk arttığında kendilerini güvene almak için başka yüzeysel bir ilişkiye yönelebilirler.

Enneagram kişilik tiplerinden sorgulayıcı kişilik tipine sahip kişilerin daha az seri monogamist oldukları gözlemlenmiştir. Sorgulayıcı tiplerin diğer bir adı da sadık tiplerdir. Bu kişiler son derece sadık ve bağlıdırlar, dolayısıyla partnerlerine de yüksek derecede sadakat gösterirler. Aynı zamanda, sorgulayıcı kişilik tipindeki insanlar çevrelerine karşı sürekli sorgulama ve şüpheyile yaklaşır. Bu şüphe, onlarda güvenlik endişeleri yaratır ve kendilerini güvende hissetmek amacıyla potansiyel partnerlerini dikkatle değerlendirme ve sorgulama eğiliminde olurlar. Bu durum, yaşadıkları ilişki sayısının azalmasına neden olabilir. Büyük titizlikle seçtikleri partnerlerine karşı sadakat ve bağlılığa önem vererek, uzun vadede kararlı ilişkiler yaşama eğilimindedirler. Ayrıca, sorgulayan kişilikler genellikle kendi kendine yeterli bireylerdir, bu da sürekli olarak yeni bir partner arama gereksinimini azaltır. Bu nedenlerle, sorgulayıcı kişilik tipine sahip bireyler daha az seri monogamist olmaları muhtemeldir.

Seri monogami ile negatif yönde ilişkilendirilen bir diğer kişilik tipi, uzlaşmacı kişilik tipidir. Uzlaşmacı kişilik tipinin genel özellikleri arasında çatışmadan kaçınma, barış ve uyum içinde yaşamak yer alır. Seri monogami eğiliminde olan bireylerin ilişkilerinde çatışmalara girmesi gerekebilir, ancak bu durum uzlaşmacı kişilik tipine tamamen zıt bir durumdur. Ayrıca, uzlaşmacı kişilikler genellikle güven, dinginlik ve huzura ihtiyaç duyarlar. Bu duyguları tatmin edecek uzun vadeli ve uyumlu bir ilişkiye ihtiyaç duyabilirler, bu da seri monogami eğilimine sahip olmamalarına neden olabilir.

5.3.ÖNERİLER

Seri monogami ve enneagram kişilik tipleri arasındaki ilişkinin incelenmesine yönelik yapılan bu çalışmada elde edilen bulgu ve sonuçlar doğrultusunda ortaya çıkan öneriler aşağıda sunulmuştur:

1) Değişkenlerin Genişletilmesi ve İlişki Dinamiklerinin Derinlemesine Anlaşılmasına Yönelik Öneriler:

a) Çocukluk travmaları, benlik saygısı, öz değer, bağlanma stilleri, iletişim becerileri, duygusal zekâ gibi değişkenlerin seri monogami ile ilişkisi incelenebilir.

b) Bu değişkenlerin Enneagram kişilik tipleriyle etkileşimini anlamak için daha kapsamlı çalışmalar yapılabilir.

c) İlişki dinamiklerinin ve bireylerin ilişkisel tercihlerinin faktörlerini daha iyi anlamak için nitel çalışmalar ve uzunlamasına araştırmalar önerilir.

2) Örneklem Genişletme ve Genelleştirilebilirliğe Yönelik Öneriler:

a) Daha büyük ve çeşitli demografik gruplardan oluşan örneklemelerin kullanılması, bulguların genelleştirilebilirliğini artırabilir.

b) Farklı coğrafi bölgelerden katılımcıların yer aldığı çalışmalar, seri monogami ile ilişkili faktörlerin ve Enneagram kişilik tipleri arasındaki ilişkilerin daha iyi anlaşılmasına katkı sağlayabilir.

3) İlişki Kurma Ortamlarının Etkisi ve Demografik Faktörlere Yönelik Öneriler:

a) Partnerlerle sanal ortamlardan tanışan kişiler ile sosyal ortamlardan tanışan kişilerin seri monogamiye yatkınlıklarının karşılaştırılması gerekmektedir.

b) Erkeklerde ve farklı yaş gruplarında seri monogami eğilimlerinin nedenleri üzerine odaklanan araştırmalar yapılabilir.

c) Aile içi çatışmaların ve ilişkilerin, bireylerin seri monogami eğilimleri üzerindeki etkilerini anlamak için derinlemesine incelemeler önerilir.

d) Lise ve altı eğitim seviyesindeki bireylerde seri monogami düzeylerinin neden daha yüksek olduğunu anlamak için daha fazla araştırma yapılabilir.

e) Bu öneriler, gelecekteki çalışmaların seri monogami üzerine etkileyici ve kapsamlı bulgular elde etmesine yardımcı olabilir.

KAYNAKÇA

- Aleksandrowicz, M. K. ve Aleksandrowicz, D. R. (1975). Kişiliğin şekillenmesi: Yenidoğanın doğuştan gelen özelliklerinin ebeveynlerin kişilikleri ile etkileşimi. *Child Psychiatry and Human Development*, 5 (4), 231-241.
- Ambert, A. M. (1985). Boşanmanın kadınların feminizme yönelik tutumuna etkisi. *Sosyolojik Odak*, 265-272.
- Andersson, C. (2015). Seri tek eşliliğin soy ağacı: Yirminci yüzyıl İsveç'te yakınlık düzenlemelerinin değişimi. *Journal of Family History*, 40 (2), 195-207.
- Bauman, Z. (2003). Sıvı Aşk: İnsan Bağlarının Kırılganlığı Üzerine. Cambridge: Politika.
- Boeree, C. G. (2006). Sigmund Freud. Kişilik Teorileri, 1-19.
- Borgerhoff Mulder, M. (2009). Seri monogami, poligini mi yoksa poliandri mi? Tanzania Pimbwe toplumunda evlilik. *İnsan Doğası*, 20, 130-150.
- Boşanma Nedenleri Araştırması. Aile Sosyal Hizmetler Bakanlığı (2009). <https://ekutuphane.aile.gov.tr/media/jxsgrn12/bo%C5%9Fanma-nedenleri-ara%C5%9Ft%C4%B1rmas%C4%B1.pdf> Erişim tarihi [13.05.2024]
- Böhm, M., Dekker, A., ve Matthiesen, S. (2016). Genç yetişkinlerde cinsellik ve ilişki gelişimi: Üniversite öğrencilerinin cinselliği üzerine nicel ve nitel analizler. *Journal for Sociology of Education ve Socialization/Zeitschrift für Soziologie der Erziehung ve Sozialisation*, 36(1).
- Brown, A. ve Bartram, D. (2005). OPQ ve Enneagram türleri arasındaki ilişkiler. Londra: SHL Grup plc.
- Birincioğlu, F. N. (2021). *Alışveriş bağımlılığı ve kişilik tipleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Master's thesis, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi).
- Buss, A. H. ve Finn, S. E. (1987). Kişilik özelliklerinin sınıflandırılması. *Kişilik ve sosyal psikoloji dergisi*, 52 (2), 432.
- Buss, D. M. (1988), "The Evolution of Human Intrasexual Competition: Tactics of Mate Attraction", *Journal of Personality and Social Psychology*, 54/4: 616. doi: 10.1037/0022-3514.54.4.616

- Bozik, F. B. (2021). Evli bireylerin enneagram kişilik tipleriyle evlilik uyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi (Master's thesis, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi).
- Büyüköztürk, Ş. (2003). Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: istatistik, araştırma deseni, SPSS uygulamaları ve yorum. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E.K., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2010). Bilimsel araştırma yöntemleri. Ankara: Pegem Akademi
- Cevahir, E. (2020). SPSS ile nicel veri analizi rehberi. Kibele.
- Choucroun, P. M. (2012). Çift danışmanlığında enneagram tipolojisinin keşfi: Nitel bir analiz Texas Üniversitesi, San Antonio, TX.
- Daniels, D., Saracino, T., Fraley, M., Christian, J. ve Pardo, S. (2018). Kişilik enneagram sisteminin incelenmesi yoluyla yetişkinlikte ego gelişiminin ilerletilmesi. Yetişkin gelişimi dergisi, 25, 229-241.
- De la Croix, D. ve Mariani, F. (2015). Poligamiden seri monogamiye: evlilik kurumlarının birleşik teorisi. Ekonomi Çalışmaları İncelemesi, 82 (2), 565-607.
- Demirbaş, E., & Dağcı, A. (2020). Ebeveynleri boşanmış üniversite öğrencileri ile boşanma süreci deneyimleri: nitel bir araştırma. Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi, 4(3), 13-27.
- Doğan, C. (1998). Türkiye'de boşanma sorununun sosyolojik ve istatistiki açıdan değerlendirilmesi. Istanbul Journal of Sociological Studies, (25), 59-69.
- Eğinli, A. T. (2019). Kişiler Arası İletişim Kuramları.
- Erdberg, P. (2004). Kişilik bozukluğunun boyutlarının değerlendirilmesi. Kişilik Bozuklukları El Kitabı, 78.
- Erden-İmamoğlu, S. (2009). Kişilerarası İlişkiler, İstanbul: Yeni İnsan Yayınevi.
- Ewen, R.B. (2009). Kişilik Kuramlarına Giriş, 7. baskı. Doğu Sussex, İngiltere, Psikoloji Yayınları.
- Gadd, A. (2019). *Seks ve Enneagram: 9 Kişilik Tipi İçin Tutkulu İlişkiler Rehberi*. Simon ve Schuster.

- Garner, E. (2012). Kişilik tiplerini anlama: İnsanları kişilik özellikleri üzerinden yönetme. Ventus Yayıncılık.
- Gould, E. D., Moav, O., ve Simhon, A. (2008). Monogaminin sırrı. *American Economic Review*, 98(1), 333-357.
- Gray, H., ve Wheelwright, J. B. (1945). Jung'un psikolojik tipleri, dört fonksiyonu içeren. *The Journal of General Psychology*, 33(2), 265-284.
- Greenberg, J. (1999). Organizasyonlarda Davranış Yönetimi. (2. Baskı). *Prentice Hall, New Jersey, ABD*.
- Haavio-Mannila, E., Kontula, O., ve Rotkirch, A. (2003). Üç neslin cinsel yaşam tarzları. *Zeitschrift für Sexualforschung*, 16(02), 143-159.
- Havelock Ellis ve modern cinsel teori. *Salmagundi*, (21), 27-62.
- Heino, R. D., Ellison, N. B., ve Gibbs, J. L. (2010). İlişkilerde alışveriş: Çevrimiçi flörtte pazar metaforunu araştırmak. *Journal of Social and Personal Relationships*, 27(4), 427-447.
- Helen E. Fisher (1989). *İnsan seri çift bağının evrimi.*, 78(3), 331–354. doi:10.1002/ajpa.1330780303
- Heuertz, C. L. (2020). Aidiyetin Enneagramı: Kendi Kabulün Şefkat Dolu Bir Yolculuğu. Zondervan.
- Hobbs, M., Owen, S., ve Gerber, L. (2017). Sıvı aşk mı? Flört uygulamaları, cinsellik, ilişkiler ve yakınlığın dijital dönüşümü. *Journal of Sociology*, 53(2), 271-284.
- Hook, JN, Hall, TW, Davis DE Van Tongeren, DR ve Conner, M. (2021). Enneagram: Literatürün sistematik bir incelemesi ve gelecekteki araştırmalar için talimatlar. *Klinik Psikoloji Dergisi*, 77 (4), 865-883.
- Illouz, E. (2023). Romantik ütopayı tüketmek: Aşk ve kapitalizmin kültürel çelişkileri. Univ of California Press.
- Jalovaara, M. (2003). Evlilik ortaklarının sosyoekonomik konumlarının boşanma riski üzerindeki birleşik etkileri. *Demography*, 40(1), 67-81. <https://doi.org/10.1353/dem.2003.0004>.

- Jokela, M., Rotkirch, A., Rickard, I. J., Pettay, J., ve Lummaa, V. (2010). Erkeklerde seri monogami üreme başarısını artırırken, kadınlarda artırmaz. *Behavioral Ecology*, 21(5), 906-912.
- Kanazawa, S., ve Still, M. C. (1999). Neden monogami? *Social Forces*, 78(1), 25-50.
- Katie Tyrrell, MS, LPCC, <https://www.e-counseling.com/articles/serial-monogamy/#References> [09.05.2024].
- Kaya, Y., & Aslan, E. (2013). Kadın cinselliğinde gelenekler ve kültür. *Androloji Bülteni*, 54(1), 214-217.
- Keskin, N., & Gündüz, E. (2019). Yaratıcı liderlik geliştirmede enneagram öğretisinin rolü. *Akademik Platform Eğitim ve Değişim Dergisi*, 2(2), 169-186.
- Krenawi, A. (2006). Poligam aileler arasında başarı ve başarısızlık: Karılar, kocalar ve çocukların deneyimi. *Family Process*, 45 (3), 311-330.
- Kwang, T., Crockett, E.E., Sanchez, D.T. ve Swann Jr, W.B. (2013). Erkekler sosyal statü arar, kadınlar arkadaşlık arar: İlişkilerden öz değer elde etmede cinsiyet farklılıkları. *Psikoloji Bilimi*, 24 (7), 1142-1150.
- Lagerlöf, N.P. (2010). Tek eşliliğin yatıştırılması. *Ekonomik Büyüme Dergisi*, 15(3), 235-262.
- Lapsley, D. K., ve Stey, P. C. (2011). İd, ego ve süperegö. *İnsan Davranışı Ansiklopedisi*, 2.
- Larocque, R. M. (2009). Diziler: Tartışmalı ve bağlamsal anlamları.
- Lopato, M. S. (2016). Sosyal medya, aşk ve Sartre'ın değerine bakışı: Çevrimiçi iletişim neden tatmin edici değil? *Felsefe ve Teknoloji*, 29(3), 195-210.
- Macfarlane, AJ (1986). Aşk ve kapitalizm. *Cambridge Antropolojisi*, 22-39.
- Maitri, S. (2000). Enneagram'ın ruhsal boyutu: Ruhun dokuz yüzü. Penguin Putnam Inc.
- Maness, T. J., ve Anderson, D. J. (2007). Seri monogami ve Nazca boobies'de cinsiyet oranı eğilimi. *Proceedings of the Royal Society B: Biological Sciences*, 274(1621), 2047-2054.
- Matise, M. (2007). Enneagram: Yenilikçi bir yaklaşım. *Journal of Professional Counseling: Practice, Theory ve Research*, 35(1), 38-58.

- Matise, M. (2018). Enneagram: Aile terapisine bir katkı. *Contemporary Family Therapy: An International Journal*. İnternet üzerinde önceden yayınlanmış. <https://doi.org/10.1007/s10591-018-9471-0>
- Mercer, C. H., Aicken, C. R., Tanton, C., Estcourt, C. S., Brook, M. G., Keane, F., ve Cassell, J. A. (2013). Seri monogami ve biyolojik senkronizasyon: Hedeflenen stratejileri bilgilendirmek için cinsel partnerler arasındaki boşlukların ölçümü. *American Journal of Epidemiology*, 178(2), 249-259. <https://doi.org/10.1093/aje/kws467>
- Moore, J. (1988). Enneagram: Bir gelişimsel çalışma. *Journal of Contemporary Religion*, 5(3), 1-5.
- Moore, S., Leung, C., Karnilowicz, W. ve Lung, C. (2011). Hong Kong ve Avustralya'da Geç Ergenlik ve Genç Yetişkinlikte Romantik İlişkilerin Özellikleri ve Tahminçileri. Avustralya Psikoloji Derneği, 1-10.
- Murdock, G. P., ve White, D. R. (1969). Standart kültürler arası örnek. *Ethnology*, 8(4), 329-369.
- Murray, SH, Sutherland, O. ve Milhausen, RR (2012). Genç kadınların uzun süreli ilişkilerdeki cinsel arzuya ilişkin açıklamaları. *Cinsel ve İlişki terapisi*, 27 (1), 3-16.
- Naranjo, C. (1994). Karakter ve nöroz: Bütünleştirici bir bakış. Gateways/IDHNB.
- Nielsen, F. (2004). "İnsan toplumlarının ekolojik-evrimsel tipolojisi ve sosyal eşitsizliğin evrimi," *Sociological Theory*, 22, 292–314.
- Okçu, J. C. (2010). Sağlık profesyoneli eğitiminde bilimin durumu: Etkili geri bildirim. *Tıp Eğitimi*, 44(1), 101-108.
- Ostow, M. (1959). Yapısal model: ego, id ve süperego. *New York Bilimler Akademisi Yıllıkları*, 76(4), 1098-1134.
- Ouspensky, P. D. (1949). Mucizevi arayışında: Bilinmeyen bir öğretinin parçaları. New York: Harcourt Brace Jovanovich.
- Palmer, H. (2006). Ruhun Aynası: Enneagram'a Yansıyan İnsan Manzaraları. İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Parsons, T. (1952). Süperego ve sosyal sistemler teorisi. *Psychiatry*, 15(1), 15.

- Petrella, S. (2005). Sadece seninle—Belki—Eğer Beni Mutlu Edersen: Seri Tek Eşliliğin Kendini Yönetim Olarak Yönetişim Tarihi. *Genealogies of Identity içinde* (ss. 169-182). Brill.
- Raitamäki, S. (2012). *Enneagram duygusal zekanın geliştirilmesine nasıl yardımcı olur?* (Yüksek lisans tezi, Hollanda Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, The Hollanda).
- Reeder, HM (1996). Yetişkin yaşamı boyunca öznel aşk deneyimi. *Uluslararası Yaşlanma ve İnsani Gelişme Dergisi*, 43 (4), 325-340.
- Riso, D. R., ve Hudson, R. (1996). *Kişilik tipleri: Enneagram'ı kendini keşif için kullanma*. Houghton Mifflin Harcourt.
- Riso, D. R., ve Hudson, R. (2000). *Kişilik tiplerini anlamak: Enneagram'a pratik bir giriş*. Houghton Mifflin Harcourt.
- Riso, D. R., ve Hudson, R. (2003). *Kişilik tipinizi keşfetmek: Enneagram'a temel bir giriş*. Houghton Mifflin Harcourt.
- Riso, D. R., ve Hudson, R. (2009). *Enneagram ile kişilik analizi*. İstanbul: Butik Yayıncılık.
- Robinson, P. A. (1973). Havelock Ellis ve modern cinsel teori. *Salmagundi*, (21), 27-62.
- Sander, W. (1985). Kadınlar, İş ve Boşanma. *The American Economic Review*, 75(3), 519-523. <https://www.jstor.org/stable/1814817>.
- Schacht, R., ve Kramer, K. L. (2019). İnsanlarda monogam mıyız? İnsanlarda çiftleşme bağının evrimi ve kültürler arası çağdaş varyasyonun incelenmesi. *Frontiers in Ecology and Evolution*, 7(230).
- Scharf, M. ve Mayseless, O. (2001). Romantik İlişki Yeteneği: En İyi Arkadaşlık, Evlilik ve Ebeveyn İlişkilerinin Katkısını Keşfetmek. *Ergenlik Dergisi*, 24, 379-399.
- Schultz, W. (2015). Nöronal ödül ve karar sinyalleri: Teorilerden verilere. *Physiological Reviews*, 95(3), 853-951.

- Seshadri, K. G. (2016). Aşkın nöro endokrinolojisi. *Hint Endokrinoloji ve Metabolizma Dergisi*, 20(4), 558–563. <https://doi.org/10.4103/2230-8210.183479>
- Skjærvø, GR ve Røskaft, E. (2015). Kadın ve erkeklerde zenginlik ve cinsel seçim fırsatı. *Davranışsal Ekoloji*, 26 (2), 444-451.
- Smith, M.A. (2010). Amerika'da din, boşanma ve eksik kültür savaşı. *Siyaset Bilimi Üç Aylık Bülten*, 125(1), 57-85.
- Sooahoo, A. (2022). 1889'dan 2012'ye kadar Amerikan İstatistik Derneği Dergisi'nde Kaydedilen Evlilik İstatistiklerinin Analizi.
- Spear, L. P. (2000). Ergenlikte nörobilişsel değişiklikler. *Current Directions in Psychological Science*, 9(4), 111-114.
- Starks, P. T., ve Blackie, C. A. (2000). ABD'de seri tek eşlilik ile tecavüz arasındaki ilişki (1960–1995). *Proceedings of the Royal Society of London. Series B: Biological Sciences*, 267(1449), 1259-1263.
- Stevenson, B., ve Wolfers, J. (2007). Evlilik ve boşanma: *Değişiklikler ve itici güçler. Ekonomik Perspektifler Dergisi*, 21(2), 27-52.
- Subaş, A., Çetin, M. (2017). Enneagram kişilik ölçeğinin geliştirilmesi: güvenilirlik ve geçerlilik çalışması. *Sosyal Bilimler Dergisi / The Journal of Social Science* 4 (11), 160-181 DOI: 10.16990/SOBIDER.3478
- Suryaman, O. (2017). Cinsellik, Cinsiyet ve Evlilik Kurumu Bilimkurgu Eserlerinde: Bir Anket. *Yogyakarta, Himpunan Sarjana-Kesusastraan Indonesia-Komisariat Universitas Sanata Dharma*, 96.
- Sutton, A., Allinson, C., ve Williams, H. (2013). Kişilik tipi ve işle ilgili sonuçlar: Enneagram modelinin keşifsel bir uygulaması. *European Management Journal*, 31(3), 234-249.
- Symons, D. (1979). İnsan cinselliğinin evrimi.
- Thomas, J. C., ve Segal, D. L. (Eds.). (2006). Kişilik ve psikopatolojinin kapsamlı el kitabı, kişilik ve günlük işlevsellik (Cilt 1). John Wiley ve Sons.
- Trent, K., ve South, S. J. (1989). Boşanma oranının yapısal belirleyicileri: Bir toplumlar arası analiz. *Journal of Marriage and the Family*, 391-404.

- Tuval-Mashiach, R. ve Shulman, S. (2006). Romantik Partnerler Arasındaki Anlaşmazlıkların, Ergenler Arasındaki Anlaşmazlıkların ve Genç Yetişkinler Arasındaki Anlaşmazlıkların Çözümü: Etkileşim Söylemlerinin Nitel Analizi. *Ergenlik Üzerine Araştırmalar Dergisi*, 16(4), 561–588.
- Tyrrell, I. (2023). Tanrıların Gerçek Bahçeleri: *California-Avustralya Çevre Reformu, 1860–1930*. California Üniversitesi Yayınları.
- Van Den Berghe, P. L. (1979). İnsan aile sistemleri: *Evrimsel bir bakış*. New York: Elsevier Press.
- Vecchio, R. P. (1988). Örgütsel Davranış. *The Dryden Press International Edition, ABD*.
- Wagner, J. P., ve Walker, R. E. (1983). Bir Sufi kişilik tipolojisinin güvenilirlik ve geçerlilik çalışması: *Enneagram*. *Journal of Clinical Psychology*, 39(5), 712-717.
- Webb, K. (2012). Enneagram Prensipleri. Singing Dragon.
- Weyrauch, W. O. (1960). Resmi Olmayan ve Resmi Evlilik: Aile Organizasyonundaki Eğilimlerin Değerlendirilmesi. *The University of Chicago Law Review*, 28(1), 88-110.
- White, D. R., ve Burton, M. L. (1988). Poligaminin Nedenleri: Ekoloji, Ekonomi, Akrabalık ve Savaş. *American Anthropologist*, 90(4), 871-887.
- Whitehead, B. D. (2005, Ekim). Evlilikte Başarı ve Başarısızlığın Kalıpları ve Belirleyicileri. Sosyal Bilimciler ve İlahiyatçıların Yaşam ve Sevgi Topluluğu Olarak Evliliği Teşvik Etme ve Sürdürme Konulu Toplantısı'nda. Creighton Üniversitesi: Amerika Birleşik Devletleri Katolik Piskoposlar Konferansı Evlilik ve Aile Hayatı Komitesi.
- Wilcox, W. B. (2009). Boşanmanın Evrimi. *National Affairs*, 1(1), 81-94.

EKLER

EK-1

Enneagram Kişilik Ölçeği (EKÖ)

Abdurrahman SUBAŞ ve Münevver ÇETİN tarafından geliştirilen Enneagram Kişilik Ölçeği (EKÖ), araştırmada kullanılmıştır. Bu ölçek, bireyin en baskın olduğu 9 kişilik tipini belirlemeye odaklanmış ve dörtlü Likert tipinde, 27 maddeden ve dört likertden oluşmaktadır. Araştırmacılar tarafından gerçekleştirilen güvenilirlik ve geçerlilik çalışmaları sonucunda ölçeğin güvenilirlik katsayıları elde edilmiştir. Örneğin, Cronbach Alfa değeri 0,901, Guttman güvenilirlik katsayısı 0,915 ve Spearman Brown katsayısı 0,91 olarak bulunmuştur. Ayrıca, ölçeğin madde ayırt ediciliği ve toplam korelasyonunun anlamlı olduğu gözlemlenmiştir. Açıklayıcı faktör analizi sonuçlarına göre, ölçeğin toplam varyansın %73,899'unu açıkladığı belirlenmiştir.

	Enneagram Kişilik Ölçeği Soru Formu Aşağıdaki maddeleri, <i>ideallerinize göre değil</i> , kendinizle ilgili <i>gözlemlerinize göre</i> değerlendiriniz.	0 ( ) Beni "hiç" anlatmıyor	1 ( ) "Bir kısmı" beni anlatıyor	2 ( ) "Geneli" beni anlatıyor	3 ( ) "Tamamı" beni anlatıyor
M01	Standart ve kurallara herkesin uymasını önemseyen, planlı, detaycı ve kuralcı biriyim.				
M02	İnsanların ihtiyaçlarını onlardan önce fark edip hemen yardımcı olan, onları sözlerimle de destekleyen biriyim.				

M03	Statü ve imajı önemseyen, rekabeti seven, içten motivasyonlu biriyim.				
M04	Özgün ve derinlikli tarzıyla dikkat çeken, yaptığım her işe kendi stilimi yansıtan biriyim.				
M05	Yalnızlığı seven, insanlara fazla sokulmayan, bağlanmaktan kaçınan, araştırmacı ve gözlemci biriyim.				
M06	Tehlikeleri herkesten önce fark edebilen, güvenmekte zorlanan, sorumluluk sahibi ve hoş biriyim.				
M07	Hızlı ve pratik düşünerek seçenekleri çoğaltan, değişimi seven, keyfimi bozan yerden hemen uzaklaşan, neşeli biriyim.				
M08	Güçlü, dayanıklı, kendinden emin ve sert (karizmatik) görünümlü biriyim.				
M09	Çatışmadan kaçınıp, huzurunu ve sükunetini hep koruyan, uyumlu, anlayışlı ve öfkelenmeyen biriyim.				
M10	Hataları herkesten önce fark edip müdahale eden, işlerin bir plana göre kusursuzca bitirilmesini önemseyen, çok prensipli biriyim.				
M11	İhtiyaç duyulan birisi olmayı, onaylanmayı, ilgi çekmeyi ve insanlarla vakit geçirmeyi önemseyen biriyim.				

M12	İşleri hızlıca başaran, rakiplerini kolayca geçebilen, ön plana çıkmaktan kaçınmayan biriyim.				
M13	Özel yeteneklerim ve kişisel tarzımla engelleri aşmaya çalışan, kendini özgün (farklı) hisseden, özgürlüğüne düşkün biriyim.				
M14	Mantık ve bilginin, duygu ve ilişkilerden daha önemli olduğunu düşünüp, duygularımı daima kontrol altında tutan biriyim.				
M15	Kuralların uygulanmasını takip eden, tedbirli, güvenilir ve bilmek için çok soru soran biriyim.				
M16	Şevkli, enerjik, spontane yaşayan ve seçeneklerimin çok olmasını önemseyen biriyim.				
M17	Çevremde cesur ve doğal bir lider olarak algılanan, güç dengelerini iyi analiz eden, kararlı biriyim.				
M18	Tüm seçenekleri araştırıp incelemeden asla karar vermeyen, alışkanlıklarına düşkün, birleştirici ve uzlaşmacı biriyim.				
M19	Eşitsizlikleri engel olarak gören, herkesin işini kusursuz yapması gerektiğine inanan, idealist biriyim.				
M20	İlgim, sevgim ve yardımlarım sayesinde, çevremde reddedilemez ve vazgeçilemez konuma gelmeye çalışan biriyim.				

M21	Hızlı ve pratik çözüm üretebilen, insanları motive eden, detaylara fazla takılmadan iş bitirebilen biriyim.				
M22	Estetik ve farklılığı çok önemseyen, kimliğim ve hayatın anlamı üzerine çok düşünen, duyguları hassas biriyim.				
M23	Uzmanlaşmayı önemseyen, akılcı, bilgiyi esas alan, serinkanlı ve planlı biriyim.				
M24	Sıcakkanlı, sadık, sorgulayıcı ve zaman zaman gelecekle ilgili kaygıları yoğunlaşan biriyim.				
M25	Yeniliklere karşı heyecan duyan, riskleri düşünmeden hareket eden, şakalaşmaktan hoşlanan, ehl-i keyf biriyim.				
M26	Problemleri çözmek için cesurca öne çıkan, özgüveni yüksek, reddedilmeyi sevmeyen biriyim.				
M27	Konforuna düşkün, herkesin görüşünde haklılık payı gören, başkalarının hatalarını konuşmayı sevmeyen, affedici ve paylaşımcı biriyim.				

EK-2**SERİ MONOGAMİ ÖLÇEĞİ**

Maddeler	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1)Yaşadığım ilişkiler genellikle kısa sürelidir.				
2)İlişkilerim kısa ve sık olduğu için çevrem tarafından flörtöz olarak <u>adlandırılırım.</u>				
3)Bir ilişkiye başladığımda çabuk sıkılır ve ayrılırım.				
4)Çevremdekiler ilişkilerimin çok hızlı başlayıp bittiğini söylerler.				
5)Partnerlerim benim ilişkinin başında çok ilgili olduğumu ve kısa süre sonrasında bu <u>ilginin azaldığını</u> söylerler.				
6)Çevremdekiler en son kiminle ilişki yaşadığımı takip etmekte zorlanırlar.				
7)Hayatım boyunca sadece bir kişi ile birlikte olma düşüncesi beni rahatsız eder.				
8)Partnere duyulan sevginin hemen azalmasından dolayı boşanma ve yeniden evlilikler daha kolay gerçekleşebilmektedir.				
9)Bana göre her ilişkinin bir sonu vardır ve sonu geldiğinde bitmelidir.				
10)Partnerimle ilişkimde doyuma ulaştınca ona yönelik heyecanımı kavbederim.				
11)Bir ilişkimden sonra hemen başka bir ilişki yaşayabilirim.				
12)Bir ilişki bittikten sonra başka bir ilişkiye başlamak için beklemenin bir anlamı olmadığını düşünürüm.				
13)Bir insanın ilişkisini bitirir bitirmez yeni ilişkiye başlamasını çok doğal bulurum.				
14)Yeni bir partner tanımak beni heyecanlandırır ve keyiflendirir.				
15)İlişkinin başındaki yoğun duygu selini tekrar tekrar yaşamak isterim.				
16)Yeni bir romantik ilişkiye girildiğinde yaşanan duygular dünyadaki en zevk verici duygulardan biri olduğunu düşünürüm.				

Alt Boyut	Maddeler
İlişkinin Süresi	1,2,3,4,5,6
İlgide Azalma	7,8,9,10
İlişki Başlangıcı	11,12,13
Duygusal Bağlanma	14,15,16

EK-3

Demografik Bilgi Formu

Sevgili Okuyucu,

Bireyler partnerlerinin sayısı ve ilişkilerinin yapısı bakımından gruplara ayrılmaktadır. Bizler bu gruplardan bir tanesi olan ‘Seri Monogami ‘kavramının ‘Kişilik Tipleri’ ile arasındaki bağlantıyı ortaya koymayı hedeflemekteyiz. Bu doğrultuda sizlere birtakım sorular yönelttik. Bu soruların doğru ya da yanlış cevapları yoktur. Lütfen maddelerin her birini dikkatle okuyarak size en uygun gelen kutucuğu işaretleyiniz. Bu araştırma tamamen gönüllük esasına dayanmaktadır. Araştırmaya katkılarınızdan dolayı teşekkür ederiz.

Kaç yaşındasınız?

18-20 ( )   21-25( )   26-30( )   31 ve üzeri ( )

Cinsiyetiniz nedir?

Kadın ( )   Erkek ( )

Eğitim durumunuz nedir?

İlkokul/ ortaokul ( )   Lise ( )   Lisans ve üstü ( )

Ebeveynlerinizin evlilik durumunuz nedir?

Evli ( )   Boşanmış ( )   Ayrı yaşıyorlar ( )

Kendinizi ne kadar çekici bulursunuz?

Düşük ( )   Orta ( )   Yüksek ( )

Şimdiye kadar sanal platformlardan edindiğiniz kaç partneriniz oldu?

Hiç ( )   1 kez ( )   2-3 kez ( )   4 ve üstü kez ( )

İnsan ilişkilerinizi nasıl değerlendiriyorsunuz?

İçe dönük ( )   Dışa dönük ( )

EK-4

İzin Yazışmaları

← 📧 📧 📧 📧 📧 📧 📧 📧 📧 📧 1 ileti dizisinden 1. < >

Enneagram Kişilik Ölçeği Talebi Gelen Kutusu x ✕ 📧 📧

nurcan doğru < [Redacted] 5 Kas 2023 Paz 11:54 ☆ 📧 📧 📧

Abdurrahman bey,
Merhabalar ben İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi PDR Tezli yüksek lisans öğrencisiyim. Tezimde yapacağım araştırmada sizin Enneagram kişilik ölçeğinizi kullanmak istiyorum. Ölçek ile ilgili gerekli belgeleri bana göndermenizi rica ediyorum. Şimdiden her şey için çok teşekkür ederim.

Dr. Abdurrahman Subaş < [Redacted] 5 Kas 2023 Paz 12:02 ★ 📧 📧 📧

Alıcı: ben

Nurcan hanım merhaba
Ölçek ve psikometrik özelliklerinin indirme bağlantısı şu adreste mevcut.
İndirip kullanabilirsiniz
<https://dinamikliderlik.com.tr/hakkimizda/>

Çalışmamızda başarılar dilerim

5 Kas 2023 Paz 11:54 tarihinde nurcan doğru < [Redacted] şunu yazdı:
...

Ek-5

Öz Geçmiş

Nurcan DOĞRU

A. EĞİTİM

Yüksek Lisans: İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Ana
Bilim

Dalı, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı

Lisans: Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Rehberlik ve Psikolojik
Danışmanlık,2019

B. MESLEKİ DENEYİM

2020-2024 İstanbul Altınşehir İlkokulu, MEB